

हेयोपादेयदर्पणः①

Table of Contents

हेयोपादेयदर्पणः	2
०१ अभिगमनम्	4
०२ मल-मूत्र-विसर्जन-प्रकरणम्	5
०३ शौच-प्रकरणम्	6
०४ आचमन-प्रकरणम्	7
०५ दन्त-धावन-प्रकरणम्	8
०६ स्नान-प्रकरणम्	9
०७ वस्त्र-धारण-प्रकरणम्	10
अन्तरीयम्	12
उत्तरीयम्	12
अन्ये	13
०८ पुण्ड्रधारण-प्रकरणम्	14
०९ सन्ध्योपासनादि-प्रकरणम्	15
तर्पणानि	15
न्यासः	15
प्रोक्षणे	15
राक्षसमुद्रा	15
जपः	15
देवालयसमीपे दिक्	16
स्पर्शः	16
जपे करौ	16
जपे न्यासः, प्रोक्षणम्	16
उपस्थानम्	17
अष्टाक्षरजपादि	17
ब्रह्मयज्ञक्रमः	17
१० भगवत्-सेवा-प्रकरणम्	18

११ औपासन-प्रकरणम्	20
दानेन प्रत्यवायवारणम्	20
१२ प्रातर्-अभिगमन-प्रकरणम्	21
१३ उपादान-प्रकरणम्	23
१४ इज्या-प्रकरणम्	24
१५ भगवट्-आराधन-प्रकरणम्	25
अवश्यंकार्यता	25
अनुकल्पः	25
क्रमः	25
सङ्क्षेपः	26
पात्रसङ्क्षेपः	26
सुरभिमुद्रा	26
ग्रासमुद्रा	27
निर्देशः	27
घण्टा	27
शोषणम्	28
दीपः	28
षोडशोपचाराः	28
प्रथमे मन्त्रासने	29
द्वितीये स्नानासने	29
तृतीये अलङ्कारासने	30
चतुर्थे भोज्यासने	30
पञ्चमे पुनः मन्त्रासने	30
षष्ठे पर्यङ्कासने	31
समाप्तिः	31
व्यत्यासाः	31
अनेक-निमित्त-संभवे	32
नित्य-नैमित्तिक-सन्निपाते	32
भूत-शुद्धिः	33
भगवत्तीर्थम्	33
१६ भोजन-प्रकरणम्	34

अतिथि-प्रतीक्षा	34
गोमयलेपः	34
पत्नाणि	34
वेषः	34
पानम्	34
हस्तौ	35
शब्दः	35
प्राणाहुतिः	35
कवलम्	35
आपोशनम्	35
प्रकीर्णम्	36
प्राणाहुति-शेष-सम्बन्धः	36
परिवेषणम्	36
लवणादि	36
दीपनाशे	37
१७ हस्त-शोधन-प्रकरणम्	38
१८ पात्र-व्यवस्था	39
१९ स्वाध्याय-प्रकरणम्	41
चोदनम्	41
सत्सङ्गः	41
अपराधः	41
अभिप्रायभेदः	41
२० सायं-सन्ध्योपासन-क्रमः	43
२१ योग-प्रकरणम्	44
२२ सर्व-प्रकरण-शेषः	45
अत्वरा	45
ध्यानम्	46
शास्त्राधीति-निदर्शनम्	47
शुद्धिः	47
कुलाभिमानम्	48

124 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் வும், தும்பினாலும், கொட்டாவி விட்டபோதும், அப்ராஹம்னர்களுடன் பேசினாலும் வழி நடந்து வந்த பிறகும், அமுதாலும், அதிகச் சிரிப்பிலும் ஆசமனமாம், ச்ரோத்ராசமனமாவது செய்யவும் [பிரணவத்தைச் சொல்லி மூக்கையும் வலக் காதையும் தொடுகை ச்ரோத்ராசமனமாம்) அப்ராஹம்னர்களுடன் பேசும்போது பூணூல் நிலீக்தமாக இருக்க வேண்டும். பிறகு உபவீதமாக்கி ஆசமனம் பண்ண வும். பல் துலக்கல், ஸ்னானம், பூஜை. போஜனம் முதலானவற்றிற்கு முன்னும் பின்னும் இரண்டு தரம் ஆசமனம். ஸங்க்ஷோபா ஸனம், ஹோமம், ஜூப் முதலானவற்றிற்கு முன் இரண்டு தரம் ; பின்னே ஒருதரம். வெளியே போய் வருதல், வாய் கொப்பளித்தல், வஸ்த்ரம் தரித்தல், தும்பல், நித்ரை, பேசுத்தகாதாருடன் பேசுதல், ஏதேனும் உட்கொள்ளுதல், பருகுதல் இவற்றிற்குப் பின்னே இரண்டு முறை ஆசமனம். ஜலமில்லையேல் ச்ரோத்ராசமனமாவது இரண்டு முறை. விதித்த கர்மாக்களைத் தொடந்கு முன் இரண்டு தடவை ஆசமனம். தந்ததாவனப்ரகரணம் குனிந்தும் நிற்காமல் குக்குடாஸநமாய், கிழக்கு வடக்கு வடக்கிழக்கு முகமாய் தந்ததா வனம் (பல் துலக்குதல்) செய்யவும். இடது பக்கம் கீழ்வரிசை தொடந்கிப்ரதக்கவினமாகச் செய்யவே ண்டும். ஜபகாலத்தில் போல் நன்றாக உட்கார்ந்து ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 125 செய்ய வேண்டாம். ஞாயிறு செவ்வாய் வெள்ளி சனி வாரங்களிலும், பர்வம், ப்ரதமை ஷஷ்ம அஷ்டமே நவமி ஏகாதசி அமாவாஸ்யை திதிகளி வும் ஜன்ம நகஷத்ர நாளிலும் குச்சியால் பல் துலக்கலாகாது. குச்சி கிடைக்காத போதும். கூடாத காலத்திலும் மா முதலாம் இலைகளால் செய்திடுக. ச்ராத்தாதி தினங்களில் தந்ததாவனம் செய்யலாகா. அப்போது பவித்ரவிரல், கட்டைவிரல் இவற்றால் பற்களைத் தேய்த்து பன்னிருதரம் வாய் கொப்பளிப்பது. நதி, தேவா லயம், மாட்டுத் தொழுவும் முதலான இடங்களில் தந்ததாவனம் கூடா. எண்ணெய் தேய்த்துக் கொண்டும், செந்புடனும், கஷவரம் செய்து கொண்ட பின்னும் ஆஸனத்தில் அமர்ந்தும். பூணூலை உபவீதமாகக் கொள்ளாமலும் அது செய்வது தகா. கண்டுஷத்திற்குப் பின் கண் கள் மூக்கு இவற்றை இடது கையால் சுத்தி செய்து கை முதலானவற்றை மண்ணால் தேய்த்து அலம்புக. தந்ததாவனஸ்த்தல் கண்டுஷ ஸ்த்தலங்களையும் சுத்தம் செய்திடுக. ஸ்நாநப்ரகரணம் ஸ்நாநாங்களங்கல்ப ஸாத்விகத்யாகங்களை உட்கார்ந்தே செய்வதாம். திருவாராதனம், மந்தரஜூபம், ஹோமம், ப்ரஹ்மயக்ஞும், ச்ராத்தம், ஸ்நாநம், தானம், யோகம் இவற்றைத் தொடங் கும் போது முன்று ப்ராணாயாமங்கள் செய்யவும். " 126 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் காயத்ரீஜபத்தின் தொடக்கத்திலும் முடிவிலும் முன்று ப்ராணாயாமங்கள். ஸந்த்யோபாஸநம், அங்க்யப்ரதானம் செய்யும் முன் ஒரு

தடவையாம். மற்ற விடங்களிலும் பெரும்பாலும் ஒரு தரமே. காற்றை உள்ளே வாங்கிக்கொண்டு கும்பகம் செய்தவண்ணம் ஒவ்வொன்றாகப்பரணவத்துடன் ஸப்தவ்யாஹ்ருதிகளையும், பரணவத்துடன் காயத்ரியையும், அதன் சிரஸ்ஸையும் சேர்த்து மனத்தில் முழுமூறை சொன்ன பிறகு கும்பகத்தை விட்டு வலது காதைத் தொடவும். இவ்வளவும் ஒரு ப்ராணாயாமாம். நதியில் காலைபில் ப்ரவா ஹம் வரும் திசை பார்த்தும், வேறு ஸமயத்தில் ஸாஞ்யனைப் பார்த்தும் நீரா வேண்டும். நீராடும் போது ஈர வஸ்தரத்தால் முகம் முதலான இடங் களைச் சுத்தம் செய்யலாகா. கால்களின் அழுக்கை யெடுக்க காலோடு கால் சேர்த்து உராய்தல் செய்ய வேண்டா. ரெதப்புழ் கீழ்பாகங்களை இடது கையாலேயே சுத்தம் செய்திடுக. முதுகு தேய்க்கப் பிறர் உதவி பெற வேண்டாம். பூணாலை மாலையாக போட்டுக்கொண்டு சுத்தப்படுத்தல் தகா. உபவீதமாக்கி ப்ரதக்ஷிணமாகவே கசக்கி சுத்தம் செய்க, ஸ்த்ரீ, சூத்ரர், பதிதன், அனுப நீதன், ரோகி, பாஷண்டி, அக்ஷி முதலானவர் கஞ்சன் ஒன்றே துறையில் ஸ்னானம் செய்ய வேண்டா. கடைசி முழுக்குக்கு முன் இருக்கையால் மும் முறை ஜலமெடுத்து ஸ்வாசார்ய ஸ்ரீபாத தீர்த்த ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் 127 மாக த்யானித்துத் தலைபில் சேர்த்துக் கொள்க. தனது ஆசார்யப்ராசார்யர்களின் திருநாமங்களை கீர்த்தனம் செய்து கொண்டு ஜலத்தில் அமிழ்ந்து நீராடவும். கட்டைவிரல்களால் காதுகளையும், சண்டு விரல்களால் மூக்கு த்வாரங்களையும் மூடிக் கொண்டு ஸ்னானம் செய்ய வேண்டும். பிறகு குடுமியை முன்புறம் தொங்க விட்டுக்கொண்டு கரை சேர்ந்து இருக்கரம் ஆசமனம் செய்து, குக் குடாஸனமாய், துணியால் தலையைத் துடைத்து, துணியை நடனத்துப் பிழிந்த பின்னே மற்ற அவை வங்களையும் துடைத்திடுக. கையால் தலையிரைப் பிழிய வேண்டா. துணியால் தலையைக் கட்ட வேண்டா. அரைத் துணியின் ஒரு பாகத்தா லோ மேல் துணியாலோ கையாலோ உடம்பைத் துடைக்க வேண்டா. ஜலம் நீங்குவதற்காக மயிரை உதறவும் வேண்டா. நுணிமயிரைத் துணியால் தட்டக் கூடா. பூணாலைத் துணியால் துடைக்க வேண்டா. மார்பைத் துடைக்கும் போது பூணாலை வழக்கப்படிக்கு மாறாக போட்டுக் கொள்ள வேண்டா. தலையிரை நுணியில் முடி யாமல் வழக்கப்படி பலித்ரமுடியாக முடித்துக் கொள்க. வஸ்தரதாரனப்ரகரணம் கிழுக்கு அல்லது வடக்கு முகமாக வஸ்தரம் தரிக்கவாம். அரைவேஷ்டி, மேல் வேஷ்டி மாறாமல் இருக்க வேண்டும். வெளுத்த வஸ்தரம் தரித்தே 128 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் வைத்திக் கர்மங்கள் செய்யவும், கம்பளம், சிவப்பு வஸ்தரம் போன்றன தரித்து அவை செய்ய வேண்டா. ஈரத் துணியை இடுப்பிலிருந்து அமிழ்த்து சுத்தமான ஸ்த்தலத்தில் வைத்திடுக தண்ணீரில் வீசி யெறிய வேண்டா. மாந்தர் மாநஸாதி ஸ்நாநத்திற்குப்

பின் ப்ரோகவித்து அதனைப் பக்கத்தில் வைத்திடுக. ப்ரோகவினாத் திற்கு
 முன் தொட வேண்டா . முதலில் முன் கச்சமும், பிறகு பின்கச்சமும்
 வைத்து ஜந்து கச்சமாக வேஷ்டி தரித்துக் கொள்க. அரையில்
 தரிக்கப்படும் வேஷ்டி நாஞ்சுகொரு பக்கமாக உட் பக்கம் மேல் பக்கமாக
 மாறாமல் இருக்க வேண்டும். முன்னாலோ பின்னாலோ வால்கச்சம்
 வைக்க வேண்டா . மலவிஸாஜன - தந்ததாவன - வஸ்த்ர
 தாரணகாலங்களில் மேலங்கவஸ்த்ரம், தலையில் கட்டப்பட்டிருக்க
 வேண்டும். ஸ்னானம், திருமண் இட்டுக்கொள்வது, உபஸ்ததானம், திரு
 வீதி எழுந்தருஞ் எம்பெருமானை ஸேவித்தல், ஸ்ரவவித் தர்ப்பணம்,
 வஸ்த்ர நிழல்டீனம், ச்ராத் தம், ப்ரதக்ஷிணம். ப்ரணாமம் இக்காலங்களில்
 உத்தரியம் இடுபில் ப்ரதக்ஷிணமாக தரிக்கப்பட வேண்டும். கச்சம்
 மறைக்கப்படாமலும் இருமுனை களைத் தொங்கவிடாமலும் உத்தரீயம்
 தரித்துக் கொள்க. மந்த்ரஜபம், ப்ரஹ்மயக்ஞும், திருவாரா தனம்,
 போஜனம், சுத்திக்காம் ஆசமனம், ஹோமம் முதலான காலங்களிலும்.
 ஆலயத்திலும் உத்தரீ ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் 129 யத்தைப் பூணூல்
 போல் அமைத்துக் கொள்க. ஆசார்யன் ஸந்திதியிலும் அர்க்யப்ரதான
 காலத்தி லும் இடுபில் சுற்றியோ, யக்ஞோபவீதமாகவோ இருக்கலாம்.
 மற்ற ஸமயங்களில் பெரியோர் அநுஷ்டானப்படி ஸௌகாயப்படி
 இருக்கலாம். இங்கே தெளியவேண்டுவன யாவும் எமது வஸ்தரோபவீத பு
 க்ரந்தத்தில் காண்க. ஒரு போதும் மேல் அங்க வஸ்தரத்தால் கழுத்தை
 மறைக்க வேண்டா. மாலை போலவும் போட்டுக் கொள்ள வேண்டா.
 உத்தரீயக்கில் உட்காரலாகா. விசிறியாக அதை உபயோகப்படுத்துவது
 தகா. கண நேரமும் கச்சமின்றியோ தலைமுடி அவிழ்ந் தோ இருக்கலாகா.
 புண்டர தாரணப்ரகரணம் கிழக்கு அல்லது வடக்கு முகமாக உட்கார்ந்தே
 திருமண் இட்டுக் கொள்க. இடது கையில் முதலில் திருமண்கட்டியை
 வைத்து, பிறகு ஜலம் சேர்த்து குழைக்கவும். ஜலத்தில் முகம் பார்த்தும்,
 விரலில் பவித்ரத்துடனும், உயர்ந்த ஆஸனத்தில் உட் கார்ந்தும் இட்டுக்
 கொள்ளக் கூடா. எங்கும் கீழ் பக்கம் ஆரம்பித்து மேல் நோக்கி இட்டுக்
 கொள்க. குழைத்த மன் தீர்ந்துபோகும் முன்ன மே வேண்டுமாகில்
 திருமண் குழைத்துச் சேர்க்க. வலதுகைவிரல் தவிர மற்ற ஸாதனத்தாலும்
 நகத்தாலும், பிறரைக்கொண்டும் திருமண் இடலாகா. புருவங்களுக்கு
 நடுவில் கீழிலிருந்து- 130 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் வளைவாகக்
 கொடங்கி மேல் நோக்கி, அப்ப விழு தூரத்திலிருப்பவரும் காணும்படி
 கணமாகவும் ப்ரகாசமாகவும் இட்டுக் கொள்க. ஸந்தயோபாஸநாதி
 ப்ரகரணம் அந்தந்த திசைப் பக்கம் திரும்பி தேவர்வி பித்ருதர்ப்பணம்
 செய்க. கையை மட்டும் திருப்பி அது செய்வது தகாது. ஸ்ரவதர்ப்
 ணங்களிலும் ஜலாஞ்ஜலியை கோச்சுந்கம் (மாட்டுக் கொம்பு) அளவு
 தூக்கி விடுக. சந்தோந்யாஸகாலத்தில் நாக்கைத் தொடாமல் அதற்கு

முன் விரல்களைக் காட்டுக . வ்யாற்றுதிகளுக்கான அங்கந்யாஸ காலத்தில் நாபியின் கீழ் பாகங்களிலும் அவ்வா ரே தொடாமல் காட்டவும். 'ஆபோஹிஷ்டா' முதலான ப்ரோகஷணகாலத்தில் முதலில் ப்ரணவம் முதலானவற்றால் ப்ரோகஷணம் மறக்காமல் செய் திடுக. (இரண்டு கைகளிலும்) கட்டை விரலையும் ஆள்காட்டி விரலையும் சேர்ப்பது ராக்ஷஸமுத்ரை யாம். இம் முத்ரை அர்க்யம் விடும் போதும் கேச வாதி தர்ப்பணத்தின் போதும் கூடா அவ்விடத்தி னின்று நாற்பது அடி தூரத்துக்குள்ளான இடத் திலேயே ஜூப் செய்க. காலையில் ஸர்யனைப் பார்த்து நின்று கொண்டு, அசக்தி அதிகமாகில் வடக்கு முகமாக உட்கார்ந்து செய்க : கிழுக்கு முகமாக உட்கார்ந்து ஜூப் செய்யலாகாது. மத்யாற் நுத்தில் கிழுக்கு முகமோ வடக்கு முகமோ நின்று செய்வது; அசக்தியில் கிழுக்கு முகமாக உட் ஹேயோபாதேய ஸர்பணம் 181 கார்ந்து செய்க. ஸர்யன் மேற்கு பக்கத்திலிருந் தால் வடக்கு முகமாக உட்கார்ந்து செய்க. ஸாயங் காலத்தில் மேற்கு முகமாகவோ வடக்கு முகமாக வோ சக்தரும் அசக்தரும் உட்கார்ந்தே செய்க காயத்ரே தவிர மற்ற மந்த்ரங்கள் யாவும் உட்கார்ந் தே அம்முகமாகவே செய்வதாம். தேவாலய ஸமீபத்தில் ஸந்த்யோபாஸனம் செய்யும் போது அர்க்ய தானம், ஜூப், உபஸ்த்தானம், இவை எந்ததிக்கா னாலும் எம்பெருமான் எழுந்தருளியிருக்கும் பக்க மாகவே பெருமானுக்கு பின்பறும் காட்டாமல் செய்திடுக.
 உபஸ்த்தானத்துக்குப் பின் எல்லா திக்குகளின் நமஸ்காரம் கூட எம்பெருமான் பக் கம் நோக்கியே செய்ய வேண்டும். அர்க்யதானத் திற்குப் பின் செய்ய வேண்டிய ப்ரதக்ஷிணம் தேவ ஸமீபத்திலும் வழக்கப்படியே செய்க. கைகளை வஸ்தரத்தால் ஸுடாமலும், ஒரு கை மூடி மற்றதை வெளியே வைத்தும், தலையை மூடிக் கொண்டும், சொக்காய் போட்டுக் கொண்டும், கழுத்தை மூடி யும், பேசிக் கொண்டும் ஜூப் செய்யலாகாது. ஆசார்யன், பாகவதன், ஜூலம், அக்னி ஸர்யன், அரசமரம், தேவாலயம் முதலானவற்றிற்குப் பின் புறும் காட்டாமல் அபிமுகமாய் இருந்து ஜூப் செய்க. நாயிக்குக் கீழே தொட நேர்ந்தால் கை அலும் வேண்டும். அசக்தனாகில் வலது காதைத் தொடலாம். உதட்டை தொட்டாலும், குத. லிங்க - பாதஸ்ப்ரசம் ஏற்பட்டாலும் கையை நன்கு 132 ஹேயோபாதேய ஸர்பணம் அலும்புக. கைகளைச் சேர்க்காமல் கைவிரல்களை (இணைத்து) சேர்த்துக் கொண்டு ஜூப் செய்ய வேண்டும், ஜூபகாலத்தில் "வரேண்யம்" என்ப கை "வரேணியம்" என்ப பிரித்து ஜூப் செய்ய வும். காலையில் மூக்குக்கும், மத்யாற்நுத்தில் மார்புக்கும், மாலையில் நாயிக்கும் நேராகக் கை களை வைத்துக் கொண்டு ஜூப் செய்ய வேண்டும். முக்காலஸந்த்யோபாஸந உபஸ்த்தான காலங் களிலும் "மித்ரஸ்ய" "ஆ ஸத்யே ந" "இமம் மே" என்ற மந்த்ரங்களுடைய ரிஷ்யாதி ந்யாஸம் அவசி யம் செய்ய வேண்டும்.

ஸந்த்யா நமஸ்காரகாலத் தில் ஸந்த்யையை, பிறகு காயத்ரியை, பிறகு ஸாவித்ரியை பிறகு ஸரஸ்வதியை நமஸ்காரம் செய்யவும். முடிவில் ஒரு தடவை ஆசமனம் செய்து ஸாத்விகத்யாகம் செய்க. அவ்வப்போது ஜப் முடிந்த பின் அந்த ஸ்த்தலத்தை வ்யா ஹ்ருதிகளைச் சொல்லி ப்ரோகிளித்த பின்னரே மேற் கொண்டு கர்மங்கள் ஆரம்பம் செய்வதாம். மீண்டும் இரண்டு ஆசமனங்கள் செய்து திருவஷ்டாக்ஷரஜப் ; பிறகு ஆசமன - ஸாத்விகத்யாக - ஸமர்ப்பணங்கள் தனித்தனியே செய்து, பிறகு ஆசமனத்துடன் ஆதாரசக்த்யாதி தர்ப்பணம் தேவர்ஷி காண்டர்ஷி பித்ரு தர்ப்பணம் செய்க பிறகும் அவ்வாறு செய்து ப்ரஹ்ம யஜ்ஞம் தொடங்கவும். எமது ஆஹ் நிகார்ப்பணத்தில் பார்க்க. காலையிலேயே ப்ரஹ்மயக்ஞமும் சேர்த்து ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 133 அநுஷ்டிக் முடியாதபோது ஸந்த்யோபாஸனம் திருவஷ்டாக்ஷரஜப் வரை முடிந்து விட்டு, மத்யாஹுநத்தில் ஸந்த்யோபாஸன - திருவஷ்டா கஷூ ஜபங்களுக்குப் பின் அடைவாக ஆதாரசக்த் யாதி தர்ப்பண - தேவாதி தர்ப்பணப்ரஹ்மயஜ்ஞங் களை செய்திடுக. காலையிலேயே ஆதாரசக்த்யாதி தர்ப்பணம் வரை செய்தும் நிறுத்தலாம். மத்யா ஹ்நத்தில் ஸந்த்யோபாஸனம் திருவஷ்டாக்ஷர ஜபம் முடிந்த பின் தேவாதி தர்ப்பணத்துடன் ப்ரஹ்மயஜ்ஞம் செய்க. காலை தேவாதி தர்ப்ப ணம், மத்யாஹுநத்தில் ப்ரஹ்மயஜ்ஞம் எனப் பிரித்து செய்வது வேண்டாம். ப்ரஹ்மயக்ஞ காலத்தில் உட்கார்ந்து கொண்டே புருஷோக தம் வரை ஜபிக்கவும். பகவத்ஸேவாப்ரகரணம் தில்ய தேசத்தில் வளிப்பவன் காலையிலோ மாலையிலோ ஆலயம் சென்று எம்பெருமானை ஸேவிப்பதாம். பகவத் ஸந்திதியிலும், ஆசார்யாதி பரமபாகவத ஸந்திதியிலும், கை தட்டுகல், சிரிப்பு, அழுகை, வம்பளப்பு, அபானவாயு பிரித்தல், காரித துப்புவது, கொட்டாவி விடுகை, கோபம், உறக்கம், தும்மல் எல்லாம் தகா . ப்ரதக்ஷண ப்ரணாமங்களின் எண்ணிக்கை ஸமமாக இருக்க வேண்டும். இங்கே ப்ரணாம எண்ணிக்கை விழயம் ஆஹ நிகார்ப்பணத்தில் காண்க. கை கோத்துக் கொண்டோ வேகமாகவோ பகவத் 134 ஹேயோபாதேய தர்ப்பணம் த்யானமின்றியோ ப்ரதக்ஷிணம் பண்ண வேண்டா. சக்தன் தண்ட்ப்ரணாமங்களையே செய்யவும். அசக்தன் அஷ்டாங்கம், ப்ரஹ்வாங்கம், தலைமேல் கைக்கப்புதல் ஸப்புடம் என்பவற்றில் ஒன்றேனும் செய்யவும். தண்டாங்க - அஷ்டாங்க - ப்ரணாமங்களில் ஆரம்பத்திலும் முடிவிலும் ப்ரஹ்வாங் காதிகள் மூன்றும் உண்டு. இவற்றுள் தண்டாங்க ப்ரணாமமாவது மூமியில் தண்டம் (தடி) போல் உடலை வைத்து கீழே விழுந்து) கை கால்களை நீட்டி. சேர வைத்துக்கொண்டு அஞ்ஜலியூட் னிருக்கை. அஞ்ஜலியாவது கை குவிப்பது. கீழ் விழுந்து தண்ட்ப்ரணாமம் செய்யும் போ தும் கை குவிப்பது முக்யமாம். மற்றவற்றில் நிறை அஞ்ஜலி, இதில் நீட்டி மூமியில் அஞ்ஜலி என்ற வேறுபாடே.

இவ்வாறின்றி பூமியில் கைகளைப் பரப்புவதே என்பதில்லை. இங்கேயும் தெளிவு வேண்டுமென்ற கர்ப்பணத்தில் காணலாம். அஷ்டாங்க ப்ரணாமத்திலும் கை குவித்திருப்பது இவ்வாறே. ஆமை போல் கை கால்கள் அடங்கியிருப்பது மட்டும் வித்யாஸம். தலைமேல் கை வைத்து அஞ்ஜலி செய்வது மஸ்திஷ்கம், மார்பில் அதை வைப்பது ஸ புதம். குனிந்திருந்து செய்கை ப்ரஹ்வாங்கமாம். பகவத் ஸந்திதியில் பெரியோரையும், பெற்றோ ரையும் கூட ப்ரணாமம் (கீழே விழுந்து) செய்ய வேண்டா. மஹாபாகவதனுக்கு அப்போது ஹேயோபாதேய சர்பணம் 135 ப்ரதமதர்ச்னமானால் அவச்யம் ப்ரணாமம் செய்யவும் . ஸ்வாசார்யனோடு இருக்கும் போது அதுவும் வேண்டா. ஸ்வாசார்யனோடு ஆஸயம் வந்தால் சிஷ்யன் பகவானை ப்ரணாமம் செய்ய வேண்டா. வரத்தினங்களில் பகவத்ப்ரஸாத மாகக் கிடைக்கப்பெற்றாலும் கந்த புஷ்பாதி - ளைத் தான் உபயோகப்படுத்திக் கொள்ளாமல் மரியா தையோடு அவற்றைப் பெற்றுத் தகுந்தவர் கருக்குக் கொடுத்து விடலாம். எம்பெருமான் கிழக்கு தெற்கு முகமாக எழுந்தருளியிருந்தால் வலது பக்கம் இருந்து தர்சன ஜபாதிகள் செய்க வடக்கு மேற்கு முகமாக எழுந்தருளியிருந்தால் எந்தப் பக்கமும் நின்று தர்சனாதிகள் செய்யலாம். ஒளபாஸனப்ரகரணம் பிரதி தினமும் ஒளபாஸநம் செய்ய வேண்டும். ஒரு மாதகாலம் மன் இல்லாமல் முத்ர சௌசம் செய்தால், ஒரு பகஞம் ஒளபாஸனம் பண்ணாமலிருந்தால், ஏழு நாட்கள் தொடர்ந்து உண்ண ஜலத்தில் ஸ்னானம் செய்தால் ப்ராஹ்ம னன் சூத்ரனுக்கு ஸமானமாம். ஒளபாஸனம் பண்ண முடியாத போது அந்தந்த மாத முடிவுக் குள் பரிஹாரமாக ஜந்து படியரிசி ஸ்வதர்யா நுஷ்டானத்தில் சர்த்தையுள்ளவனும் ஏறையு மான ஸ்ரீவைஷ்ணவ ப்ராஹ்மணனுக்கு தான் மாக கொடுக்க வேண்டும். வருஷ முடிவிலாவது அறுபது படியளவு அரிசி தானம் செய்யவும், 138 ஹேயோபாதேய ஸர்ப்பணம் தண்டுல (அரிசி) தானம் செய்ய அசுக்தனாகில் பாயம் வந்தே தீரும். காலை அபிகமனப்ரகரணம் ஒளபாஸநம் முடிந்த பின் ஸ்வார்ச்சா கிரு ஹும் (தான் பூஜை செய்யுமிடம்) சென்று குரு பரம்பரா நுஸந்தானம் செய்து த்வாரபாலகர் களை வணங்கி, கெளாஸல்யா முதலான ஸ்ரீஸாக்தி களால் எம்பெருமானைத் திருப்பள்ளி யுணர்த்தி யதாசக்தி ஆராதித்து நமஸ்கரங்கள் செய்து தலையம் சொல்லி, 'ஸ்வாமின் ! இன்று தொடக்க மாக தேவரீருக்கு அநுகூலனாகிறேன். தேவரீரது ஆணையை மீறுகை என்னும் ப்ராதிகூல்யத்தைத் தவிர்த்திருப்பேன். கைங்கர்யவிரோதிவர்கம் விலக தேவரீரைத் தவிர்த்து அடியேனுக்கு வேறுவழியில்லை. தேவரீர அடியேனை ரகவித் தே தீருமென பூர்ணமாய் விச்வவிக்கிறேன். அடியேனைக் காத்தருளவேணுமென ப்ரார்த் தனை. கேஹாதிகளைக் காட்டிலும் விலகங்னமான (வேறான) ஆத்மாவாகிய அடியேனும். (தாஸ னான) எனது உடமைகளும் ஸ்ரீஸாமாய் ஸ்ரவஸ்வாமியாபிருக்கும்

தேவரீருடையவையே. எனக்கு உரிமை கிடையாது. கைங்கர்யவிரோதி களைப் போக்க வேண்டிய பொறுப்பு தேவரீருடையதே . எனக்கு அதில் அந்வயம் இல்லை. இதனுடைய பலமும் ப்ரதான போக்காவாயும் ஸ்ரீமந்நாராயணனுமான தேவரீருடையதே. ஹேயோபாதேய சர்ப்பனம் 137 என்னுடையதல்ல' என்று ஸாங்கப்பரபத்தி செய்து, 'நீ ஸம்சயமே பில்ளாமல் நிம்மதியாய் இரு' என அவன் திருவாய் மலர்ந்தக்ருளினகாக பாவித்து, ப்ரணாமங்களைச் செய்வதாம். அசக்தர் லக்வாஹ் நிகத்தில் சொன்னபடி பிரார்த்திப்பர். உபாதானப்ரகரணம் இந்த காலத்தில் திருவாராதனத்திற்கு வேண்டும் துளஸீ - புஷ்ப - சந்தனாதிகளை நியாய மான வழியில் யதாசக்தி தானே ஆவவுடன் சேகரிக்க வேண்டும். அசக்தன் , ஸ்வதர்மாநுஷ் டானத்தில் ஊற்றம் உள்ள ஸ்ரீவைஷ்ணவர் மூலம் கொள்ளலாம். உதவியவருக்கு யதாசக்தி தானம் செய்வது, பதிதன் - பாஷண்டி - நுபும்ஸகன் - திருடன் - அநுபந்தன் - பஞ்சஸம்ஸ்காரமாகாத வன் - ஸ்த்ரீ - சூத்ரர் - பகவத் பக்தி இல்லாதவர் - அசுத்தரானவர் - இப்படிப்பட்டவர் கொடுத்தாலும் பெற்றுக் கொள்ள வேண்டா. இல்லாத போது சுத்த தீர்த்தத்தாலேயே க்ருஹஸ்தன் உள்பட எல்லோரும் பூஜிப்பதாம். துளஸி கிடைக் காத போது ஏழு தடவை அதன் நாமத்தைச் சொல்லவும். இப்படி தர்ப்பம் , ஸமித்து எல்லா மும் யோக்யர்மூலமே பெற வேண்டும். உபா தானகாலத்திற்குள் எல்லாம் சேகரிக்க வேண்டும். துளஸி முதலாமவற்றை ஆழனைக்க இலை பிலோ கையிலோ வஸ்தரத்திலோ பெற்று வரலா காது. தாமரை, நெய்தல் போன்ற ஜலபுஷ்பங்கள் ல -10 ஹேயோபாதேய சர்ப்பனம் இரண்டு தினங்கள் வரை சுத்தங்களாம். மல்லி, மூல்லை முதலிய ஸ்ததல் புஷ்பங்கள் ஒரு நாள் முழுக்க சுத்தங்கள், அவையும் மாலையாக ஸரமாக கோக்கப் பெற்றிருந்தால் இரண்டு தினங்கள் சுத்தங்களாம், கொடுக்காத மலர், மணல் ஸம்பந்தமில்லாத நீர், தைலஸம்பந்தமில்லாத அன்னம் மறு தினத்துக்கு ஆகா மறு தினத்துக்கு காக தீர்த்தம் வைத்துக் கொள்வதாகில் குடத்தில் சிறிதனவு மணல் சேர்ப்பது. துளஸி கொண்டு வருமாவர் அத்துடன் கால்களை அலப்பக் கூடா மற்றவரை ப்ரணாமம் செய்யக் கூடா. வேறொரு வரும் இந்த அதிகாரியை ப்ரணாமம் செய்யலா காது. இப்படி வஸ்துக்களை யதாசக்தி ஸ்ம்பாதி பது போல் ஆத்மகுணங்கள் வளர பரமாகவத ரோடு ஸ்ம்பாஷணமும், வேதாந்தகர்ந்தங்களை ஸேவிப்பதும் செய்யப்ராப்தம். இது முக்கியம். இஜ்யாப்ரகரணம் சுத்தனேயாகிலும் மாத்யான்னிகள்னானம் செய்ய வேண்டும். அசக்தனான போது ஈரத் துணியால் தேஹத்தைச் சீராகத் துடைத்துக் கொண்டு, அன்று உலர்த்திய வஸ்தரம் தரித்து, மாந்தர - மானஸ - ஸ்னானங்கள் செய்து மாத்யாஹ்நிகஸந்த்யோபாஸனாதிகள் செய்வது. வேறொருவருடைய வஸ்தரம், ராத்ரியில் உபயோ கித்த கம்பளம் முதலியன, கோணி நூல், காகிதம்,

படுக்கை, தலையினை, பாலன், கன்னி, ஸ்தரீ, முன் ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 139 தினம் உலர்ந்த வஸ்தரம் என்பவற்றையும், அசுத் தம் என்று பெரியோர் குறிக்கும் மற்றவற்றையும் தொட்டால் பகவதாராதனத்திற்கு ஸ்னானம் செய்ய வேண்டும். காலையில் செய்ய வேண்டிய க்ருத்யங்களை முன் தினம் உலர்ந்த வஸ்தரம் தரித்துச் செய்வதில் தோழில்லை.

தூங்கிய பின்னும், அழுக பின்னுமாகில், ஆராதனத்திற் காக ஸ்னானம் செய்திடுக. அசக்தர்களுக்கு மானஸ ஸ்னானமே

உங்ணோதகத்தாலுமாம். மாதுயான்னிகத்தில் ஸர்யனைக் காணச் செய்யும் வ்யோம முத்ரையாவது - இருகை ஆள்காட்டி சன்னுவிரல்களை நீட்டி நடுவிரல் மோதிரவிரல்களை மடக்கி, நிமிர்த்த, இடக்கை விரல்களின் மேல் அவ்வாறே யாக்கின வலக்கை விரல்களை வைத்து, வலது ஆள்காட்டி யின் மேல் நீட்டிய இடது நடுவிரல் ஆள்காட்டி களை வலக்கட்டை விரலால் அழுத்தி, இடது ஆள்காட்டியின் பின்புறத்தில் நீட்டிய நடுவிரல் ஆள்காட்டுகளை இடது கட்டை விரலின் மேல் பதிய வைப்பதாம். ஆராதனமே அஹோராத்ரகைங்கர்யங்களில் முக்யமாகும்.

ஸ்வாச்சைக்குத் திருவாராதனம் (ஸ்ரீ மூர்த்தி பூஜை) பிரதிதினமும் அவசியமாகும். காலத்தில் செய்ய முடியாமற் போனால் போஜனத் துக்கு முன் எப்போதாவது செய்க இந்த பூஜை பிதாபுதராதிகளும் தனித்தனியே செய்ய வேண்டு * 140 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் வதாம். அசக்தியில் ஒரே கிருஹத்தில் இருப்பவர் ஒருவர் செய்யும் பூஜையில் துளை - புஷ்பம் - சந்தனம் முதலியன ஸ்ம்பாதிப்பதில் ஸஹாயம் செய்து திருமஞ்ஜன தீர்த்தம் பெற்றால் போதும் அப்போதும் ஹ்ருத்யாகம் மட்டும் தனியே செய்க, இல்லையேல் மற்ற கர்மங்கள் செய்ய அதிகாரமும் இழுந்ததாம்.

இவன் செய்ய விருக்கும் பகவதாலய கைங்கர்யங்கள், அதிதி ஆராதனம், தானம், ஸ்ரீ மத்ராமாயனை - கீதாதி பாராயனம், ப்ரவசனம் முதலாக எல்லாம் பழுதேயாம். ஒரு நாள் வேறி டம் போக நேரிட்டாலுங்கூட ஸ்வார்ச்சாலூர்த்தி யுடன் போக வேண்டும். பெருமாள் ஸந்திதிமேடையை கோமய (பசுஞ் சாணத்தால் சுக்குப்படுத்துவது). மெழுகி கோல மிடுதல் முதல் எல்லாம் சுக்தியுள்ளவன் தானே செய்வதாம். ஆரம்பத்தில் மூலமந்திரத்தால் முழுமுறை ப்ராணாயாமம் செய்யவேண்டும் ஒவ்வொரு ப்ராணாயாமத்திலும் 28 தரம் மூல மந்தரம் சொல்ல வேண்டும்.

அசக்தியாகில் பன்னிருதரம். மூன்று தரமுமாம். ஒரே ஒரு முக்கிய ப்ராணாயாமம் செய்வதுமாம். பிறகு "க்ருதங்ச...!" இத்யாதி ஸங்கஸ்பம். தேசகாலங் கள் அனுசுலமாய் இராத போது சுருக்கமாக ஸங் கல்பித்து, 'பகவாநேவ... ப்ரதிபாதயதி' என்று அனுஸந்தித்து ஹ்ருத்யாகம் தொடங்குவது. இரண்டே வட்டில்களைக் கொண்டு செய்யும் .

ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் 141 போது ஒரு வட்டிலில் தீர்த்தம் சேர்த்து கந்த புஜங்களை வைத்து மூல மந்திரத்தால் ஜித்து ஓம் நமோ பகவதே

திவ்யம் தோயம் பரிகல்பப யாழி' என்று பொதுவாக பரிகல்பித்து உத் தரணியால் தீர்த்தம் எடுத்து, பகவன்! இதமர்க் யம் அவலோகய',... பாத்யமவலோகய என்ற வாறு தனித்தனியே ஸமர்ப்பணம் செய்து முடிப் பது . அந்தந்த சேஷத்தை மற்றொரு வட்டிலில் சேர்ப்பது.

ஸ்ரீமுத்தரையாவது - வலக்கை நடுவிரலை இடக்கை நடுவிரல் ஆள்காட்டிகளுக்கு இடையில் வைத்து மடக்கி இடக்கை மோதிர விரலை வலக்கை சுண்டுவிரல் மோதிர விரல்களின் இடையில் வைத்து மடக்கி, இரண்டு கட்டைவிரல்களைச் சேர்ப்பது, இரண்டு ஆள்காட்டிகளைச் சேர்ப்பது, வலக்கை மோதிரவிரல் இடக்கை நடுவிரல்களைச் சேர்ப்பது, சுண்டு விரல்களைச் சேர்ப்பது. (இது காமதேனுவின் நான்கு முலைக் காம்புகள்.) க்ராஸமுத்தரையாவது - வலக்கை நடுவிரல் மோதிரவிரல்களின் மூன்றாம் கணுவில் கட்டை விரலைச் சேர்ப்பது. ஜந்து விரல்களின் முனை களைச் சேர்ப்பது என்பதும் ஒரு பகும். உபசாரப்ரக்ரியை எல்லா உபசாரங்களையும் பகவன்! அர்க்ய மவலோகய', 'ப்ரதிக்ருஹ்ணேஷ்வர' என்றாற் போலே அந்தந்த பெயரைச் சொல்லி ப்ரதர்சன *... '11 142 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் ப்ரார்த்தனைகளைச் செய்து மூல மந்தரம் சொல்லி ஸமர்ப்பிப்பதாம். அல்லது முதலில் மந்தரம் சொல்லிக்ரமமாக ப்ரதர்சனம், ப்ரார்த்தனம், ஸமர்ப்பணம் செய்ய வாம். அல்லது முதலில் மந்தரம் உச்சரித்து ப்ரதர்சனம் செய்து மீண்டும் மந்திரம் உச்சரித்து உபசரிக்கவாம். இங்கே முதல் பகும் யுக்தமாகும். பிறகு கஷமஸ்வ', பரீயதாம் என்று கஷமையும் ப்ரீணானமும் செய்க. அசக்கன் கஷாமண - ப்ரீணா னங்களை அந்தந்த ஆஸன முடிவில் ஒன்றே தரும் செய்தாலும் போதும். கண்டை (மணி) திருக்காப்பு நீக்கல், அந்தந்த ஆஸனமிடல், அர்க்யம், தூபம், தீபம், திருமஞ்ஜனம், நிவே தனம், ஆரத்தி, திருக்காப்பு சேர்ப்பது முதலான ஸமயங்களில் பரதிஷ்டை செய்த கண்டையை ஸேவிக்க வேண்டும். கதவு திறக்கல், அர்க்யம், தூபம், தீபம், திருமஞ்ஜனம் - முதலாம் காலங்களில் கண்டையை ஒரு பக்கம் மட்டும் ஸேவியதாம். மற்ற ஸமயங்களில் இருபுக்கம். ஆரம்பத்திலும் முடிவிலும் வலது கையால் கண்டையை ஸேவிக்க வேண்டும். கண்டையை ஸேவித்துபின் திறப்ப தும் சாத்துவதுமாம். ஆஸநம் ஸமர்ப்பிப்பதிலும் அவ்வாறே. வலதுகைக்கு , வேறு கார்யம் உள்ள போது இடது கையால் மணியை ஸேவிப்பது. அப் போதும் வலது கையால் எடுத்து இடது கையில் ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 145 வாங்கி ஸேவிக்க ; பிறகு வலது கையால் 71 வாங்கி மேடையில் வைக்க வேண்டும். ஒரு போதும் இடது கையால் எடுப்பதும் வைப்பதும் தகா. திருமஞ்ஜனத்திற்குப் பின் உலர்ந்த வஸ்த் ரத்தை மூன்று மடிப்பாக்கி இடது கையில் வைத்து வலது கையால் (ஸாளக்ராமசிலையை ஸ்ரீமுர்த்தியை அங்கே எழுந்தருளப் பண்ணி துணியால் ஒத்தவும். ஜலம் போவதற்காக ஸ்ரீமுர்த்தியை அசைப்பது

கவிழ்ப்பது துவாரத் தில் வஸ்தரத்தைத் திணிப்பது தகா. க்ருஹஸ்தன் திருவிளக்கின்றி திருவாரா தனம் செய்வது தகாது. பசுநெய் திருவிளக்குக்கு உத்தமம். எண்ணெய் மத்யமம். தேங்காய் முதலான தைலமும் ஏருமை ஆடு முதலானவையின் நெய்யும் தகா.

தீபதைலத்தையும் திரியையும் கையால் தொடலாகாது. கோயில் கதவு திறப் பதும் சாத்துவதும் நிச்புதமாக செய்திட வேண்டும். பகவத் - பாகவதப்ரணாமம் செய்த பின் கையை அலம்ப வேண்டா. வேஷாடச உபசாரங்களாவன - எம்பெருமானுக்கு கீழ்க்காணும் பதினாறு உபசாரங்கள் முக்யமாம். 1 ஆஸனம் 2 அர்க்யம் 3 பாத்யம் 4 ஆசமனம் 5 வஸ்தர் ம் 6 பூஷணம் யக்ஞோபவீதம் 8 கந்தம் புஷப் 10 தூபம் 11 தீபம் 12

நைவேத்யம் 13 திருக்கைக்கு தீர்த் தம் 14 தாம்புலம் 15 ப்ரதக்ஷிணம் 16 ப்ரணா 4 144 ஹேயோபாதேய கர்ப்பணம் மம். இவற்றுள் இல்லாத வஸ்துவுக்கு பதில் ஸர்வார்த்ததோயம் ஸமர்ப்பிக்க வேண்டும். வேறு படியிலும் வேஷாடசோபசாரமுறை தொகுக் கப் பெற்றுள்ளது.

விஷ்வக்ஷேணாராதனம் செய்து, ப்ரணாமம் செய்து நேர்ந்த அபராதங்களுக்காக காலையில் அடிகமண காலத்தில் சொல்லப்பட்ட ப்ரபத்தி யோகத்தை மனத்திற்கொண்டு ஊறித்து சரணா கதி செய்யவும். முடிவில் அர்க்யம் ஸார்ப்பிக்க வும். ஸாளக்ராமசிலையிலும், சுபாச்ரயமான திருமேனியை த்யானம் செய்தே பூஜை செய்ய வேண்டியிருப்பதால் எல்லா உபசாரங்களும் உண்டு. பிம்பங்களுக்கான புளிக்காப்பு முதலான வை இங்கே இல்லை. இங்கே நித்யக்ரந்தாதிகளில் சில உபசாரங் கள் ஒவ்வொன்றில் ஒவ்வொரு வீதமாயிருப் பதால் கக்வாஹ்னிகத்தில், லோகரீதியையும் அநுஸ்ரித்து ஒரு ரீதி கொள்ளப்பட்டது. உதார ணம் முதலில் திருமண்காப்பு பிறகு பூ (கந்தம்) சந்தன ஸமர்ப்பணம் என்று கக்வாஹ் நிகத்தில் ஒரு நாளில் சரவணம், ஸங்கரமணம் , துவா தசி, கரஹுணம், ஸ்வாசார்யாதிருநகூத்தரம், ஜனம் நகூத்தரம் முதலான அனேக நிமித்தங்கள் 1 பூர்வாசார்யர்களின் ஆறும் நிகக்ரந்தங்களி லிருந்து தெரிய வரும் முறை விரிவு வேண்டு மாகில் வடமொழியில் காண்க.

ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 145 வந்தால் சக்தியுள்ள அதிகாரி க்ரமமாக தனித் தனியே நெமித்திகாராதனம் செய்வதாம். அசக் தன் ப்ரதானமாக ஒன்றைச் செய்து மற்ற வற்றை அந்தந்த காலங்களில் ஹருத்யாகங் களாக செய்யவும். அசக்தன் ஒன்றை ஸங்கல் பித்துக் கொண்டு புனர்மந்தராஸனம் வரையில் செய்து, ஒவ்வொரு ஆராதனத்துக்கும் தனித் தனியே ஸங்கல்பித்துக் கொண்டு ஆராதனங் தோறும் அர்க்ய - பாத்ய-ஆசமனீய - கந்த - புஷ - தூப -- தீப - நைவேத்ய -- பானிய - ஆசமனங்களான பத்து உபசாரங்களை ஸமர்ப்பிப்பதாம், பிறகே பர்யங்காஸனம் ஸமர்ப்பித்து முதலில் ஸங்கல் பித்த திருவாராதனத்தை முடிப்பதாம். நெமித் திக கர்மாராதனத்தாலேயே நித்யாராதனமும் செய்த

படியாம். வேறில்லை. அப்போது அந்தந்த நைமித்திக ஸங்கல்பம் மட்டும் யுக்தம் 'குருஜன்ம் நகூல்ரப்ரயுக்தவைசேவிக பகவதாராதநேந பகவத்கர்மணா', 'சரவண நகூல்ரப்ரயுக்தவைசேவிகபகவதாராதநேந பகவத்கர்மணா' பகவந்தம் வாஸாதேவம் அர்ச்ச யிஷ்யாமி' என்று ஸங்கல்பம் என்பர் சிலர் மற்றும் சிலர், 'இதம் வைசேவிகாராதனம் கரிஷ்யே' என முதலில் ஸங்கல்பித்துக்கொண்டு பிறகு பகவச்சாஸ்தரப்படி ஸங்கல்பம் செய்வதென்பர். க்ரஹண துஷ்ட காலங்களில் வேறு நிமித்த மான ஆராதனம் செய்ய வேண்டா 146 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் ஒரு நாளில் ஒருதரம் தான் பூதசுத்தி செய்து கொள்ள வேண்டுவது. நடுவே போஜ னம் பண்ண நேர்ந்தாலும் மல விஸர்ஜனம் ஏற்பட்டாலும் மீண்டும் செய்ய வேண்டும். பகவதபிழேக தீர்த்தத்தை வேறொரு பாத்தி ரத்தில் சேர்த்து உட்கொள்வது. பகவானுக்கு ஸமர்ப்பிப்பதற்கான உத்தரணியாலே தீர்த்தம் பருகலாகாது. வேறு பாத்திரம் இல்லையாகில் வலது கையாலேயே பெருமாள் தீர்த்தம் எடுத்து உத்தரணியை இடது கையில் வாங்கி வலது கையில் தீர்த்தம் சேர்த்துக் கொண்டு உத்த ரணியை இடது கையினின்று மேடையில் வைத்து பின் உட்கொள்வதாம். பெருமாள் தீர்த்தம் உட்கொண்டதற்காகக் கையை அலம்ப வேண்டா போஜனப்ரகரணம் வைச்வதேவம் முடித்துக் கொண்டதுமே போஜனம் செய்யாமல் பால் கறக்கும் நேரம் (கோதோஹனம்) அளவு அதிதி வரவை எதிர் பார்த்து அவர்களுடன் போஜனம் செய்வது சக்தனாகில் தானே ப்ரணவத்தைக் கொண்டு பசுஞ்சாணத்தால் சதுரச்ரமாக (நான்கு மூலைகள் அமையும்படி) கோணல் இல்லாமல் போஜன ஸ்த்தல சுத்தி செய்து கொள்ள வேண்டும். எந்த இடம் சுத்தி செய்வதானாலும் நடுவில் கையை மேலே தூக்காமல் சாணமோ தீர்த்தமோ தேவைப் பட்டால் தரையில் வைத்திருக்கும் வலது கை ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 147 மேல் இடது கையில் பாத்திரத்திலுள்ள சாணம் கலந்த தீர்த்தம் சேர்த்து ஸ்தல சுத்தி தொடர்ந்து செய்வதாம். கையை தூக்கினால் அலம்ப வேண்டும். பேயத்தி - பலா-மா-தென்னை - வாழை பில்லவும் மரமுருக்கம், தாமரை முதலான இலைகளில் போஜனம் பண்ண வாம். ஆல - அரச - எருக்க இலை போன்றவற்றில் போஜனம் கூடா . தலைமுடி அவிழுந்திருக்கவும், கால் நீடிக் கொண்டும், உடல் மூடிக் கொண்டும், உத்தரியத்தை இடுப்பில் சுற்றிக் கொண்டும், தலைமேலோ தோளிலோ பக்கத்திலோ வைத்துக் கொண்டும், ஆஸனமாய் அமைத்துக் கொண்டும் போஜனம் கூடாது. பூணுால் போல் யஜ்ஞோபவீதமாக உத்தரீயத் தை தரித்து போஜனம் செய்வது. புருஷர் தீர்த்த பாத்திரத்தை வலது பக்கமும், ஸ்தரீகள் இடது பக்கத்திலும் வைத்துக் கொள்ள வேண்டும். தீர்த் தம் பருகும்போது பாத்ரம் முகத்திற்குமேல் ஆறு அங்குலம் உயர்த்தில் இருக்க வேண்டும். இந்முபு ஸம்பந்தமானதும், வேறொருவருடையதும், திரு

வாராதனாதிகளுக்கு உபயோகப்படுவதும், சக்ரம் முதலானவை போடப் பெற்றுமான பாத்திரத் தால் தீர்த்தம் பருகவாகாது. வலது பக்கம் உள்ள தீர்த்த பாத்திரத்தை தோட்ட்டையுள் வழியாக எடுக்க வேண்டாம்.

சாப்பிடும் போது தவிர, கையை போஜன பாத்ரத்தை விட்டு மேலேயோ, வலது துடைமேல் ஊன்றியோ வைத்திருக்கலா 148 ஹேயோபாதேய கர்ப்பனம் காது. இது கையானது தீர்த்தம் பருக சுத்த மாக இருக்க வேண்டும். பூமியில் அல்லது தொடை மீது ஊன்றி வைத்திருக்கவும்.

உடலின் மற்ற பாகங்களை தொடவும் வேண்டா . ஆரம்பத்தில் ப்ராணாஹாதி செய்யும் வரை மெளனமாக இருக்க வேண்டும். அதிதிகள் உபசரிக்க வார்த்தை சொல்லாம். அவர்களில்லாதபோது மெளன மாக இருப்பது நவம். வீண் பேச்சு கூடாது. பராணாஹாதி பல்லில் படாமல் செய்யவேண்டும். கையில் சாப்பிட எடுக்கப்பட்டதை முழுக்க சாப் பிடவும். ஊர்காய் முதலியன புக்த சிஷ்டம் (பாதி சாப்பிட்டது) இவையில் வைக்கக் கூடா. ஒரு தரம் தீர்த்தம் பருகிய பின், பாத்திரத்தில் மிச்சம் இருக்கக் கூடாது. மிச்சமிருந்தால் கீழே ஒரு பொட்டு சேர்த்துவிட்டுப் பருகுக.

போஜன காலம் போக மற்ற ஸமயங்களில் இது கையால் தீர்த்தபானம் தகாது. இரு கைகளாலும் ஏந்தி யும், நின்றும் குடித்தல் கூடாது.

போஜனத்திற்கு ஆசமனம் பண்ணதும் யாராவது ஸேவித்தால் மீண்டும் ஆசமனமாம். குக்குடாஸனமாய் இருந் தோ ஒரு பாதத்தால் பூமியைத் தொட்டுக் கொண் தோ சாப்பிடுவது பாத்திரத்தில் பரிமாறியிருக் கும் அன்னத்தை ப்ராணாஹாதி க்கு முன் தொட வேண்டா , முதலிலும் முடிவிலும் பாத்ய தீர்த்தக் கைக் கொண்டே ஆபோசனமாம். பரிஜேசனம் பண்ணிய பின் கையில் மிச்சமாயுள்ள தீர்த்தக் * ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பனம் 149 தால் அது தகாது. ப்ராணாஹாதி க்குப் பின் இது பக்கத்திலேயே ஹஸ்தோகதகசுத்தி. சாப் பிடும்போது ஒசை கூடா . ஒசை வந்தே தீரும்படி யான பக்ஷயங்கள் சாப்பிடும்போது அது தோஷ மில்லை. கொட்டாவி விடுகை , காரி துப்புகை முதலியன போஜன காலத்தில் வேண்டாம். சாப் பிடும் பண்டங்களின் குண தோஷ சர்ச்சையும், செய்ய வேண்டா . ப்ராணாஹாதி க்கு முன் நெய் சேர்த்திருந்தால் பிறகு எச்சிலில் கூட சேர்த்துக் கொள்ளலாம். ப்ராணாஹாதி கால அன்னம் கடைசிவரை மிச்சமாம்படி வைத்திருக்கவும். மேற் கொண்டு அன்னம் பரிமாறினால் அந்த அன்னத்தையும் சேர்த்துக் கொண்டு பூஜிப்பது. பக்வம் செய்யாததையும் தைலத்தில் பக்வமான தையும் (கரண்டியால் பரிமாற வேண்டாம். மற்ற பண்டங்களைக் கையால் பரிமாற வேண்டா இருந்புக்கருவியால் எதுவும் பரிமாற வேண்டா தனிகை ஸம்ப்பித்த பின் போஜன காலத்தில் தேவைப்பட்டாலும் வலவணாதிகள் (அப்பு முதலியன) சேர்த்துக் கொள்ள வேண்டா. பாகவத்ரகளுக்கா னால் தோஷமில்லை. பாகவத்ரகளுக்குத் தெரியாத படி செய்வது. போஜனகாலத்தில் உப்பைப்

பார்க்கக் கூடா. உப்பென்று சொல்வதுமில்லை. போஜன் காலத்தில் தீபம் அணைந்துவிட்டால் தீபம் வரும் வரை வலக்கையானது இலையை விட்டு விலகாமல் இருக்க வேண்டும், பிறகும் ஏற்றேயோபாதேய கர்ப்பனம் கனவே பரிமாறியுள்ளதை மட்டும் புஜிக்கலாம். அடுத்தவர் வாயில் தீர்த்தம் சேர்க்க நீர் அருந்த வாகாது. ஒருவரைத் தொட்டுக்கொண்டும் சாப் பிடக் கூடாது. கையை கழுவாமல் நாக்கால் கையை நக்காமல் ஆபோசனம் பெற வேண்டும். ஹஸ்த சோதனப்ரகரணம் கைகளை அவம்பும் போது முதலில் தொடை களைச் சுத்தா செய்து பாத்ரத்தை அங்கு வைத்துக் குனிந்தவண்ணம் ஜாக்ரதையாக கையினின்று ஜலம் பாததிரத்தில் தெறிக்காதபடி சோதனம் செய்க. கையோடு கையை சேர்த்து நன்றாய் தேய்த்து அவம்பிய பின், இடது கையைத் தனி யே வலது கையால் சாய்த்த பாத்ர ஜலத்தால் சோதித்து அநுதக் கையில் சொம்பை வாங்கி இலக்கையை சோதித்துக் கொள்க. கைகளைச் சேர்த்து அவம்பி சொம்பை இடக்கையில் வாங்க வேண்டா . கை அவம்பும் முன் நாய் சூதர்ர் காணப்பட்டால் முதலில் கைகளை அவம்பிக் கொண்டே வாய் கொப்பளிப்பதாம். பிறகும் கை களை அவமாவும். இடக்கையால் நகங்களைச் சுத்தம் செய்து கொண்டு கைகளை அவம்பவும். கண்டுகொலத்தில் தீர்த்தம் உட்கொள்ள வேண்டா , முடிவில் இடதால் வலதையும் வலதால் இடதையும் முழங்கை வரை சோதித்திடுக. பிறகு கால்களை மூன்று இடங்களில் தனித்தனியே முழங்கால் வரை சோதித்துக் கொண்டு வேறு * ஹேயோபாதேய சர்ப்பனம் 15! தீர்த்தத்தால் இரண்டு ஆசமனம் ஆன பின்னே மற்றவை செய்ய வேண்டும். இதற்குப் பிறகு உள் பாத்திரத்தால் கைகளை சோதித்துக் கொண்டு அபிஷேகதோயம் சிறிதளவு பருகுவதாம். ஸ்வாத்பாய்ப்ரகரணம் தீர்த்த ம் (அபிஷேகதோயம்) பருகிய பின் சுத்தமான ஸ்த்தலத்தில் அம்ரந்து இஜையையை முடித்துக் கொண்டு க்ருதம் ச' என்று தொடங்கி ஸ்வாத்யாயத்திற்கு ஸங்கஸ்பித்து யதாசக்தி வேதாந்த க்ரந்தம், ஸாத்துவிக புராணம் படிப் பது, ப்ரவசனம் பண்ணுவது, மந்த்ரஜபம் முதலி யன செய்யவும். அர்த்த காமங்களில் நசையற்ற வர்களும், பிற நிந்தை முதலான தோழம் சிறிது மற்றவர்களும், ஆத்மகுண பூர்ணர்களும், அநுஷ் டானம் வரை நடத்திச் செல்லும்படியான ஞானம் நிறைந்தவர்களும், பரமைகாந்திகளு மான பெரியோர்களுடன் அடக்கத்துடனும் பெரு மிதத்துடனும் உரையாடல் வைத்துக் கொள்ள வேண்டும். இவ்வாறில்லாத கேவல ஸ்ரீவைஷ்ண வன் விஷயத்திலும் - பரீதியுடன் இருக்க வேண்டும். எவ்ரிடத்திலும் ஒரு போதும் கரணத்ரயத் தால் (மனம் - வாக் -காயம்) அபராதலேசமும் செய்யலாகாது. ஏற்பட்டால் கஷ்மை கொள்ள வேண்டும். பொருத்தருள்க' என பிரார்த்தனை செய்ய வேண்டுமென்பதாம். அப்படி செய்யாத போது ஸ்ரீவைஷ்ணவாபராதியான

இவனால் 152 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் செய்யப்படும் எல்லா நற்கார்யங்களும் வீணாம். பாதேவதானான், அற்பதேவதையை நாடாமல் இருப்பு புறந்தொழு மாந்தர் என்னும்படி என்ற இரண்டு அம்சங்கள் உள்ள கேவல ஸ்ரீவைஷ் ணவர் விஷயத்தில் செய்யும் அபராதமும் நற் கார்யமனைத்தையும் வீணாக்கும். அவைத்தொவர் விஷயத்திலும் அபராதம் ஏற்பட்டால் நல் வர்த் தை மூலம் அவ்வவ்வதிகாரிக்கீடாக அபராத பரி ஹாரும் செய்து கொள்ள வேண்டும். ஒரு பாக வதன் , ப்ரமாணங்களுக்கும் சிஷ்டாசாரங்களுக் கும் விரோதமாக வாதுமோ கட்டுரையோ செய்ய நேர்ந்தால், பாகவத தூஷணம் சிறிது மில்லாமல் நேரிடையாகவோ க்ரந்தமாகவோ சர்ச்சை செய்வது அபராதத்தில் சேராது. அதை யும் அபராதமாக அப் பாகவதர் நினைத்தாலும், ஒருவன், தான் நிரபராதியாயிருக்க குற்றம் செய்ததாகக் கருதினாலும் அப்போதும், அனுகி கூடுமை கொள்வதே. பின்னும் அவ்வாறே இருந் தால் பொறுத்து நிர்விகாரமாயிருப்பது. ஸன்னி யாளி, க்ருஹஸ்தன் என்ற வாசியற யாவருக்கும் இது பொது கணாமணம். ஸன்னியாளி செய்வது அதிகாரானுகணமாக நமஸ்காரின்றியாம். ஸாயம் ஸந்தேயாபாஸநம் சக்தன் , இதை நகி - குளம் - முதலாபிடங் களில் செய்ய வேண்டும். பிறகு ஸ்வார்ச்சையை ஆராதித்து, காலையில் போல் சரணாகதி செய்ய ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 153 வாம். அங்கே ஸாயம்' என்பதற்கு பதில் சவ: ப்ராத: ' என்பதாம். தளிகை ஸமர்ப்பிப்பதற்கு முன் வைச்வகேவு தற்ப்பணம் செய்வது தகாது. ஸர்யாஸ்தமனமாகி இரண்டு நாழிகைக்கு மேல் போஜனம், யோகப்ரகரணம் ஸ்வாத்யாயத்தை முடித்து யோகத்திற்காக ஸங்கல்பித்து சக்தன் ஸ்ரீவைகுண்டகத்யாநு ஸந்தானம் பண்ணுவது. அசக்தன் பகவத்யான ஸோபானம் அநுஸந்திப்பது. பாதாம்போஜம் எங்கிற ச்லோகம் மட்டுமாவது . ரங்கநாதஸ்ய என்பதற்கு பதிலாக ஸ்ரீநிவாஸஸ்ய தேவராஜ ஸ்ய , தேவநாதஸ்ய , பூவராஹஸ்ய' என்றவாறு இஷ்டமான மூர்த்தியை அநுஸந்திப்பது. வடக்கு தவிர மற்ற திக்கில் தலைவைத்து பிரிசுத்தமான சயனத்தில், 'மாதவ' சப்தம் சொல்லி வஸ்தரத் துடன் சுகமாக சயனிப்பது. ஸ்ரவப்ரகரணசேஷம் சில வைதிக கர்மங்களில் மூன்று ஆசமனம், சில இடங்களில் இரண்டே ஆசமனம். காயத்ரி ஜூப் ஆமிரத்தெட்டென்றும் நூற்றெட்டென் றும், குறைவாகவும் சொல்லப்பட்டுள்ளது. அசுத்தமான பாத்ரத்திற்கு பதின்மூன்று தரம் சோதனம் சொல்லப்படும். இப்படியே சௌச பரகணானங்களிலும் எண்ணிக்கை. எதிலும் வேகமாக அரைகுறையாக அதிகம் எண் பெறு 154 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் வதை விட நிதானத்துடன் குறைந்த எண்ணில் செய்வதே சிறந்தது. பாத்ரவ்யவஸ்த்தை பாத்ரங்கள் தேவபாத்ரம், மறுஷப பாத்ரம் உள் பாத்ரம் என மூன்று வகை உத்த ரணி, வட்டில் முதலியன திருவாராதனத்திற்கே உரியவை தேவபாத்ரங்கள். கை

கால் சோதிக் கைக்கும் பானத்திற்கும் உபயோகப்படுமது மனுஷ்ய பாத்ரமாம். பாகத்திற்கு உபயோகப் படுமவை உள் பாத்ரங்கள், இம் மூவகையான பாத்ரங்களும் ஒன்றோடொன்று படாதபடி ஆஸ்பத வேண்டும். உள் பாத்ரத்தோடு தேவ பாத்ரத்திற்கு ஸம்பந்தம் ஏற்பட்டாலும் மனுஷ்ய பாத்ர ஸம்பந்தம் ஒருபோதும் கூடாது, அவரவர் பாத்ரம் ஒன்றோடொன்று படாமலி ருக்க வேண்டும். அப்படி ஸம்பந்தம் ஏற்பட்டால் கேசவாதி நாமங்கள் சொல்லி மண் - புளி --ஜலம் இவற்றால் சுத்தி. ஒருதரம் சுத்தி செய்த பின் பாத்ரங்களை ஜலத்தால் நன்றாய் அலம்பி இடது கையை சோதித்து, பாத்ரங்களை இடது கையில் வாங்கிக் கொண்டு வலது கையை மீண்டும் அலம்பி, மீண்டும் மண்ணைக் கொண்டு பாத்ரம் சுத்தி செய்வதாம். ஓவ்வொரு தரமும் இப்படியே சுத்தி செய்ய வேண்டும். பாத்ரம் தொட்ட கையை அலம்பாமல் மண் முதலான வற்றை எடுக்கலாகாது. மனுஷ்ய பாத்ரத்தைத்

Appendix - +Dyugangā யூங்கா	85
Goals ஘ோயானி	85
संस्कृतानुवाद:	85
Contribution ஦ானம्	86

हेयोपादेयदर्पणः①

▼ विस्तारः (द्रष्टुं नोद्यम्)

हेयोपादेयदर्पण-विषयसूची

- उपादानप्रकरणम् पु. 102 93
- इज्याप्रकरणम् 103
- भगवदाराधनप्रकरणम्
- आचमनप्रकरणम्
- भाजनप्रकरणम् 111
- दन्तधावनप्रकरणम्
- हस्तशोधनप्रकरणम्
- स्नानप्रकरणम्
- वस्त्रधारणप्रकरणम्
- स्वाध्यायप्रकरणम्
- सायंसन्ध्योपासनप्रकरणम् 116
- सन्ध्योपासनादिप्रकरणम्,
- योगप्रकरणम् 117
- भगवत्सेवाप्रकरणम् 99
- सर्वप्रकरणशेषः
- आचार्यस्मृतिमुक्तावलिः
- प्रातरभिगमनप्रकरणम्
- आचार्यस्तुतिः

श्रीमते वेदान्त-रामानुज-महादेशिकाय नमः । श्रीमते रङ्ग-रामानुज-महादेशिकाय नमः ।

॥ हेयोपादेयदर्पणः ॥

नत्वा गुरु-पदाभ्योजं
दृष्ट्वा मुनि-गणोदितम् ।
वेदान्त-लक्ष्मणाख्येन
यति-धुर्येण नाथवान् ॥
आस्तिकानां प्रपन्नानां
हेयोपादेय-दर्पणम् ।
सुख-बोधाय कुरुते
रङ्ग-रामानुजो मुनिः ॥

लध्वाहिके तावत् देश-काल-वैषम्यादिना नित्य-कर्माणि यथावद् अनुष्ठातुम् अशक्तानाम्,
अत एव सङ्ग्रह-रचीनां परमास्तिक-प्रपञ्चानां कर्मानुष्ठान-सौकर्याय
ब्राह्म-महूर्तद् आरभ्य रात्रौ शयन-पर्यन्तं कर्तव्यानि कर्माणि,
केषाज्जित् पूर्वेषाम् आहिक-ग्रन्थान् समीचीन-युक्तिं चानुसृत्य,
अधिकारि-विशेषे सङ्ग्रहानुष्ठानम् अपि प्रत्यवाय-निवारणाय प्रभवतीति मत्वा
सङ्ग्रह्य प्रदर्शितानि ।

इदानी हेयोपादेय-दर्पणाख्येऽस्मिन् प्रबन्धे
तत्-तत्प्रकरणेषु +उपादेयान् कतिचन सूक्ष्मांशान्, परिहरणीयांश्च कांश्चित् विषयान्
सर्वेषां सुखबोधाय सङ्गकलय्य प्रदर्शयामः ॥

०१ अभिगमनम्①

०१ मल-मूत्र-विसर्जन-प्रकरणम्①

विसर्जनोपक्रम-प्रभृति प्रक्षालन-पर्यन्तं
यथा किञ्चिदपि न लम्बेत्,
तथा अन्तरीयम् उद्भूत्य धारयेत् ।
छत्रं पादरक्षां वा दधन् न मूत्रादि विसृजेत् ।
स्वमलं न पश्येत् ।
विसर्जन-प्रभृति आप्रक्षालनारंभं लिङ्गं वामहस्तेन गृह्णन्नेव वर्तेत् ।
आ-गण्डूष-करणम् अवयवस्पर्शं, छीवनादिकं, वृथास्थिति, संभाषणं च वर्जयेत् । आर्द्धवस्त्रो
विसर्जनं न कुर्यात् ।
सप्त-वाताहतं (=??) वस्त्रं शुष्कम् एव ॥

०२ शौच-प्रकरणम्①

सति संभवे उदड़-मुखः शौचं कुर्यात् ।
अरन्ति-मात्रं जल-पार्वत्प्रदेशं परित्यज्य स्थले आसीनः कुर्यात् ।
अन्ते हस्त-द्वय-संघर्षणात् प्राक् हस्तयोः संबन्धं न कारयेत् ।

गुदे क्षिप्ता मृत्तिका यावता कृते न निश्चेषम् अपेयात्,
तावत् क्षालनं कुर्यात् ।
इयद् एव एकं प्रक्षालनम् उच्यते ।
एवं द्वादशकृत्वः कुर्यात् ।

मृत्तिकाया अलाभे सिकताभिरपि कुर्यात् ।
तदा शौचं द्विगुणं भवति ।

मलादि-विसर्जनार्थम् आसीनस्य तद्-अप्रवृत्तौ अर्धं कार्यम् ।
प्रथम-शौचानन्तरं गुद-द्वारे अङ्गुलिं किञ्चित् प्रवेश्य क्षालनं कुर्यात् ।

लिङ्गे इष्य एवं गृहस्थः कुर्यात् ।
अन्ते नख-शोधनं सम्यक् कुर्यात् ।
शौचस्थलं निर्मृत्तिकं क्षालयेत् ॥

०३ गण्डूष-प्रकारणम्①

स्वस्य वामभागे स्थले गण्डूषं कुर्यात् ।
जले, वाम-हस्त-तले च न कुर्यात् ।
चुलकेन जलम् आदाय कुर्यात् । हस्ताग्रेण न कुर्यात् ।

गण्डूषकरणसमये अङ्गुल्या जिह्वां न शोधयेत् । जलबिन्दवो यथा अङ्गेषु न पतेयुः,
तथा सावधानं कुर्यात् ।
गण्डूषस्थलं शोधयेत् ॥

०४ आचमन-प्रकरणम्①

शोधिते तीरे कुक्कुटवद् आसीन आचामेत् ।
जानु-दघ्ने जले तिष्ठन् आचामेत् ।

अशुद्धान् पश्यन्, जल्पन्, तिष्ठन्,
दक्षिणाप्रतीचीमुखो, मुक्तकेशः,
प्रावृत-शिराः, प्रावृत-कण्ठो,
ऽप्रक्षालित-पाणि-पादः,
सत्वरा, इन्यचित्तश् च नाचामेत् ।
कदाऽप्य उष्ण-वारिणा नाचामेत् ॥

शिखा-गलने, कच्छ-गलने,
स्कन्ध-प्रदेशात् यज्ञोपवीतस्य किञ्चिद् गलने,
रक्तादि नासिका-नेत्र-श्रोत्र-मलाश्रु-केशाग्नि-ब्राह्मणानां स्पर्शं,
क्षुत्-षीवन-जृम्भणादि-करणे,
शूद्रादिभिः संभाषणे,
रथ्यागमने, अश्रु-मोचने, अधो-वायु-विसर्गे, रोदने, कोपे, प्रहासे, चाऽऽचमनं कुर्यात् ।

तस्यासंभवे श्रोत्राचमनं कुर्यात् ।
सप्रणवोच्चारणो नासिका-स्पर्श-पूर्वक-दक्षिण-श्रोत्र-स्पर्शः श्रोत्राचमनम् ।

यज्ञसूत्रं निवीतं कृत्वा
शूद्रादिना संभाष्य
उपवीतं कृत्वाऽऽचामेत् ।

दन्त-धावन-स्नान-पूजा-भोजनादिषु +आदाव् अन्ते च द्विर् आचामेत् ।
सन्ध्योपासन-होम-मन्त्र-जपादिषु +आदौ द्विः, अन्ते सकृत् आचामेत् ।
रथ्यागमन मूत्रोत्सर्जन-वस्त्रधारण-क्षुत्-निद्रा--पञ्चमादि-संभाषण--खादन-पानेषु कृतेषु द्विर्
आचामेत् ।

आचमन-द्रय-प्रसक्तौ जलाभावे श्रोत्राचमनम् अपि द्विः कुर्यात् ।
सर्वकर्मसु +आरम्भे द्विः कुर्यात् ॥

०५ दन्त-धावन-प्रकरणम्①

प्राङ्गुखः प्राग्-उदङ्ग-मुखो वा दन्त-धावनं कुर्यात् ।

असंभवे उदङ्गुखः कुर्यात् ।

अधो-भाग-स्व-दन्त-पङ्क्तेः वाम-भागम् आरभ्य प्रादक्षिण्येन कुर्यात् ।

कुकुटासन-स्थित एवं कुर्यात्, न प्रह्लाङ्गः - नापि जपादावः इव सम्यगासीनः ।

पर्व-प्रथमा-षष्ठ्य-अष्टमी-नवम्य-एकादशी-चतुर्दश्य-अमावास्यासु भानु-भौम-शुक्र-मन्द-वारेषु
जन्मन-क्षत्रे च काष्ठेन दन्तधावनं न कुर्यात् ।

काष्ठालाभे निषेध-काले च आम्रादि-पर्णैः कुर्यात् ।

तदा अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां दन्तान् संशोध्य

द्वादश गण्डूषान् कुर्यात् ।

नदी-देवालय-गोष्ठादिषु दन्तधावनं न कुर्यात् ।

सपादुकस्, तैलाभ्यक्ततः, कृत-क्षौरः, आसनोपविष्टो,

उन्यथा धृत-सूत्रश् च न कुर्यात् ।

गण्डूषानन्तरं नेत्र-नासिकामलं वामेन निघृष्य

मृज्-जलाभ्यां हस्तादि प्रक्षालयेत् ।

दन्तधावन-स्थलं गण्डूष-स्थलं च शोधयेत् ॥

०६ स्नान-प्रकरणम्①

स्नान-सङ्कल्प-सात्विक-त्यागौ +आसीन एव कुर्यात् ।

भगवदाराधन-मन्त्रजप-होम-ब्रह्मयज्ञ-श्राद्ध-स्नान-दान-योगानामारम्भे

गायत्री-जपारम्भावसानयोश् च प्राणायाम-त्रयं कार्यम् ।

सन्ध्योपासनार्थ-प्रदानयोर् आरम्भे सकृत् कार्यम् ।

अन्यत्रापि प्रायशः सकृदेव ।

कुम्भकं कुर्वन्न एव प्रत्येकं प्रणव-मिश्र-व्याहृति-सप्तक--सप्रणव-गायत्री--तच्-छिरांसि मनसा
त्रिः पठित्वा

दक्षिणश्रोत्रं स्पृशेत् ।

अयमेकः प्राणायाम उच्यते ।

नद्यां प्रातः प्रवाहाभिमुखो, मध्याह्ने सूर्याभि-मुखश् च स्नायात् ।

अन्यत्र सूर्याभिमुख एव स्नायात् ।

स्थान-काले आर्द्ध-वस्त्रेण मुखादि-मलापनोदनं न कुर्यात् ।

मलापनोदनाय पादयोः परस्पर-संघर्षं न कुर्यात् ।

नाभेर् अधो-भाग-मलापनोदनं वाम-हस्तेनैव कुर्यात् ।

स्व-पृष्ठ-भाग-मलापनोदनम् अन्येन न कारयेत् ।

यज्ञ-सूत्रं निवीतं कृत्वा न शोधयेत् ।

उपवीतं सूत्रं प्रादक्षिण्येन शोधयेत् ।

स्त्री-शूद्र-पतितानुपनीत-रोगिष्ठ-पाषण्डाशुचि-प्रभृतिभिः सह न स्नायात् ।

अन्त्यावगाहात् पूर्वम् अङ्गुलिना तोयम् आदाय स्वाचार्य-पादोदकं तद् ध्यात्वा
तेन मूर्धनं सिज्येत् ।

एवं त्रिः कृत्वा स्वाचार्य-प्राचार्य-नामनी संकीर्त्य

अवगाहं कुर्यात् ।

श्रोत्र-द्वय-रन्धे इङ्गुष्ठाभ्यां, नासिका-रन्धे कनिष्ठिकाभ्यां च पिधाय अवगाहनं कुर्यात् ।

अनन्तरं शिखां विस्त्रय

शिरसि पुरोभागे लम्बयित्वा

तीरं गत्वा

द्विर् आचम्य

कुकुटवदासीनः शुष्कम् आर्द्ध वा वस्त्र-खण्डं शिरसि प्रसार्य

शिरः सम्मृज्य,

खण्डं प्रक्षाल्य
अङ्ग-मार्जनं कुर्यात् ।

केश-स्थ-जलापनोदनाय शिखां मुष्टिना न निष्ठीडयेत् ।
तद्-अर्थे वस्त्र-खण्डेन शिखां न बधीयात् ।
अन्तरीयैकदेशेन उत्तरीयेण पाणिना वा नाङ्गानि मार्जयेत् ।
केशान् न धुनुयात् ।
केशान्तं शाट्या न ताडयेत् ।

यज्ञसूत्रं वस्त्रेण न मार्जयेत् ।
उरस्-संमार्जनावसरे उपवीतम् अन्यथा न कुर्यात् ।
शिखां मूल-भागे यथा-शास्त्रं बधीयात्, न +अग्रभागे ॥

०७ वस्त्र-धारण-प्रकरणम्①

प्राङ्गुख उदङ्गुखो वा वस्त्रं धारयेत्।

कदाप्य उत्तरीयम् अधः, अन्तरीयमुपरि च न धारयेत्।

श्वेतं वस्त्रं धृत्वैव तत् तत् कर्म कुर्यात्; न कम्बलादिकम्, न वा कुसुम्भादि (=कुड्कुमपुष्पादि) रक्तं वस्त्रम्।

अन्तरीयम्②

आद्रम् अन्तरीयं कटि-देशाद् अवमुच्य

करेण परिशुद्धे स्थले त्यजेत्।

न जले क्षिपेत्।

त्यक्तं च मान्त्र-मानस-स्नानन्तरं

व्याहृतिभिः प्रोक्ष्य पार्श्वं निक्षिपेत्।

प्रोक्षणात् पूर्वं न स्पृशेत्।

पुरोभागे कच्छं धृत्वा

पृष्ठभागे धारयेत्। अन्तरीयाग्र-भागयोर् यथा दिनभेदेन व्यत्यासो न स्यात्,
तथा प्रथम-धारणानुसारेण धारयेत्।

पुरस्ताद् वा पश्चाद् वा पुच्छ-कच्छं न कुर्यात्॥

उत्तरीयम्③

उत्तरीयाख्यम् ऊर्ध्व-वस्त्रं मलादि-विसर्जन--दन्त-धावन--वस्त्र-धारण-कालेषु शिरसि धारयेत्।

स्नानोर्ध्वपुण्ड्र-धारणोपस्थान--वीथ्यादि-गत-भगवद्-दर्शन--सर्व-विध-तर्पण--वस्त्र-निष्ठीडन--
श्राद्ध-प्रदक्षिण-प्रणाम-कालेषु कटौ प्रादक्षिण्येन धारयेत्।

उत्तरीयाग्र-भाग-द्वयं यथा न दृश्येत्,

यथा चान्तरीय-कच्छाच्छादनं न भवेत्,

तथा कटौ धारयेत्।

मन्त्र जप--ब्रह्म-यज्ञ--भगवद्-आराधन--भोजन--शुद्ध्य-अर्थाचिमन--होम-कालेषु भगवद्-
आलये च यज्ञ-सूत्र-समान-सन्निवेशं धारयेत्।

आचार्य-समवधाने अन्य-काले च कटौ वा सूत्रवद् वा धारयेत् । अन्यत्र संप्रतिपन्न-
शिष्टानुष्ठानानुगुणं यथेच्छं धारयेत् ।

अत्र वक्तव्यं सर्वम् अस्मदीये वस्त्रोपवीत-प्रदीपाख्ये ग्रन्थे द्रष्टव्यम् ।

न कदाऽपि कण्ठम् उत्तरीयेणा ॥ वारयेत् ।

सजम् इव न धारयेत् ।

उत्तरीये नोपविशेत् ।

अन्ये②

वस्त्रेणाङ्गानि न वीजयेत् ।

क्षणम् अपि कच्छ-हीनो मुक्त-केशो वा न तिष्ठेत् ॥

०८ पुण्ड्रधारण-प्रकरणम्①

प्राङ्-मुख उदङ्-मुखो वा आसीन एव पुण्ड्रान् धारयेत् ।
वाम-हस्ते प्रथमं श्वेत-मृत्तिकां निधाय अनन्तरं तां सिञ्चयेत् ।

जले मुखं पश्यन् वा पवित्र-हस्तो वा उन्नतासन-गतो वा न धारयेत् ।

ललाटादि-स्थानेषु प्रथमम् अधोभागे धारयेत् ।

मध्ये मृद्-अपेक्षायां पूर्वाभिमन्त्रित-मृच्-छेषे सत्य् एव तां संपादयेत् ।

नर्खैः; वाम-हस्तेन, अङ्गुली-भिन्न-साधनेन वा न धारयेत् ।

अन्येन स्वस्य पुण्ड्र-धारणं न कारयेत् ।

ललाटे भू-मध्य-भागम् आरभ्य केशान्तं धारयेत् ।

इषु-पात-मित-प्रदेश-वर्तिभिर् यथा ज्ञायेत, तथा प्रकृष्ट-प्रकाश-घनं धारयेत् ॥

०९ सन्ध्योपासनादि-प्रकरणम्①

तर्पणानि②

स्वयं तत्-तद्-दिग्-अभिमुखो भूत्वा देव-र्षि-पितृ-तर्पणं कुर्यात् ;
न तु हस्त-मात्रं तत्-तद्-अभि-मुखं कुर्यात् ।
सर्वेषु तर्पणेषु जलाज्जलिं गो-शृङ्ग-मात्रम् उद्घृत्य जलं क्षिपेत् ।

न्यासः②

छन्दो-न्यासावसरे जिह्वायाः पुरतो ऽङ्गुलीः प्रदर्शयेत् ;
व्याहृति-प्रभृतीनाम् अङ्ग-न्यासावसरेऽपि नाभेर अधः-प्रदेशे एवम् एव कुर्यात् ; न तु स्पृशेत् ।

प्रोक्षणे②

“आपोहिष्टा” इत्यादिना प्रोक्षणावसरे प्रथमं प्रणवादिना प्रोक्षणं न विस्मरेत् ।

राक्षसमुद्रा②

हस्त-द्वयेऽपि तत्-तद्-अङ्गुष्ठ-तर्जन्योः परस्परसंबन्धो राक्षस-मुद्रा ।
इयम् अर्ध-प्रदान-केशवादि-तर्पणादिषु वर्जनीया ।

जपः②

(अर्थ-प्रदान-स्थानात्) चत्वारिंशत्-पदाद् अर्वाग् एव जपं कुर्यात् , न तद् ऊर्ध्वं गच्छेत् ।

प्रातः सूर्याभिमुखः तिष्ठन् गायत्रीं जपेत् ।
अत्यन्ताशक्तौ उदङ्ग-मुख आसीनो जपेत् ,
न तु प्राङ्गुख आसीनः ।

मध्याह्ने प्राङ्गुख उदङ्ग-मुखो वा तिष्ठन् जपेत् ।
अत्यन्ताशक्तौ आदित्ये पूर्व-दिग्भाग-गते प्राङ्गुख उदङ्ग-मुखो वा आसीनः
पश्चिम-दिग्-भाग-गते उदङ्ग-मुख आसीनो जपेत् ।

सायं प्रत्यङ्ग-मुख उदङ्ग-मुखो वा आसीन एव शक्तोऽशक्तश्च जपेत् ।

गायत्री व्यतिरिक्तान् मन्त्रान् सर्वदा ९९सीन एव प्राङ्-मुख उदङ्-मुखो वा जपेत् ।

वस्त्रानाच्छादित-कर-युगलः, आच्छादितैक-करोम्, इवगुण्ठित-शिराः, धृत-कञ्चुकः, प्रावृत-कण्ठो, जल्पन् वा न जपेत् ।

देवालयसमीपे दिक्②

देवालय-समीपे सन्ध्योपासने अर्ध्य-दान-जपोपस्थानानि भगवद्-अभिमुख एव कुर्यात् । (4)

मन्त्राचमनादिकं तु प्राङ्-मुख उदङ्-मुखो वा देवस्य पृष्ठ-भाग-प्रदर्शन-वर्ज कुर्यात् ।

सर्व-दिङ्-नमस्कारम् अपि भगवदभिमुखम् एव कुर्यात् ।

अर्ध्य-दानानन्तर-कर्तव्यं प्रदक्षिणं देव-समीपेऽपि यथावत् कुर्यात् ।

आचार्य-भागवत-जलाग्नि-सूर्याश्वत्थ-देवालयादीन् पृष्ठीकृत्य न जपेत् ।

स्पर्शः②

कर्म-काले नाभेर् अधोभाग-स्पर्शं हस्तं शोधयेत् ।

अशक्तौ दक्षिणं श्रोत्रं स्पृशेत् ।

कदाऽप्य ओष्ठ-पुटं न स्पृशेत् ।

स्पर्शं हस्त-शोधनम् एव कुर्यात् ।

एवम् एव गुद-लिङ्ग-पाद-स्पर्शेऽपि !

जप-काले करौ संहताङ्गुली परस्परम् असंयुक्तौ च कुर्यात् ।

जपकाले 'वरेण्यम्' इत्यत्र 'वरेणियम्' इति पठेत् ।

जपे करौ②

प्रातर् नासिका-समौ,

मध्याह्ने वक्ष-स्थलसमौ,

सायं नाभिसमौ करौ कृत्वा जपेत् ।

जपे न्यासः, प्रोक्षणम्②

सन्ध्या-त्रये उपस्थान-काले "मित्रस्य", "आ सत्येन", "इमं मे" इति मन्त्राणाम् ऋष्यादि-न्यासम् अवश्यं कुर्यात् ।

तदा तदा तत् तज् जप-स्थलं व्याहृतिभिः प्रोक्षयैवोपरितनं कर्म कुर्यात् ।

उपस्थानम्②

सन्ध्यादि-नमस्कारावसरे सन्ध्यानन्तरं गायत्रीं,
ततः सावित्रीं, तदनु सरस्वतीं च नमस्कुर्यात् ।

अष्टाक्षरजपादि②

ततः सकृद् आचम्य, सात्त्विक-त्यागं कृत्वा, द्विराचम्य, अष्टाक्षरं जपेत् ।

अनन्तरम् आचमन-सात्त्विक-त्याग-समर्पणानि कृत्वा,

आधार-शक्त्यादि-तर्पणम् आरभेत ।

अस्य आचमनादिकं कृत्वा, देवर्षि-काण्डर्षि-पितृ-तर्पणं कुर्यात् ।

अस्य तत्-सर्वं कृत्वा ब्रह्म-यज्ञम् आरभेत ।

अत्र वक्तव्यं सर्वम् अस्मदीय-आह्विकार्थ-दर्पणे द्रष्टव्यम् ।

ब्रह्मयज्ञक्रमः②

प्रातः ब्रह्म-यज्ञान्तानुष्ठानासंभवे,

सन्ध्योपासनम् अष्टाक्षर-जपं च तदा कृत्वा,

मध्याह्ने सन्ध्योपासनाष्टाक्षर-जपानन्तरं,

क्रगेण आधार-शक्त्यादि-तर्पण--देवादि-तर्पण-ब्रह्मयज्ञान् कुर्यात् ।

कदाचित् प्रातर् आधार-शक्त्य-आदि-तर्पणान्त-करणे,

तदानीं देवादि-तर्पणं परित्यज्य,

मध्याह्ने सन्ध्योपासनाष्टाक्षर-जपानन्तरं ब्रह्मयज्ञं कृत्वा तदनन्तरं कुर्यात् ।

प्रातर् देवादि-तर्पणं मध्याह्ने ब्रह्म-यज्ञं च न कदाऽपि कुर्यात् ।

ब्रह्म-यज्ञ-काले आसीन एव पुरुष-सूक्तान्तं जपेत् ॥

१० भगवत्-सेवा-प्रकरणम्①

प्रातः सायं वा दिव्य-देशवासी आलये भगवन्तं सेवेत् ।

भगवत्-सन्निधौ, आचार्यादि-परम-भगवत्-सन्निधौ च
हस्त-ताल-हास-रोदन--वृथा-जल्पाधोवायु-विसर्ग-निष्ठीवन-जृष्मणक्रोध-निद्रा-क्षुदादिकं न
कुर्यात् ।

प्रदक्षिणं प्रणामज् च समसंख्याकम् एव कुर्यात् ।
अत्र प्रणाम-संख्या-विषये वक्तव्यम् आत्मिकार्थ-दर्पणे द्रष्टव्यम् ।
अन्यत्र हस्तं गृह्णन् सत्वरो ध्यान-हीनश् च न प्रदक्षिणं कुर्यात् ।

शक्त्यादि-सत्त्वे दण्डप्रणामान् एव कुर्यात् । तद्-अभावे इष्टाङ्ग--प्रह्लाङ्ग--मस्तिष्क-संपुट--
प्रणामेषु +एकं यथाशक्ति कुर्यात् ।
दण्डइष्टाङ्ग-प्रणामयोर् आदाव् अन्ते च प्रह्लाङ्गादि-त्रयम् अपि भवेत् ॥

एषु दण्ड-प्रणामो नाम भूमौ दण्डम् इव देहं निधाय,
पादौ हस्तौ च प्रसार्य
पादौ परस्पर-संयुक्तौ भूभागे कर-तलयोर् मुकुलवद्-अञ्जलित्व-करणम् ।

प्रह्लाङ्ग-मस्तिष्क-संपुटेषु यादृशः कराग्रयोः सन्निवेशः, तादृश एव अत्राप्य् अञ्जलित्व-नामा
मुकुलवत् बन्धः ।
तेषु तिष्ठता नन्ना मस्तक-हृदययोः अञ्जलिः क्रियते,
अत्र तु शयानेन भूमाव् इति +इयान् एव भेदः ।
संयुक्तयोः कर-तलयोर् भू-भागे प्रसारणम् एवात्र मुकुलवत्-बन्धः इति तु न ।

अत्र वक्तव्यं प्रमाणादिकं दर्पणे द्रष्टव्यम् ।

अष्टाङ्ग-प्रणामे इपि कराग्रयोर् अयम् एव सन्निवेशः ।
कूर्मवत् हस्त-पाद-सङ्कोचो भेदः ।

मस्तके अञ्जलिन्यासो मस्तिष्कम् । हृदये तन्-न्यासः संपुटम् । प्रह्लाङ्गस्य तस्मिन् तन्-न्यासः
प्रह्लाङ्गम् ॥

भगवत्-सन्निधौ महतोऽपि पित्रादीन् अपि न प्रणमेत् ।
महा-भगवतश्च चेत् तदानीम् एव दृष्टः, तं प्रणमेत् ।
स्वाचार्य-समवधाने तद्-अपि न कुर्यात् ।
स्वाचार्येण सह भगवद्-आलय-गमने स्वयं भगवन्तं न प्रणमेत् ।

व्रत-दिनेषु भगवत्-प्रसाद-लब्धम् अपि गन्ध-पुष्पादिकं नोपयुज्जीत ।
सादरं गृहीत्वा तद्-अर्हेभ्यो दद्यात् ।

भगवद्-बिम्बस्य प्राङ्गुखत्वे दक्षिणा(भि)मुखत्वे च
तद्-दक्षिण-भागे दर्शन-जपादिकं कुर्यात् ।
उद्दङ्ग-मुखत्वे प्रत्यङ्ग-मुखत्वे च वाम-भागे दक्षिण-भागे वा स्थित्वा दर्शनादिकं कुर्यात् ।

११ औपासन-प्रकरणम्①

प्रतिदिनम् औपासनम् अवश्यं कुर्यात् ।

मृत्तिकां विना मासं मूत्रशौचे,
पक्षम् औपासनाकरणे,
सप्तदिनानि उष्णोदक-स्नाने च
ब्राह्मणः शूद्रतुल्यो भवेत् । (5)

दानेन प्रत्यवायवारणम्②

औपासनाशक्तौ तत्-तन्-मासावसाने
प्रस्थ-पञ्चक-परि-मित तण्डुलं
स्व-धर्म-निरताय दरिद्राय श्री-वैष्णवाय दद्यात् ;
वत्सरावसाने वा षष्ठि-प्रस्थ-परिमितं तण्डुलम् ।

तण्डुल-दानस्याप्य् अभावे प्रत्यवायो दुष्परिहरः स्यात् ॥

१२ प्रातर-अभिगमन-प्रकरणम्①

औपासनानन्तरं स्वार्चा-गृहं गत्वा
गुरु-परम्पराम् अनुसन्धाय
द्वार-पाल-प्रणाम-पूर्वकं
"कौसल्या" इत्यादिभिः भगवन्तं प्रबोध्य,
अभ्यर्थ्य, प्रणाम्य, द्वयम् (मन्त्रम्) उच्चार्य,

सायम्-अभिगमन-पर्यन्त-- माधव-चरणारविन्द-कैङ्कर्य-विरोधि--निवृत्ति-हेतु-
भूतम्
आनुकूल्य-सङ्कल्पाद्य-अङ्ग-पञ्चकोपेतं
(→आनुकूल्यसङ्कल्पः, प्रातिकूल्य-वर्जनम्, कार्पण्यम्, महाविश्वासः, गोप्तृत्व-वरणम्)
त्वच्-चरणाम्बु-ज-युगल-विषयकं प्रपदनं करोमि"

इति तद्-अर्थम् अनुसन्धाय

"उपायत्वोपयुक्त सकलाकार-विशिष्ट स्वामिन् !
इतः परं त्वद्-आज्ञानुवर्तन-रूपम् आनुकूल्यम् एव करिष्ये (इत्य् आनुकूल्यसङ्कल्पः)|
त्वद्-आज्ञातिवर्तन-रूपं प्रातिकूल्यं न करिष्ये (इति प्रातिकूल्य-वर्जनम्)।

सायम्-अभिगमन-पर्यन्त-त्वत्-कैङ्कर्य-विरोधि-निवर्तने
त्वां विना नैवास्ति साधनम् (इति कार्पण्यम्)।

त्वम् एव विरोधि-निवर्तक-गुरुपाय-निरपेक्षस् सन्
कैङ्कर्य-निवर्तन-रूपां रक्षां करिष्यसीति सु-दृढम् अध्यवस्यामि (इति महाविश्वासः)।
त्वम् एव कैङ्कर्य-निर्वर्तन-रूपां रक्षां कुरुष्व (इति गोप्तृत्व-वरणम्)।

देहादि-विलक्षणोऽहं, मदीयज् च
सर्व-स्वामिने श्रीमते नारायणाय तुभ्यम् एव; न मम ।
सायम् अभिगमन-पर्यन्त-कैङ्कर्य-विरोधि-निवर्तक-भरः
उपायत्वोपयुक्त-सकलाकार-विशिष्टाय श्रीमते नारायणाय तुभ्यम् एव ; न मम ।
एतत्-फलम् अपि प्रधान-फलिने श्रीमते नारायणाय तुभ्यम् एव; न मम !

इति साङ्ग-प्रपदनम् अनुष्ठाय
स्वीकृत-भरस्य श्रीमतः
कृपापरीवाह-रूपां

'सायम्-अभिगमन-पर्यन्त-कैङ्कर्य-विरोधि-निवर्तने निस्-संशयः सुखम् आस्व'

इत्यु उक्तिं भावयित्वा
हृष्टः सन्
प्रणामान् कुर्यात् । अत्यन्ताशक्तस् तु लघ्वाह्निकोक्त-रीत्या प्रार्थनं कुर्यात् ॥

१३ उपादान-प्रकरणम्①

अस्मिन् उपादान-काले
भगवद्-आराधनोपयोगीनि तुलसी-पुष्प-चन्दनादीनि
न्यायेन पथा यथाशक्ति स्वयम् एव हृष्ट-मनाः संपादयेत् ।

अ-शक्तस्तु
परि-शुद्धैः स्व-धर्म-निरतैर्यथा-शक्ति-दानेन तोषितैः श्रीवैष्णवैः संपादयेत् ।
पतित-पाषण्ड-नपुंसक-चोरानुपनीत--पञ्च-संस्कार-रहित-
स्त्री-शूद्र--भक्ति-रहितादिभिर्न कदाऽपि संपादयेत् ।
पूर्वोक्त-श्री-वैष्णवालाभे स्वस्याप्य अशक्तौ तोयेनैव गृहस्थोऽपि परिपूर्ण भगवन्तम् आराधयेत् ।

तुलस्य-अभावे सप्त-कृत्वः तन्-नाम संकीर्तयेत् ।

समित्-कुशादिकम् अप्य अयोग्य-मुखान् न संपादयेत् ।
पूर्वोक्ता अपि श्रीवैष्णवा उपादान-काले एव तानि संपाद्य यजमानाय दद्युः ।
तुलस्यादिकम् एरण्ड-पत्रे हस्ते वर्से च नाहरेत् ।

पद्मोत्पलादीनां जलजानां दिन-द्वयं शुद्धिः ।
स्थल-जानां मल्ली-कुसुमादीनाम् एक-दिनं शुद्धिः ।
स्थल-जानाम् अपि ग्रथितत्वे दिन-द्वयं शुद्धिः ।
सूत्राग्रथित-कुसुमं, वालुका-संबन्ध-हीन-तोयं, तैल-संबन्ध-शून्यम् अन्यत्र च परदिने अशुद्धं स्यात् ।
अतः पर-दिनोपयोगार्थं पूर्व-दिने उदकाहरणे घटे प्रसुति-मात्रां वालुकां निक्षिपेत् ।

हस्त-धृत-तुलस्यादिको न पादौ प्रक्षालयेत् ।
नान्यं प्रणमेत् ।
तथा-विधम् अन्यश्च च न प्रणमेत् । प्रक्षालने प्रणामे च तद्-वस्तु परित्यजेत् ।

एवं बाह्यम् उपकरणं यथा-शक्ति संपाद्य,
आन्तरोपकरणम् आत्म-गुण-जातं
परम-भागवत-संभाषणादिना
वेदान्त-ग्रन्थावलोकनादिना चावश्यं संपादयेत् ।

उभय-संपादनाशक्तौ आन्तरमेव संपादयेत् ।

१४ इज्या-प्रकरणम्①

शुद्धोऽपि माध्याहिक-स्नानम् अवश्यं कुर्यात् ।

अशक्तौ आर्द्रवस्त्रेण देहं संमृज्य
तस्मिन् एव दिने शोषितं वस्त्रं धृत्वा
मान्त्र-मानसे स्नाने कृत्वा
माध्याहिक-सन्ध्योपासनादिकं कुर्यात् ।

अन्यदीय-वस्त्रम्, रात्राव उपयुक्तं कम्बलादिकं, गोणीं,
सूत्रं, पत्रिकां, शय्याम्, उपधानं,
बालं, कन्यकां, नारीं,
कन्थां, पूर्व-दिन-शोषित-वस्त्रम्,
अशुद्धत्वेन शिष्ट-संमतम् अन्यच् च वस्तु स्पृष्ट्वा
न भगवद्-आराधनादिकं कुर्यात् ।
तत्स्पर्शं स्नानम् एव कुर्यात् ।

प्रातःकाल-कृत्येषु अव्यवहित-पूर्व-दिन-वस्त्र-धारणे न दोषः ।

एवं सुप्त्वा रुदित्वा च न कर्माणि कुर्वीत ; स्नात्वैव कुर्वीत ।
अत्यन्ताशक्तस्य उक्त-निमित्त-संभवे मान्त्रं मानसं च स्नानं भवेत् ।
किञ्चित् शक्तौ उष्णोदक-स्नानम् ॥

व्योम-मुद्रा नाम-
प्रसारित-तर्जनी-कनिष्ठिके
सङ्कोचित-मध्यमानामिके
उत्ताने वामकरतले
तथा-विधाङ्गुलीकं दक्षिण-करतलम् अधोमुखं निधाय
दक्षिण-तर्जन्य-उपरि प्रसारिते वाममध्यमानामिके दक्षिणाङ्गुष्ठेनावष्ट्र्य
वाम-तर्जनी-पृष्ठ-भागे प्रसारितयोर्
दक्षिण-मध्यमानामिकयोः वामाङ्गुष्ठेनावष्ट्रम्भनम् ॥

१५ भगवद्-आराधन-प्रकरणम्①

अवश्यंकार्यता②

तृतीय-काले

अहो-रात्र-कर्तव्य-भगवत्-परिचर्या-प्रधान-भूतं स्वार्चाराधनं
प्रतिदिनं सन्ध्योपासनवद् अवश्यं कुर्यात् ।

अनुकल्पा:③

केनचित् निमित्तेन तत्र करणाशक्तौ
भोजनात् पूर्वं यदा-कदाचित् कुर्यात् ।

इयं च स्वार्चा-पूजा पाक-भाण्डैक्येऽपि
पितृ-पुत्रादिभिर् अपि प्रत्येका कार्या । अत्यन्ताशक्तौ एकस्मिन् गृहय् एकेन क्रियमाणायां
तुलसी-पूष्ट-गन्धाद्य-उपकरण-संपादनादिना तत्-साहाय्यं यथा-शक्ति विधाय
तद्-अभिषेक-तौयादिकम् उपयुज्यैवान्ये भुज्जीरन् ।
तदाऽपि हृद-याग-मात्रं प्रत्येकं कुर्युः ।

अन्यथा प्रत्यवायेन गृह्येरन् ।

स्वार्चाराधनस्य तद्-अनुकल्पस्य वा इकरणे
न केवलं प्रत्यवायः,
अपि तु कर्मान्तरानुष्ठानानर्हता,
स्वेन क्रियमाणानां भगवद्-आलयादि-विषयक-विविध-कैडकर्यातिथ्याराधन-दान--
श्री-रामायण-गीतादि-पठन-प्रवचनादीनां निष्फलता च स्याताम् ।

अशक्ताव् अतिसंग्रहेण वा कार्यम् एक-काल-मात्रम् ।

अन्य-देश-गमने प्राप्ते ऽपि स्वार्चया सहैव गन्तव्यम् ॥

क्रमः②

याग-गृहस्य गोमयोपलेप-संमार्जन-रङ्गवल्य-आदिकं
प्रहृष्ट-मानसः स्वयम् एव कुर्यात् ।
अशक्तस्तु शुद्धेन भक्तेन कारयेत् ।

आराधनारम्भे मूल-मन्त्रेण प्राणायाम-त्रयं कुर्यात् ।
 एकैकस्मिन् प्राणायामे अष्टाविंशति कृत्वो मूल-मन्त्रम् आवर्तयेत् ।
 अ-शक्ति-तर-तम-भाव-वशात्
 द्वादश-कृत्वः त्रिर् वा मन्त्रावृत्ताव् अपि न दोषः ।

एवं सकृत्प्राणायामेऽपि न दोषः ।
 तदा अष्टाविंशति-कृत्वो द्वादश-कृत्वो वा मन्त्रावृत्तिर् उचिता ।

अनन्तरम् अञ्जलिं बद्ध्वा
 'कृतं च' इत्यादिना सङ्कल्पश्च च
 "केषु कर्मसु" इत्यत्र "एषु" इत्य् अयम् अंशः आहिकार्थ-दर्पणे द्रष्टव्यः ।

सङ्क्षेपः②

यदा देश-काल-वैगुण्यादिना अति-संग्रहेण आराधनं कर्तुम् ईहते,
 तदा आराधनं संकल्प्य,
 'भगवानेवप्रतिपादयति' इत्य् अनुसन्धाय
 हृद-यागम् आरभ्य कुर्यात् ।

अन्यदा श्रीमद्-आहिकानुगृहीत-रीत्या लघ्व-आहिकोक्त-रीत्या वा
 स्वशक्तिम् आलोच्य कुर्यात् ।

पात्रसङ्क्षेपः②

यदा उपेक्षित-यावत्-पात्रालाभेन पात्र-द्वयेनाऽराधनं कर्तुम् ईहते,
 तदा एकस्मिन् पात्रे तोयम् उत्-पूर्य,
 गन्ध-पुष्पादिकं निक्षिप्य,
 मूल-मन्त्रेणाभिमन्त्र्य,
 'अर्धं', 'पाद्यं' इत्यादि-विशेष-निर्देश-मन्तरा,
 'ओं नमो भगवते दिव्यं तोयं परिकल्पयामि' इति सामान्येन परिकल्प्य,
 तदा तदा उद्धरिण्या तोयम् आदाय,
 'भगवन् इदम् अर्धम् अवलोकय', 'पाद्यम् अवलोकय' इत्य्-एवं-रीत्या प्रदर्शनादिकं कृत्वा,
 समर्पयेत् । तत्-तच्-छेषम् अन्यस्मिन् पात्रे प्रक्षिपेत् ॥

सुरभिमुद्रा②

सुरभिमुद्रा नाम---

दक्षिण-मध्यमाङ्गुलिं वाम-तर्जनी-मध्यमयोर् मध्ये वामहस्ते संकोच्य,
वामानामिकां दक्षिणानामिकाकनिष्ठिकयोमध्ये दक्षिणहस्ते संकोच्य,
अङ्गुष्ठ-द्वयस्य, तर्जनी-द्वयस्य, दक्षिणानामिका-वाम-मध्यमयोः, कनिष्ठिकाद्वयस्य च
परस्पर-संश्लिष्टतया प्रसारणम् ।
एतन्-मुद्रा-प्रदर्शनेन सर्वं संस्कृत्यैव भगवते दद्यात् ॥

ग्रासमुद्रा②

ग्रास-मुद्रा नाम-

उत्तानस्य दक्षिण-कर-तलस्य मध्यमानामिकयोः तृतीय-पर्वणि तदीयाङ्गुष्ठाग्र-संबन्धः । पञ्चानाम्
अगुलीनाम् अग्र-भाग-संयोजनं - सा इति पक्षान्तरम् ॥

निर्देशः②

सर्वान् अप्युपचारान् ,

"भगवन् ! अर्थम् अवलोकय, प्रतिगृज्ञीष्व" इत्य-एवं-रीत्या
तत्-तन्-नाम-निर्देश-पूर्वकं प्रदर्शन-प्रार्थने कृत्वा
मूल-मन्त्रम् उच्चार्य दद्यात् ।

अथवा प्रथमं मन्त्रम् उच्चार्य,

क्रमेण प्रदर्शन-प्रदानानि कुर्यात् ।

यद् वा प्रथमं मन्त्रम् उच्चार्य

क्रमेण प्रदर्शन-प्रदाने कृत्वा

पुनर् मन्त्रम् उच्चार्य उपचारं दद्यात् ।

अत्र प्रथमः पक्षो युक्तिमान् प्रमाण-स्वारस्यवांशं च ।

अनन्तरं, "क्षमस्व प्रीयताम्" इति क्षामण-प्रीणने कुर्यात् ।

अ-शक्तस्य क्षामण-प्रीणनयोस् तत्-तद्-आसनान्ते तन्त्रेण करणेऽपि न दोषः ॥

घण्टा②

शास्त्रोक्तरीत्या प्रतिष्ठितां घण्टां

भगवत्-कवाटोद्वाटने तत्-तद्-आसन-समर्पणे,

अर्थ-धूप-दीप-प्रदाने, स्नापने, निवेदने, कर्पूर-नीराजने, अवसाने, कवाटापिधाने च नादयेत् ।

तत्र कवाटोद्वाटनार्थ-धूप-दीप-प्रदान--स्नपनावसरेषु एकपार्श्वेन नादयेत् ।
अन्यत्र (आसन-समर्पण-निवेदन-नीराजन-कवाटोपिधानावसरेषु) पार्श्व-द्वयेन नादयेत् ।

तत्र दक्षिण-हस्तेन घण्टां नादयित्वा कवाटोद्वाटन-पिधाने कुर्यात् ।
कवाटोद्वाटनपिधाने निशब्दं कुर्यात् ।
आसनानि च तथैव समर्पयेत् ।

अन्यत्र वामेन नादयेत्, दक्षिणस्य व्यापृतत्वात् ।
यदा वामेन नादयति,
तदा ऽपि न वामेन ताम् आददीत ;
अपि तु दक्षिणेन आदाय वामेन गृहीत्वा नादयेत् ।

अन्तेऽपि दक्षिणेन गृहीत्वैव वेदिकायां निक्षिपेत् ।
न कदाऽपि ग्रहण-निक्षेपौ वामेन कुर्यात् ॥

शोषणम्②

स्नापनानन्तरं शुष्कं खण्ड-वस्त्रं त्रिगुणी-कृत्य
वाम-हस्ते निधाय
दक्षिणेन सालग्राम-शिलां तत्र स्थापयित्वा परिमार्जयेत् ।
जल-निस्तावार्थं सालग्राम-शिलां न धुनुयात्,
न वाऽधो-मुखीं कुर्यात् ।
जलकणापनोदनाय न वदने वस्त्रं प्रवेशयेत् ।

दीपः②

गृहस्थो दीपं विना नाराधनं कुर्यात् ।
दीपार्थे गो-घृतम् उत्तमम्, मध्यमं तिल-तैलम् ;
एरण्ड-पुन्नाग-पिचुमन्द-कुन्द-मधूक-नालिकेर-काषोद्धवानि तैलानि वर्जयेत्,
अजा-महिषादि-घृतं च ।

दीप-तैलं तद्-धर्तिकां च हस्तेन न स्पृशेत् ।
स्पर्शं स्नायात् ।

भगवद्-भागवत-प्रणामे हस्तं न शोधयेत् ॥

षोडशोपचाराः②

षोडशोपचारास् तु
 आसनार्थ-पाद्याचमन- वस्त्र-भूषण-यज्ञोपवीत-
 गन्ध-पुष्प-धूप-दीप-
 नैवेद्य-करानुलेप-ताम्बूल-
 प्रदक्षिण-प्रणामा: ।

अनेक-सत्त्वेऽपि प्रधानत्वाद् एते अवश्यं समर्पणीयाः।
 एतेषु यस्यालाभः, तं सर्वार्थ-तोयेन समर्पयेत् ।

क्वचित् प्रकारान्तरेणापि षोडशोपचार-परिगणनं कृतम् ।

अत्रायम् उपचार-समर्पण-क्रमः क्वचित्--
 तत्-स्वरूपं च भगवद्-भाष्यकारादि-पूर्वचार्याह्निक-ग्रन्थेभ्यः प्रतीयते ।

प्रथमे मन्त्रासने③

पादुकादानम्,
 अर्थ-हस्त-शाटिका-दाने,
 पादयोः पुष्प-दानं, तत्-संवाहनं, पाद्य-दानं, वस्त्रेण पादसंमार्जनं, तयोर् गन्ध-पुष्प-दानम्,
 आचमन-दानं,
 गन्ध-पुष्प-धूप-दीपाचमन--मुख-वास--ताम्बूलादि-दानम्,
 आत्मात्मीयस्य नित्य-किङ्करत्वेन निवेदनञ् च ।

द्वितीये स्नानासने③

प्रणामः; पादुकादानं,
 पूर्व-धृत-मालादेर् विष्वक्सेनाय समर्पणं,
 स्नान-शाटिका-प्रदानं, पाद्याचमनीय-पाद-पीठ-दन्त-काष्ठ-द्वय-दानं,
 जिह्वा-निर्लेहनं, गण्डुषार्थ-तोय-प्रदानं, मुख-प्रक्षालनम्, आचमन-दानम्, आदर्श-प्रदर्शनं,
 हस्त-प्रक्षालनं, मुख-वास--ताम्बूल-दानं,
 चम्पकाद्य-अधिवासित-तैलेन +अभ्यज्जनं, सुगन्ध्य-उद्वर्तन-दानं, चामरादिभिर् वीजनं, गात्र-
 मर्दनं,
 शिरस्-तैल-शोधक-चूर्ण--लोध्र-कल्क-पिण्याकादि-दानम्, आमलक-तोयेन शिरस्य अभिषेचनं,
 प्लोत-वस्त्रेण केश-संवेषनं,
 माष-पिष्ट-विविध-चूर्णादिभिः देह-शोधनम्, निर्मल-जलैर् देहाभिषेचनं,
 शाटिका-प्रदानं, हरिद्रा-लेपनं, देहाभिषेचनं,
 वस्त्र-प्रदानं, निर्मली-कृते तस्मिन्न एवासने उपवेशनं, उत्तरीय-यज्ञोपवीत-पाद्याचमन-पवित्र-गन्ध-
 पुष्प-धूप-दीपाचमन-प्रदानं,

नृत्-गीत-वाद्यादि-युक्ताभिषेक-दानं, नी-राजनम्, आचमनं,
देह-शोधनाय प्लोत-वस्त्रदानम्, उत्तरीय-यज्ञोपवीताचमन-दानम्,
उशीर-कूर्चन भगवद्-विग्रहस्य निर्मली-करणं (कूर्च-प्रसारणं),
पुनर् अभिषेक-प्रदानं; नीराजनम्, आचमनं,
देह-शोधनाय प्लोत-वस्त्र-दानम्, उत्तरीयोपवीताचमन-दानम्,
अंस-द्व्योपरि केशाधार-क्षौमास्तरणं, तस्मिन् केश-प्रसारणं केशानां धूपैर् अधि-वासनं, शिखा-
बन्धनं च ॥

तृतीये अलङ्कारासने③

पादुकादानम्,
अर्थ्य-पाद्याचमनीय-दानं, हिम-जल-सिक्तेन चन्दन-कुड्कुम-कर्पूरादि-क्षोदेन भगवतः
सर्वाङ्गानुलेपनं (गन्ध-संमर्दनं),
ताल-वृत्तादिना वीजनं, पीताम्बरोत्तरीय-भूषण-यज्ञोपवीताचमनीय-दानं,
गन्ध-पुष्पालङ्कार--केश-सग्-ऊर्ध्व-पुण्ड्राञ्जन-दानम्,
आदर्श-प्रदर्शनं,
धूप-दीपाचमन-प्रदानं, ध्वज-च्छत्र-चामर-वाहन-दानं,
शङ्ख-चिह्न-काहल-भेर्य-आदि--सकल-वाद्य-नृत्-गीताभिर् अर्चनम्,
मूलमन्त्रेण तद्-अक्षरैश्च च पुष्पदानम्, अन्यैश्च भगवन्-मन्त्रैः तत्-प्रदानं,
प्रणामः, प्रतिदिशं पुष्पाञ्जलि-प्रदानं,
स्तवनम्,
आत्मनो नित्य-किङ्करत्वेन निवेदनं,
तथैव ध्यानं, मूल-मन्त्र-जपः, मात्रादानं, मुख-वास-ताम्बूलयोर् दानम्, अर्थ-प्रदानं च ॥

चतुर्थे भोज्यासने③

पादुकादानं,
पाद्याचमनीयार्हण-दानं, मधुपर्काचमन-दानं,
गो-सुवर्ण-रत्न-दानम्, अर्हण-दानं,
प्रार्थना-पूर्वकं सव्यञ्जनान्न-निवेदनम्, अनु-पान-तर्पण-दानं,
हस्त-प्रक्षालनम्, आचमन-प्रदानं, प्लोतेन हस्त-संमार्जनं, चन्दनेन हस्तानुलेपनं,
मुख-वास--ताम्बूलयोर् दानं, प्रणामश्च ॥

पञ्चमे पुनः मन्त्रासने②

पादुकादानं, पाद्याचमन-गन्ध-पुष्प-धूप-दीपाचमन-दानम्,
अपूप-फल-निवेदनं, पानीय-दानम्, आचमन--मुख-वास--ताम्बूल-दानं,

नृत्त-गीत-वाद्य-आदिभिर् अर्चनं, प्रदक्षिण-प्रणामौ च ।

षष्ठे पर्यङ्कासने③

पादुकादानं,
पाद्याचमन-दानं,
मालादीनां विष्वक्सेनाय दानं, सुख-स्पर्श-वस्त्र--लघु-तर-भूषणोपवीताचमन-दानं,
गन्ध-पुष्प-धूप-दीपाचमन--मुख-वास--ताम्बूल-दानं,
यथाशक्ति स्तवनं च इति ।

समाप्तिः③

अनन्तरं सात्त्विक-त्याग-समर्पणे कृत्वा,
विष्वक्सेनम् अभ्यर्थ्य,
भगवन्त्तम् अष्टाङ्गेन प्रणम्य,
इज्या-मध्ये संभावितापराधादि-परिहाराय शरणं गच्छेत् ।
अनन्तरं भगवते अर्द्धं दद्यात् ।

शरणागतिश् चात्र प्रातर् अभिगमनोक्त-प्रपत्ति-प्रयोगं पर्यालोच्य ऊहेनानुष्टेया ।

सालग्रामशिलायामपि शुभाश्रयं ध्यात्वैव पूजायाः कर्तव्यत्वविधानात् , सर्वेऽप्युपचारा यथासंभवं
मनसा बाह्यतश्च कर्तव्याः । केवलदृष्टफलकानां तिन्त्रिणीरसात्मकोद्वर्तनादीनामर्थसामर्थ्यात् तत्र
निवृत्तिः । पिण्डाद्यात्मकं तु तन्मनसा समर्पणीयम् ॥

अशक्तस्य तु लघ्वाह्निकोक्तरीत्या
तत्-तद्-आसनेषु कतिपयोपचार-समर्पणेऽपि न दोषः ।

व्यत्यासाः②

अत्र यद्य् अपि नित्य-ग्रन्थादौ स्नानासने
प्रथमं मालादीनां विष्वक्सेनाय समर्पणं,
ततः स्नान-शाटिका-दानं, पश्चात् पाद्याचमनादि-प्रदानम् इति क्रमः प्रतीयते,
तथाऽपि केषांचित् पूर्वषाम् उक्तिं, कञ्जन युक्तिलेशं चानुसृत्य, लघ्वाह्निके किञ्चित् व्यत्यासः
कृतः ।

तथा तत्रैवासने ऽभिषेकानन्तरम् एव नीराजन-दान-प्रतीताव् अपि
प्लोतेन परिमार्जनानन्तरं तद् उक्तं,

पाद्यं चाधिकम् उक्तम् ।
अत्रापि स एव हेतुर् अनुसन्धेयः ।

एवं अलङ्कारासने गन्धाद्य-अनन्तरम्
ऊर्ध्व-पुण्ड्र-प्रतीताव् अपि लोक-रीतिम् अनुसृत्य
ततः पूर्वम् एव लघ्व-आह्विके तत्-समर्पणम् उक्तम् ।
नैतावता पूर्वचार्य-ग्रन्थ-विरोधः शङ्कनीयः,
तत्-क्रमादेर् अप्य् अस्माकम् अभिमत-तमत्वात् ॥

(एवं सन्ध्योपासन-प्रकरणेऽपि दिग्-आदि-नमस्कारे
यद्यपि, "दक्षिणायै दिशे नमः" इत्य् एव सर्वेर् अनुसन्धीयते, श्रूयते च,
"नमो दक्षिणायै दिशे" इति आरुण-द्वितीय-प्रश्नान्ते,
तथाऽपि तस्य वाक्यस्य,
सर्वे: पठ्यमानस्य दिङ्-नमस्कार-वाक्यस्य
चात्यन्त-वैषम्येनास्य मन्त्र-रूपत्वासंभवेन वाक्यान्तरत्वावश्यम्-भावात्
व्याकरण-स्मृतिम् अनुसृत्य 'दक्षिणस्यै' इत्य् अनुसन्धानम् उचितम् इति तथैवोक्तम् ।
नैतावता प्रमाण-विरोधः शङ्कनीयः ।
एवम् अन्यत्रापि भेद-प्रतीति-स्थले गमकं स्वयम् एव +ऊह्यम् ॥)

अनेक-निमित्त-संभवे②

एकस्मिन् दिने
श्रवण-सङ्क्रमण-द्वादशी-ग्रहण--स्वाचार्य-जन्म-नक्षत्राद्य-अनेक-निमित्त-संभवे
शक्तौ यथानिमित्तोत्पत्ति तत्-तन्-नैमित्तिकाराधनानि कुर्यात् ।
अशक्तस् तु प्रधानम् एकं तत्-काले कृत्वा
अन्यानि तत्-तत्-कालेषु हृद-याग-रूपाणि कुर्यात् ।

अनेक-निमित्त-यौगपद्ये शक्तः तस्मिन् एव काले सर्वाणि कुर्यात् ।
इतरस् तु एकं सङ्कल्प्य
पुनर्-मन्त्रासनान्तं कृत्वा
प्रत्येकं तत्-तद्-आराधनं सङ्कल्प्य,
प्रत्य-आराधनम् अर्घ्य-पाद्याचमनीय-गन्ध-पुष्प-धूप-दीप-नैवेद्य-पानीयाचमन-रूपान्
दशोपचारान् समर्प्य
पर्यङ्कासनं दत्वा पूर्व-सङ्कल्पिताराधनं समापयेत् ।

नित्य-नैमित्तिक-सन्निपाते②

नित्याराधनकाले एकानेक-नैमित्तिक-प्रसक्तौ
 नैमित्तिकेनैव नित्य-सिद्धिः । (4)
 तदा तत्-तन्-नैमित्तिक-मात्र-सङ्कल्प एव युक्तः ।
 अत्र शक्त-विषये नित्यस्य पृथग् अनुष्ठानं केचिद् इच्छन्ति ।

'गुरु-जन्म-नक्षत्र-प्रयुक्त-वैशेषिक-भगवदाराधनेन भगवत्-कर्मणा
 श्रवण-नक्षत्र-प्रयुक्त-वैशेषिक-भगवदाराधनेन भगवत्-कर्मणा
 तन्त्रेण भगवन्तं वासुदेवं अर्चयिष्यामि'

इति सङ्कल्पं कुर्यात् ।
 "तन्त्रेण सिद्धिं स्थाले कर्मणोऽनेकात्मकत्वस्यानुसन्धेयत्वात्" इति केचिद् वदन्ति ।
 केचित् तु वैशेषिकाराधने,
 "इदं वैशेषिकाराधनं करिष्ये" इति प्रथमं सङ्कल्प्य,
 अनन्तरं भगवच्-छास्त्रीकृत-सङ्कल्पः कार्यं इति वदन्ति ।

ग्रहण-दुष्ट-यामेषु निमित्तान्तर-प्रयुक्तम् आराधनं न कुर्यात् ।

भूत-शुद्धिः ②

एकस्मिन् दिने सकृद् एव भूत-शुद्धिं कुर्यात् ।
 मध्ये भोजने मल-विसर्जने च सति
 पुनर् अपि कुर्यात् ॥

भगवत्तीर्थम् ②

भगवद्-अभिषेक-तोयं पात्रान्तरे किञ्चिन् निस्त्राव्य तेन पिबेत्,
 न भगवद्-अर्होद्धरिण्य्-आदिना ।
 यदा पात्रान्तरालाभः,
 तदा दक्षिण-हस्तेन उद्धरिण्या तोयम् आदाय
 उद्धरिणीं वाम-हस्तेन गृहीत्वा तोयं दक्षिण-हस्ते प्रच्याव्य,
 उद्धरिणीं निधाय, चुलकेन (←चुल उन्नतौ) पिबेत् ।
 न वाम-हस्तेन उद्धरिण्या तोयम् आदद्यात् ।
 न तस्यां वाम-गतायां पिबेद् वा।
 भगवत्तीर्थं पीत्वा हस्तं न प्रक्षालयेत् ॥

१६ भोजन-प्रकरणम्①

अतिथि-प्रतीक्षा②

न वैश्वदेवानन्तरम् एव भुज्जीत ।

अपि तु गो-दोहन-मात्रं (पाद-घटिका-मात्रं) अतिथिं प्रतीक्षमाणो वर्तत ।
तल्-लाभे यथा-शक्ति यथार्हं पूजयित्वा भुज्जीत ।

गोमयलेपः②

शक्तश्चेत् स्वयम् एव प्रणवेन गोमय-जलेन चतुरश्रं

मध्ये हस्तोत्क्षेप-रहितं स्थल-शुद्धिं कुर्यात् ।

यदाकदाचित् स्थल-शुद्धिकालेऽपि मध्ये हस्तं नोत्क्षिपेत्

गोमय-जलापेक्षायां भू-भाग-संबद्धं एव दक्षिण-हस्ते वामह-स्तगतेन पात्रेण निसावयेत् ।

हस्तोत्क्षेपे तोयान्तरेण तं प्रक्षाल्य अवशिष्ट-जल-शुद्धिं कुर्यात् ।

पत्नाणि②

पिशाचोदुम्बर-पनसाम्र-नालिकेर-कदली-बिल्वोहिन_(=??)-काञ्चि_(=??)-पलाश--पद्म-पत्रेषु
भुज्जीत ।

वटाश्वस्थार्क-कुम्भी-तिन्दुक-कोविदारोदुम्बर--वल्ली-पलाश-स्थल-ज-पद्म-पत्रेषु न भुज्जीत ।
तथा कदली-गर्भ-पत्रे हस्ते पाषाणे पत्र-पृष्ठे वस्त्रे च न भुज्जीत ।

वेषः②

तथा मुक्तशिखः प्रसारित-पादो वस्त्राद्यावृत-देहः

कटि-बद्धु-शिरो-धृत-स्कन्ध-निक्षिप्त-पार्श्व-निक्षिप्तासनीकृतोत्तरीयश्च न भुज्जीत ।

उत्तरीयं यज्ञ-सूत्र-समान-सन्निवेशं धृत्वा भुज्जीत ।

पानम्②

तीर्थ-पात्रं पुमान् दक्षिणभागे स्थापयेत् ; नारी तु वामतः । तीर्थ-पात्रं मुखात् षड्कुलम् उद्धृत्य
पिबेत् ।

आयसेन अन्यदीयेन भगवत्-संबन्धिना चक्रादि-चिह्नवता च पात्रेण न पिबेत् ।
दक्षिण-भाग-स्थं पान-पात्रं कक्ष-प्रदेश-द्वारा नाददीत ।

सकृत् पीतशेषं न पुनः पिबेत् । भोजन-भिन्न-काले वाम-हस्तेन न पिबेत् । नाज्जलिना पिबेत्, न
तिष्ठेत् च । न कदाऽप्य् अन्येन तोयम् आस्ये दापयेत् ।

हस्तौ②

भोजन-काले मध्ये विरामेऽपि हस्तं पात्र एव निदध्द् वर्तेत, न दक्षिणजानुनि ।
भोजन-काले वाम-हस्त-तलं भूमाव् ऊरु-प्रदेशे च न निदध्यात् ।
तोय-पानाय शुद्धमेव रक्षेत ।
अङ्गानि न स्पृशेत् ।

शब्दः②

आप्राणाहुति मौनी भवेत् ।
अनन्तरम् अप्य् अतिथि-सद्वावे तद्-उपचारायैव वाचं विसृजेत् ।
न वृथाजल्पं कुर्यात् ।
अन्नादीनां गुणं दोषं वा न कथयेत् ।

सर्वम् अ-शब्दं भुज्जीत ! यस्य भक्षणे शब्दोऽवश्यम् भावी, न तत्र विषये दोषः ।

प्राणाहुतिः②

प्राणाहुतिकाले दन्तसंबन्धम् अन्नस्य न कारयेत् ।

कवलम्②

व्यञ्जनोपदंशनादिक भुक्त-शिष्टं पात्रे न निक्षिपेत् ।
हस्तोद्धृतं निरवशेष भुज्जीत ।

आपोशनम्②

पात्रस्थम् अन्नम् आपोशनात् पूर्वं न स्पृशेत् ।

आदाव् अन्ते च पाद्य-तोयेनैवापोशनं कुर्यात् ।
परिषेचन-तोयावशेषेण आपोशनं न कुर्यात् ।
आपोशनं हस्तस्य प्रक्षालनं लेहनं धूननं वा कृत्वा न स्वीकुर्यात्॥

प्रकीर्णम्②

भोजनाङ्गाचमने कृते, यद्यन्यः प्रणमेत्, तदा पुनराचामेत् ।
कुक्कुटासन-संस्थितः एकपादेन भूमिं स्पृशन् वा भुज्जीत ।

प्राणाहृत्य-अनन्तरं वाम-भाग एव हस्तं प्रक्षालयेत् ।

भुक्ति-काले जृम्भण-निष्ठीवनादिकं न कुर्यात् ।

अन्यं स्पृशन् न भुज्जीत ।

प्राणाहृति-शेष-सम्बन्धः②

प्राणाहुतेः पूर्वम् आज्य-संबन्धे,
अनन्तरम् उच्छिष्टे निषेच्य,
तद्-उपयोगे (=??) ऽपि न दोषः ।
अन्यथा तु दोषः ।

प्राणाहृति-कालिकान्न-शेषे पात्रे सत्य् एव
+अनन्तरम् अन्नं परिवेषयेत् ।

तेन तन्-मिश्रीकृत्य भुज्जीत ।
एवं तद्-अन्नशेषे सत्य् एव पुनः परिवेषणम् ।

परिवेषणम्②

अपक्वान् तैल-पक्वांश् च दर्वा न दद्यात् ।
अन्यान् पदार्थान् हस्तेन न दद्यात् ।
आयसपात्रेण किमपि न दद्यात् ।

लवणादिः②

भगवन्-निवेदनानन्तरं पदार्थन् लवणादिभिः न संस्कुर्यात् ।
भागवतार्थं संस्कारो न दोषाय ।
तद्-ज्ञाने भागवतः प्रतिषेधेत् ।
भोजन-काले लवणं न पश्येत् ।

दीपनाशे②

भुक्तिमध्ये दीप नाशे तदरोपणावधि भुक्ति-पात्रे हस्तं निदधद् वर्तते ।
अनन्तरम् अपि पात्रस्थम् एव भुज्जीते ।

१७ हस्त-शोधन-प्रकरणम्①

पात्रेण हस्त-शोधनावसरे
प्रथमम् ऊरु स-जलेन हस्तेन संमृज्य
तयोः पात्रं निधाय प्रहाशः सावधानो हस्तं शोधयेत् ।

परस्पर-संघर्ष-रूपं हस्तयोः शोधनं सम्यक् कृत्वा
वाम-हस्तं पृथक् कृत्य दक्षिण-कूर्पर-भागावर्जित-पात्र-स्थ-तोयेन तं सम्यक् प्रक्षाल्य,
तेन पात्रं गृहीत्वा दक्षिणं शोधयेत् । न तु हस्तयोः परस्पर-संबन्ध-दशायाम् एव
+ऊरुस्थपात्रेण शोधयित्वा
वामेन पात्रं गृल्लीयात् ।

हस्त-शोधनात् पूर्वं श्व-शूद्रादि-दर्शने प्रथमं हस्तौ प्रक्षाल्य,
गण्डूषान् कुर्यात् ।
अन्यदा तु गण्डूषान् कृत्वा हस्तं शोधयेत् ।

अनन्तरं वामेन नखशोधनं कृत्वा
पूर्ववत् क्रमेण हस्तौ शोधयेत् ।

गण्डूष-समये तोयं न पिबेत् ।
अवसाने वामेन दक्षिणं,
दक्षिणेन वामं च
आकूर्परं शोधयेत् ।

अनन्तरं पादौ स्थल-त्रये आजानु संशोध्य
द्विराचम्य
तदा कर्तव्यं कुर्यात् ।

अथ हस्तौ पाक-गृह-पात्रेण शोधयित्वा
भगवद्-अभिषेक-तोयं सकृत् पिबेत् ॥

१८ पात्र-व्यवस्था①

देव-पात्र-मनुष्यपात्रोभय-पात्र-भेदेन त्रिविधानि पात्राणि ।
तत्र देव-पात्रं साक्षाद् भगवद्-आराधनोपयुक्तोऽद्विष्ट्य-आदिकम् ।
मनुष्य-पात्रं स्वस्य जल-पानाद्य-अहं-पात्रम् ।
उभय-पात्रं पाक-तद्-अर्थ-जलाहरणार्ह-पात्रम् ।
एतद् एव पाक-गृह-पात्रम् इत्युच्यते ।

एतेषां परस्पर-संबन्धं न कदाऽपि कुर्यात् । देशादि-वैगुण्येन कदाचित् देव-पात्रोभय-पात्रयोः
संबन्धेऽपि न दोषः ।
तयोर् उभयोर् मनुष्य-पात्रेण संबन्धे जाते
तत्-पात्रम् उभयम् अपि केशवादि-वासुदेवान्त-नामभिः मृत्-तिन्त्रिणी (*=tamarind*)-जलादिभिः
शोधयेत् ।

शोधन-काले एक-शोधनानन्तरं पात्रम् अद्विः प्रक्षाल्य,
वाम-हस्तं संशोध्य,
तेन पात्रं गृहीत्वा,
दक्षिणं प्रक्षाल्य
पुनर् मृत्तिकाभिः पात्रं शोधयेत् ।
एवमेव आसमाप्ति कुर्यात् ।
नतु पात्रं प्रक्षाल्य
तेन पात्र-स्पर्शिना करेणैव मृत्तिकादि-शोधक-द्रव्यम् आददीत ।

मनुष्य-पात्रं स्पृष्ट्वा
देव-पात्रादि-स्पर्शेऽपि संबन्धवत् त्रयोदश-कृत्वः शोधनं कुर्यात् ।

एवं नूतन-क्रीत-पात्रेण पाद-शोधकाद्य-अ-शुद्ध-पात्रेण अन्यदीय-पात्रेण च पूर्वोक्त-पात्राणां
संबन्धे,
तत् स्पृष्ट्वा तेषां स्पर्शं च,
शुद्धिर् बोद्धया ॥

पुमान् वा नारी वा ऽङ्गानि, धूतं वस्त्रं, शिरः, केशान् वा स्पृष्ट्वा
पात्रं न स्पृशेत् ।
हस्तं प्रक्षाल्यैव स्पृशेत् ।
अ-प्रक्षाल्य स्पर्शं शुद्धिः कर्तव्या ।

धूतं वस्त्रं स्पृष्ट्वा, नारीभिः पात्र-स्पर्शेऽपि नाशुद्धिः,
तदा हस्तप्रक्षालनं तासां वृथा चेष्टैव

इत्युक्तिस् तु तथा-विध-प्रमाणभावात्
संप्रतिपन्न-शिष्टानुष्ठानभावाच् च चिन्त्या ॥

१९ स्वाध्याय-प्रकरणम्①

चोदनम्②

भगवद्-अभिषेक-तोयोपयोगानन्तरं
 कृत-शुद्धिके स्थले आसीनः
 इज्यां समाप्य
 "कृतं च" इत्यादिना स्वाध्याय-संकल्पं कुर्यात् ।

यथा-शक्ति वेदान्त-ग्रन्थावलोकन-प्रवचन--सान्त्विक-पुराण-पठन--मन्त्र-जपादीन् कुर्यात् ।

सत्सङ्गः②

उपादान-काल इवास्मिन् कालेऽपि
 अर्थ-काम-प्रावण्य--पर-निन्दादि-गन्ध-रहितैर्
 आत्म-गुण-पूर्णः अनुष्ठान-पर्यन्त-ज्ञान-शालिभिः परम-भागवतैः सह
 पर-भक्ति-नमः संभाषेत ।

उक्ताकार-रहित-केवल--श्री-वैष्णव-विषयेऽपि प्रीतिमान् भवेत् ।

अपराधः②

कस्मिन् अपि, कदाऽपि, करण-त्रयेणापि अपराध-लेशम् अपि न कुर्यात् ।
 कदाचित् कर्मवशाक् जाते ऽपराधे,
 सद्यः क्षामणं कुर्यात् ।
 तद्-अकरणे श्री-वैष्णवापराधिना ऽनेन क्रियमाणं
 सर्वं सत्कर्म विफलम् एव स्यात् ।

भगवत्-परत्व-ज्ञान--देवतान्तर-वर्जन-रूपाकार-द्वय-योगित्वे
 केवल-श्री-वैष्णव-विषये ऽप्य् अपराधः सत्-कर्म-नैष्फल्यापादक एव ।
 अन्य-विषये ऽप्य् अपराधः साम-वादादिना तत्-तद्-अधिकारानुगुण्येन सद्यः परिहरणीयः ।

अभिप्रायभेदः②

केनचित् भागवतेन निबन्धन-मुखेन वा साक्षाद् वा
प्रतिपादितम् अर्थ
प्रमाण-शिष्टाचाराननुगुणं मन्वानस्य
तं प्रति ग्रन्थतो वा साक्षाद् वा
दुर्उलक्षित-लेश-वर्ज प्रमाणाद्य-अनुगुणत्वेन
स्वाभिमतस्यार्थस्य प्रतिपादनं नापराध-कोटौ प्रविशेत् ।

तद् अप्य् अपराधत्वेन यदि भागवतो मन्यते,
तदाऽपि विनीतेन क्षामण-मात्रं कार्यम् ।
अर्थ-प्रतिपादनं तु स्व् एव कृतं न्यायं चेन् नान्यथा कुर्यात् ।

स्वस्य वस्तुतो निरपराधत्वे ऽपि
स्व-कर्म-वशात् पार्श्व-स्था यदि परम-भागवतं कंचित् प्रति
आत्मानम् अपराधिनं मन्यन्ते,
तदाऽपि निर्विण्ण-चेतसा परम-भागवतं पार्श्व-स्थांश् च प्रति
सहृदयं क्षामणं कार्यम् !
वस्तु-स्थितिश् चोद्घाटनीया ।(5)

यद्य् एवम् अपि तथैव मन्येरन् ,
तदाऽपि न तान् प्रति चित्त-विकारं भजेत् ।

अपि तु स्व-कर्म स्मरन्
तान् प्रति अ-विकृत-मनाः
सन्तुष्ट-चित्तो वर्तते ।

स्व-विषये निष्कारणम् अपकुर्वत्स्व् अपि
स्व-कर्म तत्-कर्म च स्मरता
+एवम् एव तेषु निर्विकारं स-सन्तोषं च वर्तितव्यम् ।

केनाऽपि कारणेन कम् अप्य् अपराध-लेशं न कुर्यात् ,
न वा कारयेद् इति सर्वसारम् ।

तद् इदम् अपराध-वर्जनं ,
तत्-संभवे क्षामणं ,
परेणापराधे निर्विकार-चित्तत्वादिकं च ,
सन्यासिनाम् अपि गृहस्थ-विषयेऽपि तुल्यं वेदितव्यम् ।

क्षामणं तु कनिष्ठ-यति-गृहस्थ-विषये शास्त्रबलात् ,
विना प्रणामं भवेत् ॥

२० सायं-सन्ध्योपासन-क्रमः①

सायं-सन्ध्योपासनं नदी-तटाकादाव् एव शक्तः कुर्यात् ।

अनन्तरं गृहम् आगत्य

यथा-शक्ति स्वार्चाम् अभ्यच्च

प्रातर् इव साङ्घ-प्रपदनं कुर्यात् ।

तत्र "सायम् अभिगमन" इति स्थाने "श्वः प्रातर् अभिगमन" इति पठनीयम् ।

अनन्तरं तर्पण-रूपं वा वैश्वदेवं कुर्यात् ।

सन्ध्योपासनानन्तरम् एव (निवेदनात् पूर्व) वैश्व-देव-तर्पणं न कदाऽपि कुर्यात् ।

आदित्ये अस्तं गते अन्ततो घटिकाद्वयम् अपोहौव भुज्जीत ॥

२१ योग-प्रकरणम्①

अनन्तरं कृत-शुद्धिके स्थले आसीनः
स्वाध्यायं समाप्य,
योग-संकल्पं कुर्यात् ।

शक्तश् चेत् , श्रीमद्-आह्निकोक्त-रीत्या श्री-वैकुण्ठ-गद्यानुसन्धान-पूर्वकं
योगम् अनुतिष्ठेत् ।

अ-शक्तस् तु भगवद्-ध्यान-सोपानम् अनुसन्दधीत ।
तत्राप्य् अशक्तौ,

"पादाम्भोजं स्पृशति, भजते रङ्गनाथस्य जड्घांम्
ऊरु-द्वच्छे विलगति शनैर् ऊर्ध्वम् अभ्येति नाभिम् ।
वक्षस्यास्ते, वलति भुजयोर् मामिकेयं मनीषा,
वक्त्राभिख्यां पिबति, वहते वासनां मौलिबन्धे ॥"

इति श्लोकमनुसन्दधीत ।

तन्-मात्रानुसन्धान-पक्षे
तत्-तद्-दिव्य-देश-वासादि-निबन्धन--
तत्-तन्-मूर्ति-विषय-शास्त्राद्य-अविरुद्धाभिमानातिशय-संभवे
'रङ्गनाथस्य' इत्यस्य स्थाने 'श्रीनिवासस्य', 'हस्तिनाथस्य', ('देवराजस्य',) 'देवनाथस्य',
'भूवराहस्य', 'शार्ङ्ग-हस्तस्य' इत्य्-एवं-रीत्या
अनुसन्धानेऽपि न दोषः ।

तत्र चतुर्-भुज-मूर्ति-विषये
'जड्घा'-शब्द इव एकत्वाविवक्षा-संभवात्,
'भुजयोः' इत्यस्य स्थाने 'च भुजे' इति पठनम् उचितम् ।

ततः शुभाश्रयं यथा-शक्ति ध्यायेत् ।

निद्रा-प्रसक्ताव् अनावृत-सौधादि-भिन्न-स्थले परिशुद्धे शयने
उदग्-भिन्नायां कस्यांचिद् दिशि निहित-शिरा
अ-नग्नत्वादि-नियमवान्
माधव-शब्देन श्रियःपतिं स्मरन्
सुखेन शयीत ।

२२ सर्व-प्रकरण-शेषः①

एतावता प्रबन्धेन

तत्-तत्-प्रकरणेषु +उपादेयान् हेयाश् च कतिचन विषयान्
दिक्-प्रदर्शन-नीतिम् अनुसृत्य प्रादीदृशाम् ।

एवं-जातीयकान् अन्यान् अंशान्

आस्तिकाग्रे-सराः स-प्रतिपन्न-शिष्ट-+अनुष्ठानम् अन्वीक्ष्य
गृह्णीयुर् इति +इतो विरम्यते ।

परन्तु अत्यन्तावश्यकः कक्षन् विषयः सर्व-प्रकरण-शेषतयोच्यते ।

अत्वरा②

केषुचित् कर्मसु प्राणायामत्रयं शास्त्रेषु विहितम् ।

एवं क्वचिद् आचमन-द्वयं, कुत्र-चित् तत्-त्रयं च विहितम् ।

गायत्री-जपोऽपि अष्टोत्तर-सहस्र-संख्याकः,

अष्टोत्तर-शत-संख्याकः, तन्-न्यून-संख्याकश् च बहुविध उक्तः ।

अ-शुद्ध-पात्रस्य शुद्ध्य-अर्थ

तिन्निणी-मृज्-जलादिभिस् त्रयोदश-वारं शोधनं विहितम् ।

एवं गुद-लिङ्ग-प्रक्षालनम् अपि संख्या-नियमवद् एव दृष्टम् ।

एवम् अन्यत्रापि द्रष्टव्यम् ।

अत्र सर्वत्र सत्वरेण, अन्य-चित्तेन च

+अधिक-संख्या-परिग्रहापेक्षया,

अत्वरेण तच्चित्तेन च शास्त्रोक्तायास्

तद्-अविरोधेन क्वचित् स्वयम् ऊहितायाश् च न्यून-संख्यायाः परिग्रह एव वरम् ।

तथा हि-

अत्वरं सध्यानज् च

प्राणायामाचमनयोर् अशक्तेन

सकृत्-करणम् अपि प्रत्यवाय-निवारकं भगवत्-प्रीतिजनकं च भवेत् ।

न वैपरीत्येन +अ-सकृत्-करणम् ।

ततश् चाचमने
 चुलकेन जलादानानन्तरं
 मन्त्रं शनैर् उच्चार्य
 हृद-गतं तोयं पिबेत् ।
 एवं त्रिःकुर्यात् ।
 न तु तोयम् आददान एव पिबेत् ।
 अङ्ग-स्पर्शश्च त्वरां विना यथावन्-मन्त्रेण कार्यः ।
 प्राणायामम् अपि सम्यक् कुर्यात् ।

एवम् अशक्तौ सत्यां
 यथावद् अनुष्ठाने दश-वार-जपोऽपि युक्ततरः ।
 न त्वा अशक्ताव् अपि वैपरीत्येनानुष्ठितोऽधिकजपः ।
 किं पुनः शक्तौ ।

एवम् अन्यत्राप्य् ऊह्यम् ।

ध्यानम्②

तथा ध्यान-रहितं कर्म निष्फलम् ।
 तस्मात् सन्ध्योपासनादिकं सर्वं कर्म
 तत्-तद्-देवताः,
 क्वचित् तद्-अन्तर्यामिणं,
 क्वचित् साक्षाद्-वाच्यं च परमात्मानं
 तदीय-विग्रहादिकम्,
 अन्यांश् च विषयान् ध्यायन् एव कुर्यात् ।

एवं जल्पतोऽधिक-जपापेक्षया, मौनिनः स्वल्पजप एव ज्यायान् ॥

एवं भगवद्-आराधने ऽपि
 सत्वरं ध्यान-रहितं च +अनेकोपचार-समर्पणापेक्षया
 +अत्वरं स-ध्यानावधानं च प्रधान-कतिपयोपचार-समर्पणम् एव वरम् ।

तथा हि- उद्धरिण्या अर्ध्यम् आदाय,
 'भगवन् ! इदम् अर्ध्यं प्रतिगृहीत्वा' इति स-भय-भक्ति-विनयं शनैः प्रार्थ्य,
 मूल-मन्त्रं सस्वरम् उच्चार्य
 भगवद्-दक्षिण-हस्ते मनसा किञ्चित् प्रदाय,
 शेषं प्रतिग्रह-पात्रे प्रक्षिप्य,
 'भगवन् ! एतद् अनुबन्धिनोऽपराधान् क्षमस्व' इति प्रार्थ्य,

'अनेन भगवान् प्रीयतां वासुदेवः' इति भगवति समर्पयेत् ।
एवं पाद्यादाव् अपि द्रष्टव्यम् ।

एवं करणे देश-कालादि-वैषम्येण लघुतरम् अर्चने ऽपि न दोषः । अति-त्वरया करणे,
सर्वम् अकृत-प्रायम् एव ।

शास्त्राधीति-निर्दर्शनम्②

यद्य् एकम् अपि शास्त्रं संपूर्णम् अधीते,
सम्यग् जानाति च,
तदा विद्वान् इति व्यवहीयते,
शक्नोति च +अनधीतम् अपि विषय-जातं विज्ञातुम् ।

न हि किंचित्-स्पृष्ट-सर्व-शास्त्रः
कंचिद् अपि विषय-लवं यथावत् ज्ञातुम् ईष्टे ।
अयम् एव न्यायोऽत्रानुसन्धेयः ।

यथावद् अधीत-सर्व-शास्त्रस्य प्रवचनादाव् इव ;
यथावद् अनुष्ठित-मुख्य-पक्षस्य
भगवत्-प्रीत्य्-आदौ कैमुतिक-न्यायो द्रष्टव्यः ॥

शुद्धिः②

एवं हस्ताव् आकूर्परं सम्यक् प्रक्षालैव
पूर्वोक्त-पात्र-त्रयम् अन्यद् वा परि-शुद्धं वस्तु गृह्णीयात् ;
न तु कर-तल-मात्रं
ब्रह्म-यज्ञ-काल इव
जलेन संमृज्य गृह्णीयात् ।

तथा सति पात्रादेर् अशुद्ध्या,
तत्-साध्यं क्रिया-जातं विफलम् एव भवेत् ।

किं बहुनोक्तेन ?
यस् तावत् श्रुति-स्मृति-पञ्चरात्रोक्तं
सर्वं नित्य-नैमितिक-रूप-सत्-कर्म-जातं
तत्-तत्-कालेषु यथा-वद् अनुष्ठिति,
तस्यापि सूक्ष्माचारापरिज्ञाने
स्वदेह-यज्ञ-सूत्र-उत्तरीयादेर् अशुद्धतायाः,

पूर्वोक्त-पात्राणाम् अशुद्धेन पाद-शोधन-पात्रादिना परस्परं च संसर्गस्य,
साक्षाद् आराधनोपकरण-भूत-तुलसी-पुष्प-गन्धादीनां भगवद्-अनर्हतायाश् च प्रसङ्गेन,
निष्फलानुष्ठानत्वं यथावद् अनुष्ठानाभावो वा प्रसजेत् ।

कुलाभिमानम्②

तत्त्वज्ञानादिभिर् अन्यैर् बहुभिः प्रशंसा-हेतुभिः प्रकारैर्
आधिक्ये सत्यपि,
सूक्ष्माचार-परिज्ञान-वैभवाद् एव हि
कुलान्तरापेक्षया श्री-वैष्णव-कुलम् अन्येऽपि प्रशंसन्ति ।

अतः कालादि-दोषात् तद्-भ्रंशो मा भूद् इत्य् अस्माभिर् अद्यात्र दिक् प्रदर्शिता ।
इति सर्वम् अनवद्यम् ॥

▼ English

Despite being greater in terms of admirable qualities led by the knowledge of suchness,
it is only because of the glory of the knowledge of fine conduct
that the shrI-vaiShNava school is admired more than other schools even by others.

Hence, so that this may not be lost due to faults such as those of time, here today a direction has been shown by us.

इत्थं शिष्ट-तमाचारं
स्मृतिं चालोच्य संयमी । रङ्गरामानुजाभिख्यः
कृतवान् कृतिम् उत्तमाम् ॥

त्यजतो वैष्णव-कुलं
सूक्ष्माचारस्य संप्रति ।
स्थापनार्था कृतिर् भूयात्
सताम् आदर-भाजनम् ॥

॥ हेयोपादेयदर्पणः संपूर्णः ॥
श्रीमते वेदान्त-रामानुज-महादेशिकाय नमः ॥
श्रीमते रङ्ग-रामानुज-महादेशिकाय नमः ॥
शुभम् अस्तु

हेयोपादेयदर्पणः- द्राविड्या①

श्रीमते रङ्गरामानुजमहादेशिकाय नमः ॥ शुभमस्तु

पैयम्पादि सर्वीमाणं मीमांसा सिरोमणी त्रिनक्षी पण्डित एस. कीरुच्छन्नास्वामी
चेष्टत मेमाधिपेयर्पट्. सर्वीमते रङ्गरामानुजे महातेचिकाय नमः

हेयोपादेय सर्प्पणम् [विट वेण्णुवेन चेष्य वेण्णुवेन काट्टुम्
कण्णादि) कालतेचेन्कल्प अनुकूलमाक इरामेयाल नित्यकर्मान्कला
उल्लापादि अनुष्टुक्कक मुष्या मल्ल कुरुक्कमाक्क चेष्य विरुम्पिय परमास्तीक्क
कलाण प्रपन्नर्कगुरुक्काक लक्खावृन्निकत्तिल्प्राहृमुहृष्टत्तम तेताटन्कि
इरविल्पुक्क कप पोकुम वरे चेष्य वेण्णुमेवृत्तिर्कु मुन्नेनोर्कलिन्न
मेमाधिकलायुम युक्तीकलायुम केण्णु अनुष्टटान वकेवरेयप्पेपर्हतु.
सक्तर्कगुरुक्कु रुवाधियुम. असक्तर्कगुरुक्कुप विरि तेतारु वधियुम एप्पेपामुत्तमे
अनुष्टटानक्त तील एर्कप्पट्टिरुक्किरतु. इन्त कर्त्तत्तिल्प अन्तन्त
सन्तर्पन्कलिल एर्क वेण्णुय सिल लमक्षमामाचन्कलायुम सिल
विटक्कुद्यवेकला युम कुरुक्कमाक विळक्किक काट्टुवोम. मल्ललम कमित्तल
मल्ललम कमिक्कप पोवत्तर्कु मुन्न तेताट न्किप्रकल्पाणाम (कमुवल्प) वरे
इटेप्पिलुण्णा ल -9 122 हेयोपादेय सर्प्पणम वस्तरत्तत्तेक तेतान्क
विटामल मोले तुक्किप पिट्टत्तिरुक्कवेण्णुम. कुटे, पातरजेष तरित्त तल कूटा
. लिंकत्तत्तेप्रकल्पाणाम वरे इटु केयाल पर्निक केण्णेते चेल्ल
वेण्णुम. वाय केप्पलिक्कुम वरे मर्त्र अव्यवन्कलात तेताटुवत्तुम
अट्टिक्कक्क कारित्त तुप्पवत्तुम कूटा. आवस्तरत्तुन्न मल मुत्तर विसर्ज्जनाम
चेष्यवत्तु तकातु एमु कार्त्रुप्पट्ट सरवस्तरम उवर्न्तत्तर्कु समानमाकुम.
चेण्णस्पर्करणम कूट्यवरे वटक्कु मुक्कमाय ज्ञलत्तिनीन्ऱु ज्ञाण्ण तुरात्तिल
उट्कार्न्तु प्रकल्पाणाम चेष्यवत्ताम. इरु केकलायुम मण्णलेण्णक केण्णु
क्तत्ती चेष्ययुम वरे केयोडु केचेर्क्कलाका. मण्ण मुमुमेयुम पोकुम
वरे प्रवाणाम चेष्यतु केण्णा वेण्णुम. मण्ण इटेवतु पन्नीरण्णु मुररे.
मण्ण इल्लात पोतु मण्णलाम. अप्पोतु ऎन्णीक्कै किरुट्टिक्कुम. मल्ललम
कमिक्कक्क चेण्णरविट्टत्तिल अतु नेरातपोतु पाती ऎन्णीक्कैपिल चेण्णसम
पोतुमाणतु. कुत्तत्तिल विरल्पुकुत्तती (मलिल्लामम सण्णु) प्रकल्पाणाम
चेष्यक. इव्वारु लिंकत्तिनुन्नुम किरुहृस्तन्न केळा सम चेष्यवेण्णुम.
मुष्टिल्प नक्कलिन्न इटुक्कुकला नन्कु क्तत्तम चेष्यक. चेण्णविट्टत्तेयुम
मण्ण इल्लातपादि क्तत्तम चेष्य वेण्णुम.

- AA TH हेयोपादेय सर्प्पणम् 123
कण्णुवेप्परकरणम् इटु पक्कत्तिलं

தரைமீது கொப்பளிக்க வேண்டும்.

ஜலத்திலோ இடது கையிலோ கொப்

பளித்தல் கூடா கை நிறைய தீர்த்தம் எடுத்து
கண்டுஷம் செய்யவேண்டும். நுனிக்கையால்
ஜலம் ஏறிந்து செய்வது தகா.

கண்டுஷஸமயத் தில் விரலால் நாக்கை
வழிப்பது தகாது. கண்டுஷ ஜலத் துளிகள்
உடலில் படாதவாறு கவனத் துடன்

செய்யவேண்டும், கொப்பளித்த விடத்
தையும் ஜலம் இறைத்து சுத்தமாக்குக.
ஆசமன்ப்ரகரணம் ஜலத்தை இறைத்து
சுத்தம் பண்ணின ஜலக் கரை மீது
குக்குடாஸநமாய் இருந்து ஆசமனம் செய்ய
வேண்டும். அசுத்தமாக இருப்பவர்களைப்
பார்த்தும். பேசிக் கொண்டும், நின்றும்,

தெற்கு மேற்கு முகமாகவும், தலை
விரித்தும், தலை மூடி யும், கழுத்து மூடியும்,
கை கால் சுத்தம் செய்யா மலும்,

அவ்ஸரகோலமாகவும், கவனக் குறை
வாகவும் ஆசமனம் செய்யக் கூடாது. உண்ண
ஜலத்தால் ஆசமனம் செய்வது
ஒருபொழுதும் தகாது. முழுங்கால் அளவு
ஜலத்தில் குனிந்தியுந் தும் ஆசமனம்
செய்யலாம். மூடி. கச்சம் அவிழ்ந்த போதும்,
ஜ்ஞோபவீதம் தோலைவிட்டகன்ற போதும்,
இரத்தம் மூக்கு கண் காது மலங்கள்

கண்ணீர் மயிர் நெருப்பு இவற்றைத் தொட்டாலும், அந்தணர் மேல் பட்டாலும், காறி துப்பினா②

124 ஹேயோபாகேய ஈர்ப்பணம் லும்,
 தும்பினாலும், கொட்டாவி விட்டபோதும்,
 அப்ராஹ்மனீர்களுடன் பேசினாலும் வழி நடந்து
 வந்த பிறகும், அமுதாலும், அதிகச் சிரிப்பிலும்
 ஆசமனமாம், ச்ரோத்ராசமனமாவது செய்யவும்
 [ப்ரணவத்தைச் சொல்லி முக்கையும் வலக்
 காதையும் தொடுகை ச்ரோத்ராசமனமாம்)
 அப்ராஹ்மனீர்களுடன் பேசும்போது பூனூல்
 நிவீதமாக இருக்க வேண்டும். பிறகு
 உபவீதமாக்கி ஆசமனம் பண்ண வும். பல்
 துலக்கல், ஸ்னானம், பூஜை. போஜனம்
 முதலானவற்றிற்கு முன்னும் பின்னும் இரண்டு
 தரம் ஆசமனம். ஸந்த்யோபா ஸனம், ஹோமம்,
 ஜபம் முதலானவற்றிற்கு முன் இரண்டு தரம் ;
 பின்னே ஒருதரம். வெளியே போய் வருதல், வாய்
 கொப்பளித்தல், வஸ்த்ரம் தரித்தல், தும்பல்,
 நித்ரை, பேசுத்தகாதாருடன் பேசுதல், ஏதேனும்
 உட்கொள்ளுதல், பருகுதல் இவற்றிற்குப் பின்னே
 இரண்டு முறை ஆசமனம். ஜலமில்லையேல்
 ச்ரோத்ராசமனமாவது இரண்டு முறை. விதித்த
 கர்மாக்களைத் தொடங்கு முன் இரண்டு தடவை

ஆசமனம். தந்ததாவனப்ரகரணம் குனிந்தும் நிற்காமல் சூக்குடாஸநமாய், கிழக்கு வடக்கு வடகிழக்கு முகமாய் தந்ததா வனம் (பல் துலக்குதல்) செய்யவும். இடது பக்கம் கீழ்வரிசை தொடங்கிப்ரதக்ஷீணமாகச் செய்யவேண்டும்.

ஐபகாலத்தில் போல் நன்றாக உட்கார்ந்து ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 125 செய்ய வேண்டாம். ஞாயிறு செவ்வாய் வெள்ளி சனி வாரங்களிலும், பர்வம், ப்ரதமை ஷஷ்ண அஷ்டமீ நவமி ஏகாதசி அமாவாஸ்யை திதிகளி லும் ஐஞ்ம நகஷத்ர நாளிலும் குச்சியால் பல் துலக்கலாகாது. குச்சி கிடைக்காத போதும். கூடாத காலத்திலும் மா முதலாம் இலைகளால் செய்திடுக. ச்ராத்தாதி தினங்களில் தந்ததாவனம் செய்யலாகா. அப்போது பவித்ரவிரல், கட்டைவிரல் இவற்றால் பற்களைத் தேய்த்து பன்னிருதரம் வாய் கொப்பளிப்பது. நதி, தேவா யயம், மாட்டுத் தொழுவம் முதலான இடங்களில் தந்ததாவனம் கூடா. எண்ணேய் தேய்த்துக் கொண்டும், செருப்புடனும், கஷவரம் செய்து கொண்ட பின்னும் ஆஸனத்தில் அமர்ந்தும். பூனூலை உபவீதமாகக் கொள்ளாமலும் அது செய்வது தகா. கண்டேஷத்திற்குப் பின் கண் கள் மூக்கு இவற்றை இடது கையால் சுத்தி செய்து கை முதலானவற்றை மண்ணால் தேய்த்து அலம்புக. தந்ததாவனஸ்த்தல் கண்டேஷ

ஸ்த்தலங்களையும் சுத்தம் செய்திடுக.
 ஸ்நாநப்ரகரணம் ஸ்நாநாங்கஸங்கல்ப
 ஸாத்விகத்யாகங்களை உட்கார்ந்தே செய்வதாம்.
 திருவாராதனம், மந்த்ரஜபம், ஹோமம்,
 ப்ரஹ்மயக்ஞம், ச்ராத்தம், ஸ்நாநம், தானம்,
 யோகம் இவற்றைத் தொடங் கும் போது மூன்று
 ப்ராணாயாமங்கள் செய்யவும். " 126

ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் காயத்ரீஜபத்தின்
 தொடக்கத்திலும் முடிவிலும் மூன்று
 ப்ராணாயாமங்கள். ஸந்தயோபாஸநம்,
 அர்க்யப்ரதானம் செய்யும் மூன் ஒரு தடவையாம்.
 மற்ற விடங்களிலும் பெரும்பாலும் ஒரு தரமே.
 காற்றை உள்ளே வாங்கிக்கொண்டு கும்பகம்
 செய்தவண்ணம் ஒவ்வொன்றாகப்ரணவத்துடன்
 ஸப்தவ்யாவற்குதிகளையும், ப்ரணவத்துடன்
 காயத்ரியையும், அதன் சிரஸ்ஸையும் சேர்த்து
 மனத்தில் மும்முறை சொன்ன பிறகு
 கும்பகத்தை விட்டு வலது காதைத் தொடவும்.
 இவ்வளவும் ஒரு ப்ராணாயாமமாம். நதியில்
 காலையில் ப்ரவா ஹும் வரும் திசை பார்த்தும்,
 வேறு ஸமயத்தில் ஸார்யனைப் பார்த்தும் நீராட
 வேண்டும். நீராடும் போது ஈர வஸ்த்ரத்தால்
 முகம் முதலான இடங் களைச் சுத்தம்
 செய்யலாகா. கால்களின் அழுக்கை யெடுக்க
 காலோடு கால் சேர்த்து ஊாய்தல் செய்ய
 வேண்டா. ரெதப்பூழ் கீழ்ப்பாகங்களை இடது

கையாலேயே சுத்தம் செய்திடுக. முதுகு தேய்க்கப் பிற்கு உதவி பெற வேண்டாம். பூணூலை மாலையாக போட்டுக்கொண்டு சுத்தப்படுத்தல் தகா. உபவீதமாக்கி ப்ரதுக்ஷிணமாகவே கசக்கி சுத்தம் செய்க, ஸ்த்ரீ, சூத்ரர், பதிதன், அனுப நீதன், ரோகி, பாஷண்டி, அசுசி முதலானவர் களுடன் ஒன்றே துறையில் ஸ்னானம் செய்ய வேண்டா . கடைசி முழுக்குக்கு முன் இருகையால் மும் முறை ஜூலமெடுத்து ஸ்வாசார்ய ஸ்ரீபாத தீர்த்த ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் 127 மாக

த்யானித்துத் தலையில் சேர்த்துக் கொள்க.

தனது ஆசார்யப்ராசார்யர்களின்

திருநாமங்களை கீர்த்தனம் செய்து கொண்டு ஜூலத்தில் அமிழ்ந்து நீராடவும்.

கட்டைவிரல்களால் காதுகளையும், சண்டு விரல்களால் மூக்கு த்வாரங்களையும் மூடிக் கொண்டு ஸ்னானம் செய்ய வேண்டும். பிறகு குடுமியை முன்புறம் தொங்க விட்டுக்கொண்டு கரை சேர்ந்து இருதரம் ஆசமனம் செய்து, குக் குடாஸனமாய், துணியால் தலையைத் துடைத்து, துணியை நனைத்துப் பிழிந்த வின்னே மற்ற அவய வங்களையும் துடைத்திடுக. கையால் தலைமயிரைப் பிழிய வேண்டா . துணியால் தலையைக் கட்ட வேண்டா. அரைத் துணியின் ஒரு பாகத்தா லோ மேல் துணியாலோ கையாலோ உடம்பைத் துடைக்க வேண்டா. ஜூலம்

நீங்குவதற்காக மயிரை உதறவும் வேண்டா .
 நுணிமயிரைத் துணியால் தட்டக் கூடா.
 பூணூலைத் துணியால் தட்டக் கூடா.
 மார்பைத் தட்டக் கும் போது பூணூலை
 வழக்கப்படிக்கு மாறாக போட்டுக் கொள்ள
 வேண்டா. தலைமயிரை நுணியில் முடி யாமல்
 வழக்கப்படி பவித்ரமுடியாக முடித்துக் கொள்க.
 வஸ்த்ரதாரணப்ரகரணம் கிழக்கு அல்லது
 வடக்கு முகமாக வஸ்த்ரம் தரிக்கவாம்.
 அரைவேஷ்டி, மேல் வேஷ்டி மாறாமல் இருக்க
 வேண்டும். வெளுத்த வஸ்த்ரம் தரித்தே 128
 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் வைதிக கர்மங்கள்
 செய்யவும், கம்பளம், சிவப்பு வஸ்த்ரம் போன்றன
 தரித்து அவை செய்ய வேண்டா. ஈரத் துணியை
 இடுப்பிலிருந்து அவிழ்த்து சுத்தமான
 ஸ்த்தலத்தில் வைத்திடுக தண்ணீரில் வீசி
 யெறிய வேண்டா . மாந்தர மாநஸாதி
 ஸ்நாநத்திற்குப் பின் ப்ரோக்ஷித்து அதனைப்
 பக்கத்தில் வைத்திடுக. ப்ரோக்ஷணத் திற்கு
 முன் தொட வேண்டா . முதலில் முன் கச்சமும்,
 பிறகு பின்கச்சமும் வைத்து ஈந்து கச்சமாக
 வேஷ்டி தரித்துக் கொள்க. அரையில்
 தரிக்கப்படும் வேஷ்டி நாளுக்கொரு பக்கமாக உட
 பக்கம் மேல் பக்கமாக மாறாமல் இருக்க
 வேண்டும். முன்னாலோ பின்னாலோ வால்கச்சம்
 வைக்க வேண்டா . மலவிஸாஜன - தந்ததாவன -

வஸ்தர் தூரணகாலங்களில் மேலங்கவஸ்தரம், தலையில் கட்டப்பட்டிருக்க வேண்டும். ஸ்னானம், திருமண் இட்டுக்கொள்வது, உபஸ்ததானம், திருவீதி எழுந்தருஞ்சும் எம்பெருமானை ஸேவித்தல், ஸர்வவித் தர்ப்பணம், வஸ்தர் நிஷ்பீடனம், சுராத் தம், ப்ரதக்ஷிணம். ப்ரணாமம் இக்காலங்களில் உத்தரியம் இடுப்பில் ப்ரதக்ஷிணமாக தரிக்கப்பட வேண்டும். கச்சம் மறைக்கப்படாமலும்

இருமுனை களைத் தொங்கவிடாமலும் உத்தரீயம் தரித்துக் கொள்க. மந்த்ரஜபம், ப்ரஹ்மயக்ஞம், திருவாரா தனம், போஜனம், சுத்திக்காம் ஆசமனம், ஹோமம் முதலான காலங்களிலும். ஆலயத்திலும் உத்தரீ ஹேயோபாகேய ஈர்ப்பணம் 129 யத்தைப் பூணூல் போல் அமைத்துக் கொள்க. ஆசார்யன் ஸந்நிதியிலும்

அர்க்யப்ரதான காலத்தி லும் இடுப்பில் சுற்றியோ, யக்ஞோபவீதமாகவோ இருக்கலாம். மற்ற ஸமயங்களில் பெரியோர் அநுஷ்டானப்படி ஸௌகாயப்படி இருக்கலாம். இங்கே

தெளியவேண்டுவன யாவும் எமது வஸ்த்ரோபவீத புக்ரந்தக்தில் காண்க. ஒரு போதும் மேல் அங்க வஸ்தரத்தால் கழுத்தை மறைக்க வேண்டா. மாலை போலவும் போட்டுக் கொள்ள வேண்டா. உத்தரீயத்தில் ட்காரலாகா. விசிறியாக அதை உபயோகப்படுத்துவது தகா. கண நேரமும் கச்சமின்றியோ தலைமுடி அவிழ்ந் தோ

இருக்கலாகா. புண்டிர தாரணப்ரகரணம் கிழக்கு
அல்லது வடக்கு முகமாக உட்கார்ந்தே திருமண்
இட்டுக் கொள்க. இது கையில் முதலில்
திருமண்கட்டியை வைத்து, பிறகு ஜலம் சேர்த்து
குழைக்கவும். ஜலத்தில் முகம் பார்த்தும், விரலில்
பவித்ரத்துடனும், உயர்ந்த ஆஸனத்தில் உட்
கார்ந்தும் இட்டுக் கொள்ளக் கூடா. எங்கும் கீழ்
பக்கம் ஆரம்பித்து மேல் நோக்கி இட்டுக்

கொள்க. குழைத்த மண் தீர்ந்துபோகும் முன்ன
மே வேண்டுமாகில் திருமண் குழைத்துச்
சேர்க்க. வலதுகைவிரல் தவிர மற்ற
ஸாதனத்தாலும் நகத்தாலும்

,பிறரைக்கொண்டும் திருமண் இடலாகா.

புருவங்களுக்கு நடுவில் கீழிலிருந்து- 130

ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் வளைவாகக்

கொடங்கி மேல் நோக்கி, அம்பு விழு

தூரத்திலிருப்பவரும் காணும்படி கனமாகவும்
ப்ரகாசமாகவும் இட்டுக் கொள்க.

ஸந்த்யோபாஸநாதி ப்ரகரணம் அந்தந்த திசைப்
பக்கம் திரும்பி தேவர்ஷி பித்ருதர்ப்பணம் செய்க.
கையை மட்டும் திருப்பி அது செய்வது தகாது.

ஸ்ரவதர்ப் ணங்களிலும் ஜலாஞ்ஜலியை

கோச்சுநங்கம் (மாட்டுக் கொம்பு) அளவு தூக்கி

விடுக. சந்தோந்யாஸகாலத்தில் நாக்கைக்

தொடாமல் அதற்கு முன் விரல்களைக் காட்டுக .

வ்யாஹ்ருதிகளுக்கான அந்கந்யாஸ காலத்தில்

நாபியின் கீழ் பாகங்களிலும் அவ்வாறே
 தொடாமல் காட்டவும். 'ஆபோஹிஷ்டா' முத
 ளன் ப்ரோக்ஷணகாலத்தில் முதலில் ப்ரணவம்
 முதலானவற்றால் ப்ரோக்ஷணம் மறக்காமல் செய்
 திடுக. (இரண்டு கைகளிலும்) கட்டை
 விரலையும் ஆஸ்காட்டி விரலையும் சேர்ப்பது
 ராக்ஷஸமுத்தை யாம். இம் முத்தை அர்கயம்
 விடும் போதும் கேச வாதி தர்ப்பணத்தின்
 போதும் கூடா அவ்விடத்தி னின்று நாற்பது அடி
 தூரத்துக்குள்ளான இடத் திலேயே ஜூபம் செய்க.
 காலையில் ஸ்ர்யணைப் பார்த்து நின்று
 கொண்டு, அசக்தி அதிகமாகில் வடக்கு
 முகமாக உட்கார்ந்து செய்க : கிழக்கு முகமாக
 உட்கார்ந்து ஜூபம் செய்யலாகாது. மத் யாஹ்
 நக்தில் கிழக்கு முகமோ வடக்கு முகமோ நின்று
 செய்வது; அசக்தியில் கிழக்கு முகமாக உட்
 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் 181 கார்ந்து செய்க.
 ஸ்ர்யன் மேற்கு பக்கத்திலிருந் தால் வடக்கு
 முகமாக உட்கார்ந்து செய்க. ஸாயங் காலத்தில்
 மேற்கு முகமாகவோ வடக்கு முகமாக வோ
 சக்தரும் அசக்தரும் உட்கார்ந்தே செய்க காயத்ரீ
 தவிர மற்ற மந்த்ரங்கள் யாவும் உட்கார்ந் தே
 அம்முகமாகவே செய்வதாம். தேவாலய ஸமீப
 த்தில் ஸந்த்யோபாஸனம் செய்யும் போது அர்க்ய
 தானம், ஜூபம், உபஸ்த்தானம், இவை எந்தத்திக்கா
 னாலும் எம்பெருமான் எழுந்தருளியிருக்கும் பக்க

மாகவே பெருமானுக்கு பின்புறம் காட்டாமல்
 செய்திடுக. உபஸ்ததானத்துக்குப் பின் எல்லா
 திக்குகளின் நமஸ்காரம் கூட எம்பெருமான் பக்
 கம் நோக்கியே செய்ய வேண்டும். அர்க்யதானத்
 திற்குப் பின் செய்ய வேண்டிய ப்ரதக்ஷிணம் தேவ
 ஸமீபத்திலும் வழக்கப்படியே செய்க. கைகளை
 வஸ்தரத்தால் மூடாமலும், ஒரு கை மூடி மற்றதை
 வெளியே வைத்தும், தலையை மூடிக்
 கொண்டும், சொக்காய் போட்டுக் கொண்டும்,
 கழுத்தை மூடி யும், பேசிக் கொண்டும் ஜபம்
 செய்யலாகாது. ஆசார்யன், பாகவதன், ஜலம்,
 அக்னி ஸர்யன், அரசமரம், தேவாலயம்
 முதலானவற்றிற்குப் பின் புறம் காட்டாமல்
 அபிமுகமாய் இருந்து ஜபம் செய்க. நாபிக்குக்
 கீழே தூட நேர்ந்தால் கை அலம்ப வேண்டும்.
 அசக்தனாகில் வலது காதைத் தூடலாம்.
 உத்டை தூட்டாலும், குத. லிங்க - பாதுஸ்பர்சம்
 ஏற்பட்டாலும் கையை நன்கு 132 ஹேயோபாதேய
 ஈர்ப்பணம் அலம்புக. கைகளைச் சேர்க்காமல்
 கைவிரல்களை (இணைத்து) சேர்த்துக்
 கொண்டு ஜபம் செய்ய வேண்டும், ஜபகாலத்தில்
 "வரேண்யம்" என்ப தை "வரேணியம்" என்ப
 பிரித்து ஜபம் செய்ய வும். காலையில்
 மூக்குக்கும், மத்யாஹ்நத்தில் மார்புக்கும்,
 மாலையில் நாபிக்கும் நேராகக் கை களை
 வைத்துக் கொண்டு ஜபம் செய்ய வேண்டும்.

முக்காலஸந்த்யோபாஸந உபஸ்த்தான காலங்
 களிலும் "மித்ரஸ்ய" "ஆ ஸத்யே ந" "இமம்
 மே" என்ற மந்த்ரங்களுடைய ரிஷ்யாதி ந்யாஸம்
 அவசி யம் செய்ய வேண்டும். ஸந்த்யா
 நமஸ்காரகாலத் தில் ஸந்த்யையை, பிறகு
 காயத்ரியை, பிறகு ஸாவித்ரியை பிறகு
 ஸரஸ்வதியை நமஸ்காரம் செய்யவும். முடிவில்
 ஒரு தடவை ஆசமனம் செய்து ஸாத்விகத்யாகம்
 செய்க. அவ்வப்போது ஜபம் முடிந்த பின் அந்த
 ஸ்த்தலத்தை வ்யா ஹ்ருதிகளைச் சொல்லி
 ப்ரோக்ஷித்த பின்னரே மேற் கொண்டு கர்மங்கள்
 ஆரம்பம் செய்வதாம். மீண்டும் இரண்டு
 ஆசமனங்கள் செய்து திருவஷ்டாக்ஷரஜபம் ;
 பிறகு ஆசமன - ஸாத்விகத்யாக -
 ஸமர்ப்பணங்கள் தனித்தனியே செய்து, பிறகு
 ஆசமனத்துடன் ஆதாரசக்த்யாதி தர்ப்பணம்
 கேவர்ஷி காண்டர்ஷி பித்ரு தர்ப்பணம் செய்க
 பிறகும் அவ்வாறு செய்து ப்ரஹ்ம யஜ்ஞம்
 தொடங்கவும். எது ஆஹ் நிகார்ப்பணத்தில்
 பார்க்க. காலையிலேயே ப்ரஹ்மயக்ஞமும்
 சேர்த்து ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 133
 அநுஷ்டிக்க முடியாதபோது ஸந்த்யோபாஸனம்
 திருவஷ்டாக்ஷரஜபம் வரை முடித்து விட்டு,
 மத்யாஹநத்தில் ஸந்த்யோபாஸன - திருவஷ்டா
 கஷா ஜபங்களுக்குப் பின் அடைவாக ஆதாரசக்த்
 யாதி தர்ப்பண - கேவாதி தர்ப்பணப்ரஹ்மயஜ்ஞங்

களை செய்திடுக. காலையிலேயே
 ஆதாரசுக்த்யாதி தர்ப்பணம் வரை செய்தும்
 நிறுத்தலாம். மத்யா ஹ்நத்தில்
 ஸந்த்யோபாஸனம் திருவத்டாகஷர ஜபம் முடிந்த
 பின் தேவாதி தர்ப்பணத்துடன் ப்ரஹ்மயஜ்ஞம்
 செய்க. காலை தேவாதி தர்ப்ப ணம்,
 மதயாஹநத்தில் ப்ரஹ்மயஜ்ஞம் எனப் பிரித்து
 செய்வது வேண்டாம். ப்ரஹ்மயக்ஞ காலத்தில்
 உட்கார்ந்து கொண்டே புருஷஸாக் தம் வரை
 ஜபிக்கவும். பகவத்ஸேவாப்ரகரணம் திவ்ய
 தேசத்தில் வளிப்பவன் காலையிலோ
 மாலையிலோ ஆலயம் சென்று எம்பெருமானை
 ஸேவிப்பதாம். பகவத் ஸந்நிதியிலும், ஆசார்யாதி
 பரமபாகவத ஸந்நிதியிலும், கை தட்டுதல்,
 சிரிப்பு, அழுகை, வம்பளப்பு, அபானவாயு
 பிரித்தல், காரித துப்புவது, கொட்டாவி விடுகை,
 கோபம், உறக்கம், தும்மல் எல்லாம் தகா .
 ப்ரதக்ஷண ப்ரணாமங்களின் எண்ணிக்கை
 ஸமமாக இருக்க வேண்டும். இங்கே ப்ரணாம
 எண்ணிக்கை விழயம் ஆஹ நிகார்ப்பணத்தில்
 காண்க. கை கோத்துக் கொண்டோ
 வேகமாகவோ பகவத் 134 ஹேயோபாதேய
 தர்ப்பணம் த்யானமின்றியோ ப்ரதக்ஷணம்
 பண்ண வேண் டா. சக்தன்
 தண்ட்ப்ரணாமங்களையே செய்யவும். அசக்தன்
 அஷ்டாங்கம், ப்ரஹ்மவாங்கம், தலைமேல்

கைகூப்புதல் ஸ்ப்புடம் என்பவற்றில் ஒன்றேனும் செய்யவும். தண்டாங்க - அஷ்டாங்க - ப்ரணாமங் களில் ஆரம்பத்திலும் முடிவிலும் ப்ரஹ்வாங் காதிகள் மூன்றும் உண்டு. இவற்றுள் தண்டாங்க ப்ரணாமாவது பூமியில் தண்டம் (தடி) போல் உடலை வைத்து கீழே விழுந்து) கை கால்களை நீட்டி. சேர வைத்துக்கொண்டு அஞ்ஜலியட னிருக்கை. அஞ்ஜலியாவது கை குவிப்பது. கீழ விழுந்து தண்டப்ரணாமம் செய்யும் போ தும் கை குவிப்பது முக்யமாம். மற்றவற்றில் நிறை அஞ்ஜலி, இதில் நீட்டி பூமியில் அஞ்ஜலி என்ற வேறுபாடே. இவ்வாறின்றி பூமியில் கைகளைப் பரப்புவதே என்பதில்லை. இங்கேயும் தெளிவு வேண்டுமெவர் கர்ப்பணத்தில் காணலாம்.

அஷ்டாங்க ப்ரணாமத்திலும் கை குவித்திருப்பது இவ்வாறே. ஆமை போல் கை கால்கள் அடங்கியிருப்பது மட்டும் வித்யாஸம். தலைமேல் கை வைத்து அஞ்ஜலி செய்வது மஸ்திஷ்கம், மார்பில் அதை வைப்பது ஸ புடம். சூனிந்திருந்து செய்கை ப்ரஹ்வாங்கமாம். பகவத் ஸந்நிதியில் பெரியோரையும், பெற்றோ ரையும் கூட ப்ரணாமம் (கீழே விழுந்து) செய்ய வேண்டா.

மஹாபாகவதனுக்கு அப்போது ஹேயோபாகேய சர்ப்பணம் 135 ப்ரதமத்ரசனமானால் அவச்யம் ப்ரணாமம் செய்யவும் . ஸ்வாசார்யனோடு இருக்கும் போது அதுவும் வேண்டா.

ஸ்வாசார்யனோடு ஆலயம் வந்தால் சிஷ்யன்
 பகவானை ப்ரணாமம் செய்ய வேண்டா.
 வரத்தினங்களில் பகவத்ப்ரஸாத மாகக்
 கிடைக்கப்பெற்றாலும் கந்த புஷ்பாதி - ளைத்
 தான் உபயோகப்படுத்திக் கொள்ளாமல் மரியா
 தையோடு அவற்றைப் பெற்றுத் தகுந்தவர்
 களுக்குக் கொடுத்து விடலாம். எம்பெருமான்
 கிழக்கு தெற்கு முகமாக எழுந்தருளியிருந்தால்
 வலது பக்கம் இருந்து தர்சன ஜபாதிகள் செய்க
 வடக்கு மேற்கு முகமாக எழுந்தருளியிருந்தால்
 எந்தப் பக்கமும் நின்று தர்சனாதிகள்
 செய்யலாம். ஒளபாஸநப்ரகரணம் பிரதி தினமும்
 ஒளபாஸநம் செய்ய வேண்டும். ஒரு மாதகாலம்
 மண் இல்லாமல் மூத்ர செளசம் செய்தால், ஒரு
 பகுதி ஒளபாஸனம் பண்ணாமலிருந்தால், ஏழு
 நாட்கள் தொடர்ந்து உங்ண ஜலத்தில் ஸ்னானம்
 செய்தால் ப்ராஹ்ம ணன் ஈத்ரனுக்கு
 ஸமானமாம். ஒளபாஸனம் பண்ண முடியாத
 போது அந்தந்த மாத முடிவுக் குள் பரிஹராமாக
 ஜந்து படியரிசி ஸ்வதர்யா நுஷ்டானத்தில்
 சரத்தையுள்ளவனும் ஏழையு மான
 ஸ்ரீவைஷ்ணவ ப்ராஹ்மணனுக்கு தான மாக
 கொடுக்க வேண்டும். வருஷ முடிவிலாவது
 அறுபது படியளவு அரிசி தானம் செய்யவும், 138
 ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் தண்டுல (அரிசி)
 தானம் செய்ய அசக்கனாகில் பாயம் வந்தே

தீரும். காலை அபிகமன்ப்ரகரணம் ஒளபாஸநம்
 முடிந்த பின் ஸ்வார்ச்சா கிரு ஹம் (தான் பூஜை
 செய்யுமிடம்) சென்று குரு பரம்பரா நுஸந்தானம்
 செய்து த்வாரபாலகர் களை வணங்கி,
 கெளஸல்யா முதலான ஸ்ரீஸாக்தி களால்
 எம்பெருமானைத் திருப்பள்ளி யுணர்த்தி
 யதாசக்தி ஆராதித்து நமஸ்காரங்கள் செய்து
 த்வயம் சொல்லி, 'ஸ்வாமின் ! இன்று தொடக்க
 மாக தேவரீருக்கு அநுகூலனாகிறேன். தேவரீரது
 ஆணையை மீறுகை என்னும் ப்ராதிகூல்யத்தைத்
 தவிர்த்திருப்பேன். கைங்கர்யவிரோதிவர்கம்
 விலக தேவரீரைத் தவிர்த்து அடியேனுக்கு
 வேறுவழியில்லை. தேவரீர அடியேனை ரகஷித் தே
 தீருமென பூர்ணமாய் விச்வளிக்கிறேன்.
 அடியேனைக் காத்தருளவேணுமென ப்ரார்த்
 தனை. தேஹாதிகளைக் காட்டிலும்
 விலகஷணமான (வேறான) ஆத்மாவாகிய
 அடியேனும். (தாஸ நான) எனது உடமைகளும்
 ஸ்ரீமானாய் ஸ்ரவஸ்வாமியாயிருக்கும்
 தேவரீருடையவையே. எனக்கு உரிமை
 கிடையாது. கைங்கர்யவிரோதி களைப் போக்க
 வேண்டிய பொறுப்பு தேவரீருடையதே. எனக்கு
 அதில் அந்வயம் இல்லை. இதனுடைய பலமும்
 ப்ரதான போக்காவாயும் ஸ்ரீமந்நாராயணனுமான
 தேவரீருடையதே. ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம்
 137 என்னுடையதல்ல' என்று ஸாங்கப்ரபத்தி

செய்து, 'நீ ஸம்சயமே பில்லாமல் நிம்மதியாய் இரு' என அவன் திருவாய் மல்ந்தருளினதாக பாவித்து, ப்ரணாமங்களைச் செய்வதாம்.

அசுக்தர் வக்வாஹ் நிகத்தில் சொன்னபடி பிரார்த்திப்பர். உபாதானப்ரகரணம் இந்த காலத்தில் திருவாராதனத்திற்கு வேண்டும் துளஸீ - புஷ்ப - சந்தனாதிகளை நியாய மான வழியில் யதாசக்தி தானே ஆவலுடன் சேகரிக்க வேண்டும். அசுக்தன், ஸ்வதர்மாநுஷ் டானத்தில் ஊற்றும் உள்ள ஸ்ரீவைஷ்ணவர் மூலம்

கொள்ளலாம். உதவியவருக்கு யதாசக்தி தானம் செய்வது, பதிதன் - பாஷண்டி - நபும்ஸகன் - திருடன் - அநுபந்தன் - பஞ்சஸம்ஸ்காரமாகாத வன் - ஸ்த்ரீ - சூத்ரர் - பகவத் பக்தி இல்லாதவர் - அசுத்தரானவர் - இப்படிப்பட்டவர் கொடுத்தாலும் பெற்றுக் கொள்ள வேண்டா. இல்லாத போது சுத்த தீர்த்தத்தாலேயே க்ரஹஸ்தன் உள்பட எல்லோரும் பூஜிப்பதாம். துளஸி கிடைக் காத போது ஏழு தடவை அதன் நாமத்தைச் சொல்லவும். இப்படி தர்ப்பம், ஸமித்து எல்லா மும் யோக்யர்மூலமே பெற வேண்டும். உபாதானகாலத்திற்குள் எல்லாம் சேகரிக்க வேண்டும். துளஸி முகலாமவற்றை ஆமணக்க இலையிலோ கையிலோ வஸ்துரத்திலோ பெற்று வரலாகாது. தாமரை, நெய்தல் போன்ற ஜைபுஷ்பங்கள் ல் - 10 ஹேயோபாதைய சுர்பணம் இரண்டு

தினங்கள் வரை சுத்தங்களாம். மல்லி, முல்லை முதலிய ஸ்தல் புஷ்பங்கள் ஒரு நாள் முழுக்க சுத்தங்கள், அவையும் மாலையாக ஸரமாக கோக்கப் பெற்றிருந்தால் இரண்டு தினங்கள் சுத்தங்களாம், தொடுக்காத மலர், மணல் ஸம்பந்தமில்லாத நீர், கூலஸம்பந்தமில்லாத அன்னம் மறு தினத்துக்கு ஆகா மறு தினத்துக் காக தீர்த்தம் வைத்துக் கொள்வதாகில் குடத்தில் சிறிதளவு மணல் சேர்ப்பது. துள்ளி கொண்டு வருமவர் அத்துடன் கால்களை அலம்பக் கூடா மற்றவரை ப்ரணாமம் செய்யக் கூடா. வேறொரு வரும் இந்த அதிகாரியை ப்ரணாமம் செய்யலா காது. இப்படி வஸ்துக்களையதாசக்தி ஸ்பாதிப் பது போல் ஆத்மசுணங்கள் வளர பரமபாகவது ரோடு ஸ்பாதணமும், வேதாந்தக்ரந்தங்களை ஸேவிப்பதும் செய்யப்ராப்தம். இது முக்கியம். இல்லாப்ரகரணம் சுத்தனேயாகிலும் மாத்யான்னிகஸ்னானம் செய்ய வேண்டும். அசக்தனான போது ஈரத் துணியால் கேஹத்தைச் சீராகத் துடைத்துக் கொண்டு, அன்று உலர்த்திய வஸ்தரம் தரித்து, மாந்தர - மானஸ - ஸ்னானங்கள் செய்து மாத்யாஹ்நிகஸந்த்யோபாஸனாதிகள் செய்வது. வேறொருவருடைய வஸ்தரம், ராத்ரியில் உபயோகித்த கம்பளம் முதலியன, கோணி நூல்,

காகிதம், படுக்கை, தலையறை, பாலன்,
 கண்ணி, ஸ்தரீ, முன் ஹேயோபாகேய சர்ப்பணம்
 139 தினம் உலர்ந்த வஸ்த்ரம் என்பவற்றையும்,
 அசுத் தம் என்று பெரியோர் குறிக்கும்
 மற்றவற்றையும் தொட்டால் பகவதாராதனத்திற்கு
 ஸ்னானம் செய்ய வேண்டும். காலையில் செய்ய
 வேண்டிய க்ருத்யங்களை முன் தினம் உலர்ந்த
 வஸ்த்ரம் தரித்துச் செய்வதில் தோழில்லை.
 தூங்கிய பின்னும், அழுத பின்னுமாகில்,
 ஆராதனத்திற் காக ஸ்னானம் செய்திடுக.
 அசுக்தர்களுக்கு மானஸ ஸ்னானமே
 உஷ்ணோதகத்தாலுமாம். மாத்யான்னிகத்தில்
 ஸார்யனைக் காணச் செய்யும் வ்யோம
 முத்ரையாவது - இருகை ஆள்காட்டி
 சண்டுவிரல்களை நீட்டி நடுவிரல்
 மோதிரவிரல்களை மடக்கி, நிமிர்த்த, இடக்கை
 விரல்களின் மேல் அவ்வாறே யாக்கின வலக்கை
 விரல்களை வைத்து, வலது ஆள்காட்டி யின் மேல்
 நீட்டிய இடது நடுவிரல் ஆள்காட்டி களை
 வலக்கட்டை விரலால் அழுத்தி, இடது
 ஆள்காட்டியின் பின்புறத்தில் நீட்டிய நடுவிரல்
 ஆள்காட்டிகளை இடது கட்டை விரலின் மேல்
 பதிய வைப்பதாம். ஆராதனமே
 அஹோராத்ரகைங்கர்யங்களில் முக்யமாகும்.
 ஸ்வாச்சைக்குத் திருவாராதனம் (ஸ்ரீ மூர்த்தி
 பூஜை) பிரதிதினமும் அவசியமாகும். காலத்தில்

செய்ய முடியாமற் போனால் போஜனத் துக்கு
 முன் எப்போதாவது செய்க இந்த பூஜை
 பிதாபுதராதிகளும் தனித்தனியே செய்ய
 வேண்டு * 140 ஹையோபாகேய ஈர்ப்பணம்
 வதாம். அசக்தியில் ஒரே கிருஹத்தில் இருப்பவர்
 ஒருவர் செய்யும் பூஜையில் துளி - புஷ்பம் -
 சந்தனம் முதலியன ஸம்பாதிப்பதில் ஸஹாயம்
 செய்து திருமஞ்ஜன தீர்த்தம் பெற்றால் போதும்
 அப்போதும் ஹ்ருத்யாகம் மட்டும் தனியே செய்க.
 இல்லையேல் மற்ற கர்மங்கள் செய்ய
 அதிகாரமும் இழந்ததாம். இவன் செய்ய
 விருக்கும் பகவதாலய கைங்கர்யங்கள், அதிதி
 ஆராதனம், தானம், ஸ்ரீ மத்ராமாயன - கீதாதி
 பாராயனம், ப்ரவசனம் முதலாக எல்லாம்
 பழுதேயாம். ஒரு நாள் வேறி டம் போக
 நேரிட்டாலுங்கூட ஸ்வார்ச்சாமுர்த்தி யுடன் போக
 வேண்டும். பெருமாள் ஸந்திதிமேடையை கோமய
 (பசுஞ் சாணத்தால் சுக்தப்படுத்துவது. மெழுகி
 கோல மிடுதல் முதல் எல்லாம் சுக்தியுள்ளவன்
 தானே செய்வதாம். ஆரம்பத்தில்
 மூலமந்திரத்தால் மும்முறை ப்ராணாயாமம்
 செய்யவேண்டும் ஒவ்வொரு
 ப்ராணாயாமத்திலும் 28 தாரம் மூல மந்தரம்
 சொல்ல வேண்டும். அசக்தியாகில் பன்னிருதரம்.
 மூன்று தரமுமாம். ஒரே ஒரு முக்கிய
 ப்ராணாயாமம் செய்வதுமாம். பிறகு

"க்ருதஞ்ச..." இத்யாதி ஸங்கல்பம். கேசகாலங் கள் அனுசூலமாய் இராத போது சுருக்கமாக ஸங்கல்பித்து, 'பகவாநேவ... ப்ரதிபாதயதி' என்று அநுஸந்தித்து ஹ்ருத்யாகம் தொடங்குவது. இரண்டே வட்டில்களைக் கொண்டு செய்யும் . ஹேயோபாதேய கர்ப்பணம் 141 போது ஒரு வட்டிலில் தீர்த்தம் சேர்த்து கந்த புஷ்பங்களை வைத்து மூல மந்திரத்தால் ஜித்து ஓம் நமோ பகவதே திவ்யம் தோயம் பரிகல்ப யாமி' என்று பொதுவாக பரிகல்பித்து உத் துரணியால் தீர்த்தம் எடுத்து, பகவன் ! இதமர்க் யம் அவலோகய',.... பாத்யமவலோகய என்ற வாறு தனித்தனியே ஸமர்ப்பணம் செய்து முடிப் பது . அந்தந்த சேஷத்தை மற்றொரு வட்டிலில் சேர்ப்பது. ஸ்ரபிமுத்ரையாவது - வலக்கை நடுவிரலை இடக்கை நடுவிரல் ஆள்காட்டிகளுக்கு இடையில் வைத்து மடக்கி இடக்கை மோதிர விரலை வலக்கை சுண்டுவிரல் மோதிர விரல்களின் இடையில் வைத்து மடக்கி, இரண்டு கட்டைவிரல்களைச் சேர்ப்பது, இரண்டு ஆள்காட்டிகளைச் சேர்ப்பது, வலக்கை மோதிரவிரல் இடக்கை நடுவிரல்களைச் சேர்ப்பது, சுண்டு விரல்களைச் சேர்ப்பது. (இது காமகேநுவின் நான்கு முலைக் காம்புகள்.) க்ராஸமுத்ரையாவது - வலக்கை நடுவிரல் மோதிரவிரல்களின் மூன்றாம் கணுவில் கட்டை விரலைச் சேர்ப்பது. ஜந்து விரல்களின்

முனை களைச் சேர்ப்பது என்பதும் ஒரு பகுதி. உபசாரப்ரக்ரியை எல்லா உபசாரங்களையும் பகவன்! அர்க்ய மவலோகயே', 'ப்ரதிக்ருஹ்ணீஷ்வ' என்றாற் போலே அந்தந்த பெயரைச் சொல்லி ப்ரதர்சன *... '11 142
 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் ப்ரார்த்தனைகளைச் செய்து மூல மந்த்ரம் சொல்லி ஸமர்ப்பிப்பதாம். அல்லது முதலில் மந்த்ரம் சொல்லிக்ரமமாக ப்ரதர்சனம், ப்ரார்த்தனம், ஸமர்ப்பணம் செய்ய வாம். அல்லது முதலில் மந்த்ரம் உச்சரித்து ப்ரதர்சனம் செய்து மீண்டும் மந்திரம் உச்சரித்து உபசரிக்கவாம். இங்கே முதல் பகுதி யுக்தமாகும். பிறகு கஷமஸ்வ', ப்ரீயதாம் என்று கஷமையும் ப்ரீணனமும் செய்க. அசக்தன் கஷாமண - ப்ரீணனங்களை அந்தந்த ஆஸன முடிவில் ஒன்றே தரம் செய்தாலும் போதும். கண்டை (மணி) திருக்காப்பு நீக்கல், அந்தந்த ஆஸனமிடல், அர்க்யம், தூபம், தீபம், திருமஞ்ஜனம், நிவேதனம், ஆரத்தி, திருக்காப்பு சேர்ப்பது முதலான ஸமயங்களில் பரதிஷ்டை செய்த கண்டையை ஸேவிக்க வேண்டும். கதவு திறத்தல், அர்க்யம், தூபம், தீபம், திருமஞ்ஜனம் - முதலாம் காலங்களில் கண்டையை ஒரு பக்கம் மட்டும் ஸேவிப்பதாம். மற்ற ஸமயங்களில் இருபக்கம். ஆரம்பத்திலும் முடிவிலும் வலது கையால் கண்டையை ஸேவிக்க வேண்டும். கண்டையை

ஸேவித்துபின் திறப்ப தும் சாத்துவதுமாம்.

ஆஸநும் ஸமர்ப்பிப்பதிலும் அவ்வாறே.

வலதுகைக்கு , வேறு கண்யம் உள்ள போது இடது கையால் மணியை ஸேவிப்பது. அப் போதும் வலது கையால் எடுத்து இடது கையில்^②

ஹேயோபாதேய கர்ப்பணம் 145 வாங்கி

ஸேவிக்க ; பிறகு வலது கையால் வாங்கி

மேடையில் வைக்க வேண்டும். ஒரு போதும் இடது கையால் எடுப்பதும் வைப்பதும் தகா.

திருமஞ்ஜனக்திற்குப் பின் உலர்ந்த வஸ்து ரத்தை மூன்று மடிப்பாக்கி இடது கையில் வைத்து வலது கையால் (ஸாளக்ராமசிலையை ஸ்ரீமுர்த்தியை அங்கே எழுந்தருளப் பண்ணி துணியால் ஒத்தவும். ஜூலம் போவதற்காக ஸ்ரீமுர்த்தியை அசைப்பது கவிழ்ப்பது துவாரத் தில் வஸ்தரத்தைத் திணிப்பது தகா. க்ருஹஸ்தன் திருவிளக்கின்றி திருவாரா தனம் செய்வது தகாது. பசுநெய் திருவிளக்குக்கு உத்தமம். எண்ணேய் மத்யம். தேங்காய் முதலான தைலமும் ஏருமை ஆடு முதலானவையின் நெய்யும் தகா. தீபதைலத்தையும் திரியையும் கையால் தொடலாகாது. கோயில் கதவு திறப்பதும் சாத்துவதும் நிசப்தமாக செய்திட வேண்டும். பகவத் - பாகவதப்ரணாமம் செய்த பின் கையை அலம்ப வேண்டா. ஹோச

உபசாரங்களாவன - எம்பெருமானுக்கு
 கீழ்க்காணும் பதினாறு உபசாரங்கள் முக்யமாம்.
 1 ஆஸனம் 2 அர்க்யம் 3 பாத்யம் 4 ஆசமனம் 5
 வஸ்தரம் 6 பூஷணம் யக்ஞோபவீதம் 8 கந்தம்
 புஷ்பம் 10 தூபம் 11 தீபம் 12 நைவேத்யம் 13
 திருக்கைக்கு தீர்த் தம் 14 தாம்பூலம் 15
 ப்ரதக்ஷிணம் 16 ப்ரணா 4 144 ஹேயோபாதேய
 கர்ப்பணம் மம். இவற்றுள் இல்லாத வஸ்துவுக்கு
 பதில் ஸர்வார்த்தகோயம் ஸமர்ப்பிக்க வேண்டும்.
 வேறு படியிலும் ஷாட்சோபசாரமுறை தொகுக்
 கப் பெற்றுள்ளது. விஷ்வக்ஷேணாராதனம்
 செய்து, ப்ரணாமம் செய்து நேர்ந்த
 அபராதந்களுக்காக காலையில் அபிகமண
 காலத்தில் சொல்லப்பட்ட ப்ரபத்தி யோகத்தை
 மனத்திற்கொண்டு ஊறித்து சரணா கதி
 செய்யவும். முடிவில் அர்க்யம் ஸார்ப்பிக்க வும்.
 ஸாளக்ராமசிலையிலும், சுபாச்ரயமான
 திருமேனியை த்யானம் செய்தே பூஜை செய்ய
 வேண்டியிருப்பதால் எல்லா உபசாரங்களும் உண்டு.
 பிம்பங்களுக்கான புளிக்காப்பு முதலான வை
 இங்கே இல்லை. இங்கே நித்யக்ரந்தாதிகளில்
 சில உபசாரங் கள் ஒவ்வொன்றில் ஒவ்வொரு
 வீதமாயிருப் பதால் லக்வாவற்னிகத்தில்,
 லோகரீதியையும் அநுஸரித்து ஒரு ரீதி
 கொள்ளப்பட்டது. உதார ணம் முதலில்
 திருமண்காப்பு பிறகு பூ (கந்தம்) சந்தன

ஸமர்ப்பணம் என்று லக்வாஹ் நிகத்தில் ஒரு நாளில் சரவணம், ஸங்க்ரமணம் , துவா தசி, க்ரஹணம், ஸ்வாசார்யாதிருநகஷத்ரம், ஜன்ம நகஷத்ரம் முதலான அனேக நியித்தங்கள் 1 பூர்வாசார்யர்களின் ஆஹ் நிகக்ரந்தங்களி லிருந்து தெரிய வரும் முறை விரிவு வேண்டு மாகில் வடமொழியில் காண்க. ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 145 வந்தால் சக்தியுள்ள அதிகாரி க்ரமமாக தனித் தனியே நெமித்திகாராதனம் செய்வதாம். அசக் தன் ப்ரதானமாக ஒன்றைச் செய்து மற்ற வற்றை அந்தந்த காலங்களில் ஹருத்யாகங் களாக செய்யவும். அசக்தன் ஒன்றை ஸங்கல் பித்துக் கொண்டு புனர்மந்தராஸனம் வரையில் செய்து, ஓவ்வொரு ஆராதனத்துக்கும் தனித் தனியே ஸங்கல்பித்துக் கொண்டு ஆராதனந் தோறும் அர்க்ய - பாத்ய-ஆசமனீய - கந்த - புஷ் - தூப - - தீப - நெவேத்ய -- பானிய - ஆசமனங்களான பத்து உபசாரங்களை ஸமர்ப்பிப்பதாம், பிறகே ப்ரயங்காஸனம் ஸமர்ப்பித்து முதலில் ஸங்கல் பித்த திருவாராதனத்தை முடிப்பதாம். நெமித் திக கர்மாராதனத்தாலேயே நித்யாராதனமும் செய்து படியாம். வேறில்லை. அப்போது அந்தந்த நெமித்திக ஸங்கல்பம் மட்டும் யுக்தம் 'குருஜன்ம நகஷத்ரப்ரயுக்தவைசேஷிக பகவதாராதநேந பகவத்கர்மணா', 'சரவண

நசுழுத்ரப்ரயுக்தவைசேஷிகபகவதாராதநேந பக
வத்கர்மணா' பகவந்தும் வாஸுதேவம் அர்ச்ச
யிஷ்யாமி' என்று ஸங்கல்பம் என்பர் சிலர்
மற்றும் சிலர், 'இதும் வைசேஷிகாராதனம் கரிஷ்
யே' என முதலில் ஸங்கல்பித்துக்கொண்டு பிறகு
பகவச்சாஸ்த்ரப்படி ஸங்கல்பம் செய்வதென்பர்.
க்ரஹண துஷ்ட காலங்களில் வேறு நிமித்த மான
ஆராதனம் செய்ய வேண்டா 146 ஹேயோபாதேய
கர்ப்பணம் ஒரு நாளில் ஒருதரம் தான் பூதசுத்தி
செய்து கொள்ள வேண்டுவது. நடுவே போஜு னம்
பண்ண நேர்ந்தாலும் மல விஸர்ஜனம்
ஏற்பட்டாலும் மீண்டும் செய்ய வேண்டும்.

பகவதபிதேக தீர்த்தத்தை வேறொரு பாத்தி
ரத்தில் சேர்த்து உட்கொள்வது. பகவானுக்கு
ஸமர்ப்பிப்பதற்கான உத்தரணியாலே தீர்த்தம்
பருகலாகாது. வேறு பாத்திரம் இல்லையாகில்
வலது கையாலேயே பெருமாள் தீர்த்தம் எடுத்து
உத்தரணியை இடது கையில் வாங்கி வலது
கையில் தீர்த்தம் சேர்த்துக் கொண்டு உத்த
ரணியை இடது கையினின்று மேடையில் வைத்த
பின் உட்கொள்வதாம். பெருமாள் தீர்த்தம் உட்
கொண்டதற்காகக் கையை அலம்ப வேண்டா
போஜுன்பரகரணம் வைச்வதேவம் முடித்துக்
கொண்டதுமே போஜுனம் செய்யாமல் பால்
கறக்கும் நேரம் (கோதோஹரனம்) அளவு அதிகி
வரவை எதிர் பார்த்து அவர்களுடன் போஜுனம்

செய்வது சக்தனாகில் தானே ப்ரணவத்தைக்
 கொண்டு பசுஞ்சாணத்தால் சதுரச்சமாக
 (நான்கு மூலைகள் அமையும்படி) கோணல்
 இல்லாமல் போஜன ஸ்த்தல சுத்தி செய்து
 கொள்ள வேண்டும். எந்த இடம் சுத்தி
 செய்வதானாலும் நடுவில் கையை மேலே
 தூக்காமல் சாணமோ தீர்த்தமோ தேவைப்
 பட்டால் தரையில் வைத்திருக்கும் வலது கை
 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 147 மேல் இடது
 கையில் பாத்திரத்திலுள்ள சாணம் கலந்த
 தீர்த்தம் சேர்த்து ஸ்தல சுத்தி தொடர்ந்து
 செய்வதாம். கையை தூக்கினால் அலம்ப வேண்
 டும். பேயத்தி - பலா-மா-தென்னை - வாழை
 பில்வம் மரமுருக்கம், தாமரை முதலான
 இலைகளில் போஜனம் பண்ண வாம். ஆல - அரச
 - எருக்க இலை போன்றவற்றில் போஜனம் கூடா .
 தலைமுடி அவியந்திருக்கவும், கால் நீட்டிக்
 கொண்டும், உடல் மூடிக் கொண்டும்,
 உத்தரியத்தை இடுப்பில் சுற்றிக் கொண்டும்,
 தலைமேலோ தோளிலோ பக்கத்திலோ வைத்துக்
 கொண்டும், ஆஸனமாய் அமைத்துக்
 கொண்டும் போஜனம் கூடாது. பூணூல் போல்
 யல்லேஷாபவீதமாக உத்தரீயத் தை தரித்து
 போஜனம் செய்வது. புருஷர் தீர்த்த பாத்திரத்தை
 வலது பக்கமும், ஸ்தரீகள் இடது பக்கத்திலும்
 வைத்துக் கொள்ள வேண்டும். தீர்த் தும்

பருகும்போது பாத்ரம் முகத்திற்குமேல் ஆறு
 அங்குலம் உயரத்தில் இருக்க வேண்டும். இரும்பு
 ஸம்பந்தமானதும், வேறொருவருடையதும், திரு
 வாராதனாதிகளுக்கு உபயோகப்படுவதும், சக்ரம்
 முதலானவை போடப் பெற்றதுமான பாத்திரத்
 தால் தீர்த்தம் பருகலாகாது. வலது பக்கம் உள்ள
 தீர்த்த பாத்திரத்தை தோட்டடையுள் வழியாக
 எடுக்க வேண்டாம். சாப்பிடும் போது தவிர,
 கையை போஜன பாத்ரத்தை விட்டு மேலேயோ,
 வலது துடைமேல் ஊன்றியோ வைத்திருக்கலா
 148 ஹேயோபாதேய கர்ப்பணம் காது. இடது
 கையானது தீர்த்தம் பருக சுத்த மாக இருக்க
 வேண்டும். பூமியில் அல்லது தொடை மீது ஊன்றி
 வைத்திருக்கவும். உடலின் மற்ற பாகங்களை
 தொடவும் வேண்டா . ஆரம்பத்தில் ப்ராணாஹாதி
 செய்யும் வரை மௌனமாக இருக்க வேண்டும்.
 அதிதிகள் உபசரிக்க வார்த்தை சொல்லலாம்.
 அவர்களில்லாதபோது மௌன மாக இருப்பது
 நலம். வீண் பேச்சு கூடாது. ப்ராணாஹாதி பல்லில்
 படாமல் செய்யவேண்டும். கையில் சாப்பிட
 எடுக்கப்பட்டதை முழுக்க சாப் பிடவும். ஊர்காய்
 முதலியன புக்த சிஷ்டம் (பாதி சாப்பிட்டது)
 இலையில் வைக்கக் கூடா. ஒரு தரம் தீர்த்தம்
 பருகிய பின், பாத்திரத்தில் மிச்சம் இருக்கக்
 கூடாது. மிச்சமிருந்தால் கீழே ஒரு பொட்டு
 சேர்த்துவிட்டுப் பருகுக. போஜன காலம் போக

மற்ற ஸமயங்களில் இடது கையால் தீர்த்தபானம் தகாது. இரு கைகளாலும் ஏந்தி யும், நின்றும் குடித்தல் கூடாது. போஜனத்திற்கு ஆசமனம் பண்ணதும் யாராவது ஸேவித்தால் மீண்டும் ஆசமனமாம். குக்குடாஸனமாய் இருந் தோ ஒரு பாத்ததால் பூமியைத் தொட்டுக் கொண் டோ சாப்பிடுவது பாத்திரத்தில் பரிமாறியிருக் கும் அன்னத்தை ப்ராணாஹாதிக்கு முன் தொட வேண்டா , முதலிலும் முடிவிலும் பாத்ய தீர்த்தத் தைக் கொண்டே ஆபோசனமாம். பரிஷேசனம் பண்ணிய பின் கையில் மிச்சமாயுள்ள தீர்த்தத் * ஹேயோபாதேய ஈர்ப்பணம் 149 தால் அது தகாது. ப்ராணாஹாதிக்குப் பின் இடது பக்கத்திலேயே ஹஸ்தோதகசுத்தி. சாப் பிடும்போது ஒசை கூடா . ஒசை வந்தே தீரும்படி யான பகலையங்கள் சாப்பிடும்போது அது தோஷ மில்லை. கொட்டாவி விடுகை , காரி துப்புகை முதலியன போஜன காலத்தில் வேண்டாம். சாப் பிடும் பண்டங்களின் குண தோஷ சர்ச்சையும், செய்ய வேண்டா . ப்ராணாஹாதிக்கு முன் நெய் சேர்த்திருந்தால் பிறகு எச்சிலில் கூட சேர்த்துக் கொள்ளலாம். ப்ராணாஹாதிகால அன்னம் கடைசிவரை மிச்சமாம்படி வைத்திருக்கவும். மேற் கொண்டு அன்னம் பரிமாறினால் அந்த அன்னத்தையும் சேர்த்துக் கொண்டு பழிப்பது. பக்வம் செய்யாததையும் தைலத்தில் பக்வமான

கையும் (கரண்டியால் பரிமாற வேண்டாம். மற்ற
 பண்டங்களைக் கையால் பரிமாற வேண்டா
 இரும்புக்கருவியால் எதுவும் பரிமாற வேண்டா
 தனிகை ஸமர்ப்பித்த பின் போஜன காலத்தில்
 தேவைப்பட்டாலும் வணாதிகள் (உப்பு
 முதலியன) சேர்த்துக் கொள்ள வேண்டா.
 பாகவதர்களுக்கா னால் தோழில்லை.
 பாகவதர்களுக்குத் தெரியாத படி செய்வது.
 போஜனகாலத்தில் உபயைப் பார்க்கக் கூடா.
 உபயை சொல்வதுமில்லை. போஜன் காலத்தில்
 தீபம் அணைந்துவிட்டால் தீபம் வரும் வரை
 வலக்கையானது இலையை விட்டு விலகாமல்
 இருக்க வேண்டும், பிறகும் ஏற்றோயோபாதேய
 கர்ப்பணம் கனவே பரிமாறியுள்ளதை மட்டும்
 புதிக்கலாம். அடுத்தவர் வாயில் தீர்த்தம் சேர்க்க
 நீர் அருந்த வாகாது. ஒருவரைத்
 தொட்டுக்கொண்டும் சாப் பிடக் கூடாது. கையை
 கழுவாமல் நாக்கால் கையை நக்காமல்
 ஆபோசனம் பெற வேண்டும். ஹஸ்த
 சோதனப்ரகரணம் கைகளை அலம்பும் போது
 முதலில் தொடை களைச் சுத்தா செய்து
 பாத்ரத்தை அங்கு வைத்துக் குனிந்துவண்ணம்
 ஜாக்ரதையாக கையினின்று ஜலம் பாதுகிரத்தில்
 தெரிக்காதுபடி சோதனம் செய்க. கையோடு
 கையை சேர்த்து நன்றாய் தேய்த்து அலம்பிய
 பின், இடது கையைத் தனி யே வலது கையால்

சாய்த்து பாத்ர ஜலத்தூல் சோதித்து அந்தக் கையில் சொம்பை வாங்கி இலக்கையை சோதித்துக் கொள்க. கைகளைச் சேர்த்து அலம்பி சொம்பை இடக்கையில் வாங்க வேண்டா . கை அலம்பும் முன் நாய் ஈத்ரர் காணப்பட்டால் முதலில் கைகளை அலம்பிக் கொண்டே வாய் கொப்பளிப்பதாம். பிறகும் கை களை அலமாவும். இடக்கையால் நகங்களைச் சுத்தம் செய்து கொண்டு கைகளை அலம்பவும்.

கண்ணேகாலத்தில் தீர்த்தம் உட்கொள்ள வேண்டா , முடிவில் இடதால் வலதையும் வலதால் இடதையும் முழங்கை வரை சோதித்திடுக. பிறகு கால்களை மூன்று இடங்களில் தனித்தனியே முழங்கால் வரை சோதித்துக் கொண்டு வேறு * ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் 15! தீர்த்தத்தால் இரண்டு ஆசமனம் ஆன பின்னே மற்றவை செய்ய வேண்டும். இதற்குப் பிறகு உள் பாத்திரத்தால் கைகளை சோதித்துக் கொண்டு அபிஷேக்கேயம் சிறிதளவு பருகுவதாம்.

ஸ்வாத்யாயப்ரகரணம் தீர்த்தம்
 (அபிஷேககேயம்) பருகிய பின் சுத்தமான ஸ்த்தலத்தில் அமர்ந்து இல்லையை முடித்துக் கொண்டு க்ருதம் ச' என்று தொடந்கி ஸ்வாத்யாயத்திற்கு ஸங்கல்பித்து யதாசக்தி வேதாந்த க்ரந்தம், ஸாத்துவிக புராணம் படிப் பது, ப்ரவசனம் பண்ணுவது, மந்த்ரஜபம் முதலி

யன செய்யவும். அர்த்த காமங்களில் நசையற்ற
 வர்களும், பிற நிந்தை முதலான கோழும் சிறிது
 மற்றவர்களும், ஆத்மகுண பூர்ணர்களும், அநுஷ்
 டானம் வரை நடத்திச் செல்லும்படியான ஞானம்
 நிறைந்தவர்களும், பரமைகாந்திகளு மான
 பெரியோர்களுடன் அடக்கத்துடனும் பெரு
 மிதத்துடனும் உரையாடல் வைத்துக் கொள்ள
 வேண்டும். இவ்வாறில்லாத கேவல ஸ்ரீவைஷ்ண
 வன் விஷயத்திலும் - ப்ரீதியுடன் இருக்க வேண்
 டும். எவ்விடத்திலும் ஒரு போதும் கரணத்ரயத்
 தால் (மனம் - வாக் -காயம்) அபராதலேசமும்
 செய்யலாகாது. ஏற்பட்டால் கஷமை கொள்ள
 வேண்டும். பொருத்தருள்க' என பிரார்த்தனை
 செய்ய வேண்டுமென்பதும். அப்படி செய்யாத
 போது ஸ்ரீவைஷ்ணவாபராதியான இவனால் 152
 ஹேயோபாகேய கர்ப்பணம் செய்யப்படும் எல்லா
 நற்கார்யங்களும் வீணாம். பரகேவதாஞானம்,
 அற்பதேவதையை நாடாமல் இருப்பு புறந்தொழு
 மாந்தர் என்னும்படி என்ற இரண்டு அம்சங்கள்
 உள்ள கேவல ஸ்ரீவைஷ் ணவர் விஷயத்தில்
 செய்யும் அபராதமும் நற் கார்யமனைத்தையும்
 வீணாக்கும். அவைஷ்ணவர் விஷயத்திலும்
 அபராதம் ஏற்பட்டால் நல் வார்த் தை மூலம்
 அவ்வவ்வதிகாரிக்கீடாக அபராத பரி ஹராம்
 செய்து கொள்ள வேண்டும். ஒரு பாக வதன் ,
 ப்ரமாணங்களுக்கும் சிங்டாசாரங்களுக்கும்

விரோதமாக வாதமோ கட்டுரையோ செய்ய
 நேர்ந்தால், பாகவத் தூதினைம் சிறிது மில்லாமல்
 நேரிடையாகவோ க்ரந்தமாகவோ சர்ச்சை
 செய்வது அபராதத்தில் சேராது. அதை யும்
 அபராதமாக அப் பாகவதர் நினைத்தாலும்,
 ஒருவன், தான் நிரபராதியாயிருக்க குற்றம்
 செய்ததாகக் கருதினாலும் அப்போதும், அனுகி
 கஷமை கொள்வதே. பின்னும் அவ்வாறே இருந்
 தால் பொறுத்து நிர்விகாரமாயிருப்பது. ஸன்னி
 யாளி, க்ருஹஸ்தன் என்ற வாசியற யாவருக்கும்
 இது பொது கஷாமணைம். ஸன்னியாளி செய்வது
 அதிகாரானுகுணமாக நமஸ்காரமின்றியாம்.
 ஸாயம் ஸந்த்யோபாஸநம் சக்தன் , இதை நதி -
 குளம் - முதலாமிடங் களில் செய்ய வேண்டும். பிறகு ஸ்வார்ச்சையை ஆராதித்து, காலையில்
 போல் சரணாகதி செய்ய ஹேயோபாதேய
 சர்ப்பணம் 153 வாம். அங்கே ஸாயம்' என்பதற்கு
 பதில் சவ: ப்ராத: ' என்பதாம். தளிகை
 ஸமர்ப்பிப்பதற்கு முன் வைச்வதேவ தர்ப்பணம்
 செய்வது தகாது. ஸஞ்யாஸ்தமனமாகி இரண்டு
 நாழிகைக்கு மேல் போஜனம், யோகப்ரகரணம்
 ஸ்வாத்யாயத்தை முடித்து யோகத்திற்காக
 ஸந்கல்பித்து சக்தன் ஸ்ரீவைகுண்டகத்யாநு
 ஸந்தானம் பண்ணுவது. அசக்தன் பகவத்யான
 ஸோபானம் அநுஸந்திப்பது. பாதாம்போஜம்
 என்கிற ச்வோகம் மட்டுமாவது . ரங்கநாதஸ்ய

என்பதற்கு பதிலாக ஸ்ரீநிவாஸ்ய தேவராஜ் ஸ்ய , தேவநாதஸ்ய , பூவராஹஸ்ய' என்றவாறு இஷ்டமான மூர்த்தியை அநுஸந்திப்பது. வடக்கு தவிர மற்ற திக்கில் தலைவைத்து பரிசுத்தமான சயனத்தில், 'மாதவ' சப்தம் சொல்லி வஸ்தரத் துடன் சுகமாக சயனிப்பது. ஸ்ரவப்ரகரணசோஷம் சில வைத்திக கர்மங்களில் மூன்று ஆசமனம், சில இடங்களில் இரண்டே ஆசமனம். காயத்ரீ ஜூபம் ஆயிரத்தெட்டென்றும் நூற்றெட்டென் றும், குறைவாகவும் சொல்லப்பட்டுள்ளது.

அசுத்தமான பாத்ரத்திற்கு பதின்மூன்று தரம் சோதனம் சொல்லப்படும். இப்படியே செளச பரசுஷாளனங்களிலும் எண்ணிக்கை. எதிலும் வேகமாக அரைகுறையாக அதிகம் எண் பெறு 154 ஹேயோபாதேய சர்ப்பணம் வகை விட நிதானத்துடன் குறைந்த எண்ணில் செய்வதே சிறந்தது. பாத்ரவ்யவஸ்த்தை பாத்ரங்கள் தேவபாத்ரம், மனுஷ்ய பாத்ரம் உள் பாத்ரம் என மூன்று வகை உத்த ரணி, வட்டில் முதலியன திருவாராதனத்திற்கே உரியவை தேவபாத்ரங்கள். கை கால் சோதிக் கைக்கும் பானத்திற்கும் உபயோகப்படுமது மனுஷ்ய பாத்ரமாம்.

பாகத்திற்கு உபயோகப் படுமவை உள் பாத்ரங்கள், இம் மூவகையான பாத்ரங்களும் ஒன்றோடொன்று படாதபடி ஆளப்பட வேண்டும். உள் பாத்ரத்தோடு தேவ பாத்ரத்திற்கு ஸம்பந்தம்

ஏற்பட்டாலும் மனுஷ்ய பாத்ர ஸம்பந்தம்
 ஒருபோதும் கூடாது, அவரவர் பாத்ரம
 ஒன்றொடொன்று படாமலி ருக்க வேண்டும்.
 அப்படி ஸம்பந்தம் ஏற்பட்டால் கேசவாதி நாமங்கள்
 சொல்லி மன் - புளி --ஜூலம் இவற்றால் சுத்தி.
 ஒருதரம் சுத்தி செய்த பின் பாத்ரங்களை
 ஜூலத்தால் நன்றாய் அலம்பி இடது கையை
 சோதித்து, பாத்ரங்களை இடது கையில்
 வாங்கிக் கொண்டு வலது கையை மீண்டும்
 அலம்பி, மீண்டும் மன்னைக் கொண்டு பாத்ரம்
 சுத்தி செய்வதாம். ஒவ்வொரு தரமும் இப்படியே
 சுத்தி செய்ய வேண்டும். பாத்ரம் தொட்ட கையை
 அலம்பாமல் மன் முதலான வற்றை
 எடுக்கலாகாது. மனுஷ்ய பாத்ரத்தைத் ②

ஹேயோபாதேய ஆர்பணம் 155 தொட்ட கையால் தேவ பாத்ரத்தைத் தொட்டாலும் முன் சொன்னபடி 13தரம் சுத்தி செய்ய வேண்டும். இப்படியே, புதிய பாத்ரத்தோடும், கால் அலம்பும் பாத்ரத்தோடும், மற்றவர் பாத்ரத் தோடும், சுத்த பாத்ரங்களுக்கு ஸம்பந்தம் ஏற்பட்டாலும், தொட்ட கையால் தொட நேர்ந்தாலும் முன் சொன்ன சுத்தி செய்தேயாக வேண்டும். புருஷனோஸ்த்ரீயோ, அங்கங்களை, உடுத்திய துணி யை, தலையை, தலைமயிரைத் தொட நேர்ந்தாலும் கை சுத்தி செய்து கொண்டு உட்பாத்ரங்களைத் தொடவேண்டும். 'ஸ்த்ரீகளுக்கு, தாங்கள் தரித்த வஸ்தரங்களைத் தொட்டதற்காக கையலம்ப வேண்டா. அகத்தி கிடையாது' என்பதற்குப் மாண்மோ பெரியோர் அநுஷ்டானமோ இல்லை. கைகளை நன்கு சுத்தி செய்து கொண்டே அந்த முவகை பாத்ரங்களையோ வேறு பரிசுத்த மான பொருளையோ எடுக்க வேண்டும். மேல் கை யை மட்டும், ப்ரஹ்ம யஜ்ஞாதிகளில் அலம்புவது கூடா. அப்போது எல்லா பாத்ரங்களும் அசுத்த மாய், அவற்றைக் கொண்டு செய்யப்பட்டது எல்லாம் பழுதேயாம். 2136 ----

• ◦

.. ஹேப்போ கர்ப்பனம் எவ்னொருவன் வதும் - ஸ்ம்ருதி - பஞ்சராத்ரங் களில் கூறப்பட்ட நித்ய - நைமித்திக கர்மங்களை (சாஸ்த்ரப்படி) அதிகாரிக்கும் ஸாக்ஷமாசாரங்கள் அறியப்படாத போது அவனது உடல் - பூணோல் - உத்தரீயம் முதலாக அனைத்தும் அசுத்தமாம். துளஸீ - புஜீப - சந்தனாதிகள் எம்பெருமானுக்கு ஸமர்ப்பிக்கக் கூடாதுபடியாம். ஸாக்ஷமாசாரங்களைப் பற்ற நல்லறிவின் பெருமையாலேயே மற்ற குலத்தைவிட ஸ்ரீவைஷ் ணவு குலத்தை மற்றவர்கள் கொண்டாடு கிறார்கள். ஆதலால் காலாதி தோழத்தால் ஆசாரக் குறைவு வேண்டா என்று இங்குச் சிறிது வழி காட்டப் பெற்றது. (ஸ்ரீமகே ரங்கராமாநுஜ மஹாதேசிகாய நம:) சுபமஸ்து

Appendix - +Dyugangā द्युगङ्गा①

Goals ध्येयानि②

Dyugangā (<https://rebrand.ly/dyuganga>) is a work group dedicated to the promotion of ever-victorious Hindu ideals and arts. It's current focus is in presenting important texts for easy study.

The texts may be presented as

- audio files (eg: [MahAbhArata audio book project](#)),
- as web pages (eg: [Apastamba-gRhya-sUtra](#), [Apastamba-dharma-sUtra](#), [EkAgnikANDa commentary](#), [manu-smRti](#), [raghuvaMsha](#), more [kalpa-texts](#), [tattva-texts](#), [universal subhAShita DB](#)),
- as dictionaries (eg: [stardict](#))
- ebooks distributed on various platforms (eg: [book-pub](#), amazon, google play).

You may subscribe to mail-streams for past and future announcements ([dg](#), [hv](#), [san](#)).

The choice of material heavily depends on the special interests of its current lead (vedas, kalpa, purANa-s).

संस्कृतानुवादः③

द्युगङ्गा नाम कार्यसंस्था उजेयानां भारतीयपुरुषार्थपरिकल्पनानाज्य हिन्दुकक्लानाज्य प्रसारण्या वर्तते। तदीयस् स्थूलोदेशोऽधुना प्रमुखग्रन्थानाम् अध्ययनसौकर्याय प्रस्तुतिः। ततो ग्रन्थसङ्कलनकेन्द्रम् इति वक्तुमलम्।

ग्रन्थानाम् प्रस्तुतिर् ध्वनिसञ्चिकाभिस् स्यात् (यथा [महाभारतपारायणप्रसारणे](#)), जालक्षेत्रपृष्ठैर् वा (यथा [विश्वासस्य मन्त्रटिप्पनीषु](#), [एकाग्निकाण्डटीका](#)), शब्दकोशैर् वाऽपि ([stardict](#))।

सद्यश्च ग्रन्थाः संस्थाग्रण्या रुचिविशेषम् अनुसृत्य चिताः - वेदाः, इतिहासपुराणानि, कल्पवेदाङ्गग्रन्थाश् चेति।

Contribution દાનમ्③

Donations and sponsorship are welcome (use [contact page](#)) - they help offset operating costs (worker payments mainly ~1L/mo) and plan further projects. Project-specific sponsorship opportunities are occasionally advertised on our social media accounts and on certain mailing lists.